

သူးလေ သတင်းစာစောင်

အတွဲ(၂) အမှတ်စဉ်(၅)

WELCOME TO KAW THOO LEI

ကောအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး-ဗဟို၊ စည်းရုံးရေးနှင့်ပြန်ကြားရေးဌာန၊
ပညာပေးရေး နှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရေးဌာနခွဲမှ ထုတ်ဝေသည်။

တရားရုံးချုပ်ချုပ်ချိမ်းရေးဦးစီးဌာန

- ၁. အယ်ဒီတာအားဘော်.....၁
- ၂. ခုန့်အဲဒ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိာ်ကရ၊ ကရ၊ ခိာ် သုးခိာ်ကျာ်ဒိာ်စိ စီမုာ်တုစုပိ အတၢ်ကတိာ်လီမဲ ၂၇၆၂ နံာ်ကညီနံာ်ထီာ်သီအမုာ်နံ.....၂
- ၃. ဖွဲ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ နီးနောဖလှယ်ပွဲတွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စောတာမလာဘောမှ ပြောကြားခဲ့သော အဖွင့်အမှာစကား.....၅
- ၄. ကေအဲန်ယူ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ဟောင်း ပဒိုမန်းရှာလားဖန်း၏ အနာဂါတ်မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအပေါ် အမြင်သဘောထား.....၆
- ၅. ကရင့်တော်လှန်ရေးရဲ့ ခေါင်းဆောင်မှု.....၁၀
- ၆. ဆောင်းရာသီ စစ်ကြောင်း.....၁၀
- ၇. ပါဃာ်, ကာဃာ်, မာထီာ်ထီ သူာ်ထီာ်က့ာ် ကလုာ်ဘူာ်တီာ် ၁၁
- ၈. ဖဲာ်ဒရဲာ်ဒိာ်မိာ်ကရူာ်စံာ်ခူာ်တာ် ၁၄
- ၉. ခုန့်အဲဒ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိာ်ကရ၊ ခိကရဲး ၁၇ ဝိတဝိ တာ်ဘာ်သုးအီ အဂုာ် ၁၆
- ၁၀. ၂၀၂၂ နံာ် လါခိာ်စ့ဘာ် တလါအကတီာ်ပူာ် တာ်ဒုးကစိာ်ဒီးသုးမိမိရီအသုး သုးခိးကီာ်ဆါ အသုးတဖာ်တၢ်မာထီဒါ ဟိာ်ခိာ်ဖိခွဲးယာ်..၁၈
- ၁၁. လံာ်ထံရူာ်ကီာ်သဲး လါဘာ်တၢ်ကွဲးအီလါ ခုန့်အဲဒ်ယုာ်ကရ၊ ခိာ်လီာ်လံာ် ပဒိာ်စီမံးသုာ်စ့ာ်.....၁၉

တရားရုံးချုပ်ချုပ်ချိမ်းရေးဦးစီးဌာန

စစ်ကောင်စီရဲ့ တိုင်းပြည်ကို တည်ငြိမ်မှုရှိ စေဖို့ စီမံအုပ်ချုပ်နေစဉ် ကာလမှာဘဲ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများစွာ ဖြစ်နေတာကို ကမ္ဘာ့ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရဲ့ ပြည်သူများ သိရှိကြုံတွေ့နေချိန်နဲ့ နိုင်ငံတစ်ကာအစိုးရနဲ့ အဖွဲ့အစည်းများကလည်း ၎င်းတို့ကို အသိအမှတ်မပြုသေးတဲ့ကာလမှ စစ်ကောင်စီရဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေက ပို၍ပင် များပြားလာမယ်ခန့်မှန်းလို့ရနေပါတယ်။ ဒီလိုလူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေ ပိုများလာခဲ့မယ်ဆိုရင် သက်ဆိုင်တဲ့အဖွဲ့အစည်းတွေကနေ မှတ်တမ်းရယူထားဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ တစ်ချို့လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေဟာဆိုရင် Genocide လို့ပြောနိုင်တဲ့ လူမျိုးတစ်မျိုးလုံးကို အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်တဲ့ ပုံစံမျိုးဖြစ်နေတာကို တွေ့နေရလို့ သေသေချာချာ မှတ်တမ်းတင်ဖို့ လိုအပ်နေတာဖြစ်ပါတယ်။

စစ်အာဏာသိမ်းနေစဉ် ကာလအတွင်း ကေအဲန်ယူ - ကရင် အမျိုးသားအစည်းအရုံး

နယ်မြေအတွင်း စစ်ကောင်စီရဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုပုံစံ အများအပြားဖြစ်ပေါ်နေတာပါ။ တစ်ချို့ တိုင်းဒေသကြီးတွေမှာဆိုရင် စစ်ရာဇာဝတ်မှု ကျူးလွန်တဲ့လုပ်ရပ်တွေ အထက်ကစစ်ဗိုလ်ချုပ်တွေရဲ့ အမိန့်ပေးမှုနဲ့အတူ စနစ်တစ်ကျ ပြုလုပ်နေတာကို တွေ့နေရပါတယ်။ အထူးသဖြင့် စစ်ပွဲအတွင်း အရပ်ဖက်ဆိုင်ရာ နေရာအဆောက်အဦးနဲ့ ပြည်သူလူထုတွေကို ရည်ရွယ်တိုက်ခိုက် ဖျက်ဆီးမှုတွေကိုလည်း ဆက်တိုက်လုပ်ဆောင်လာနေပါတယ်။ ဒါတွေကို နိုင်ငံတစ်ကာမှ လှစ်လျူရှုထားလို့ မသင့်ပါဘူး။ ဒီလိုလုပ်ဆောင် ကျူးလွန်နေတာတွေကို အရေးယူကိုင်တွယ်သင့်ပါတယ်။ စစ်ကောင်စီကို လက်နက်တွေ ထောက်ပံ့နေတဲ့ နိုင်ငံအစိုးရတွေလည်း ဒီလိုကိစ္စတွေမှာ ပါဝင်ပတ်သက်နေတယ်လို့ပြည်သူတွေယုံကြည်နေကြတဲ့အတွက် သူတို့မှာလည်း တာဝန်ရှိပါတယ်။ ကိုယ့်နိုင်ငံရဲ့ အကျိုးစီးပွားဟာ ပထမဦးစားပေးရမှာကို နားလည်လက်ခံပေမဲ့ ဒီလိုပြည်သူတွေကို နှိပ်ကွပ်တဲ့နေရာမှာ

စစ်ကောင်စီကို မထောက်ပံ့သင့်ပါလို့ အထူးပြောချင်ပါတယ်။ နိုင်ငံတစ်ကာအစိုးရတွေလည်း ဒုက္ခရောက်နေတဲ့ ပြည်သူတွေအတွက် ထောက်ပံ့ကူညီဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ထောက်ပံ့ကူညီမှုအစီအစဉ်တွေ ဆောင်ရွက်ဖို့လည်း တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။

နောက်ဆုံးအနေနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းဖို့အတွက် စစ်အာဏာသိမ်းယူမှုကို အမြန်အဆုံးသတ်နိုင်ဖို့ နိုင်ငံတစ်ကာနဲ့ ပြည်သူများအားလုံး ပူးပေါင်းပြီး ကျရာကဏ္ဍမှာ ပါဝင်လုပ်ဆောင် ကြရန် တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

သူလူ့လင်္ခာ်တရားရုံးချုပ်
 တာ်ထုးထီာ်အီလါ- ခုန့်အဲဒ်ယုာ် - ကညီဒီကလုာ်စာဖျိာ်ကရ၊ တာ်ကရ၊ ကရိဒီးတာ်ဘိးဘာ်ရ၊ လီမဲ၀၈ကိာ် (လီာ်ခါာ်သး)
 တာ်ထုးထီာ်အီမုာ်နံ - ၂၀၂၂ နံာ်, လါခိာ်စ့ဘာ်, ထုးထီာ်နီာ်ဂံာ် - ကတြုာ် (၂) အဘာ် (၅)
 တာ်ဆဲးကျိး - Email: kawthooleidoi_2008@yahoo.com
 ပှာတဂလါလါ မုာ်အဲဒ်ဒီးဆှာထီာ်တာ်ကွဲး ဆဲးကျိး ဘာ်ဖဲ တာ်ဆဲးကျိးလါထးသ့ နုာ်လီမဲ

**ခုန်အဲန်ယူန-ကညီဒီကလုန် စာဖျိန်ကရ၊
လိန်ခါန်သး ဝဲလိန်ခိန်သ့န်
ကိန်သူလု၊**

www.knuhq.org

ကညီနံနံ. . . ၂၇၆၂ နံနံ, သလုလိထိန် (၁) သီ

ခရံနံနံ. . . ၂၀၂၂ နံနံ, လိခိန်စ့ဘာန် (၂၂) သီ

**ခုန်အဲန်ယူန-ကညီဒီကလုန် စာဖျိန်ကရ၊ ကရ၊ခိန် သုးခိန်ကျါန်ခိန်စိ စီမူတူစ့ဖိ
အတန်ကတိလိ၊ ဖဲ ၂၇၆၂ နံနံ, ကညီဒီကလုန် နံနံထိန်သီ အမုန်နံ**

တနံအံ၊ မုန်ဝဲ သလုလိထိန် (၁) သီ, ၂၇၆၂ နံနံ “**ကညီဒီကလုန် နံနံထိန်သီ**”
အမုန်နံနံလိ. လာကညီဒီကလုန် နံနံထိန်သီ အမုန်နံအံ၊ ပဆာဂုဆာဝါဘန် ကညီဖိ
ကိးဂဲဒဲး ဒီးကမျါန် ထံဖိကိန်ဖိခဲလါန် လာ မ်သုကအိန်ဆူန်အိန်ချ, ပူဒုန်ပူဒါ ဒီးပူဖျဲးထိန်
လာတန်ဆိန်တံန်မနာ အဖိလိန် ကိးဂဲဒဲးန့န်တက့န်.

ယပုကလုန် ကညီဖိခဲလါန်သ့န်သုဒါ,

ဒ်ပုတကလုန်အသိးန့န် ပအိန်ဒီး ကလုန်တကလုန် အကွန်အဂီ၊ ဒ်အမုန် ပတန်စံန်
စိတဲစိ, ပကျိန်ပကျိန်, ပလိန်ပလိန် ဒီးပတန်ဆဲးတန်လဲလါန်လိ. လာပတန်စံန်စိတဲစိ
ဒီးလာပထံပကိန် လာပအိန်လာအပူခဲအံန့န် ပအိန်ဒီး ပစိလိန်စိပ, ပအိန်ဒီး ပလိန်ပကျိ
ဒီးပအိန်ဒီး ပတန်ပတန်ပြုဒ်ပဝဲခဲလါန်လိ. သနန်က့န့န်ဒီး ဒီဖျိလာ တန်ဆိန်တံန်မနာ
အကလုန်ကလုန် ဒီးတန်ပတန်ပြု လာဂုန်န့န်ဆူန် ဟိန်ခိန်ကပိန်, တန်လိန်တန်ကျဲ, တန်လိန်
တန်လါ ဒီးတန်ဆိန် ဘိန်ဆိန်ဘာတဖန်အယိ ပပုကလုန်တဖန် ဘန်သုးလိန်သုးကျဲ,
ဘန်ယုန်မ့ဟးဖျိး ဒီးအဟိန် ခိန်ကပိန် ဒီးအလိန်အကျဲတဖန် ဘန်လိမန်တုန်ဝဲန့န်လိ.
အါတက့န်န့န် ကညီဖိတဖန် အိန်ဆိးဝဲလါ ထံလိန်ကိန်ပူ ဒီးတနီတခီ အိန်ဆိးဝဲလါ
ကိန်ကိန်တဲန်န့န်လိ. ဒီဖျိလာ တန်ဆိန်တံန်မနာ ဒီးဘန်ယုန်မ့ဟးဖျိးအယိ, တနီန့န်
ဘန်လိပြုလိပြုကွံဝဲ ဒီးဘန်တု၊ အိန်ဝဲ ဆူ တခိထံတခိကိန် ဒီးလာထံယံကိန်ယံန့န်
လိ.

ယပှၢကလုၣ် ကညီဖိခဲလၢ်သ့ၣ်သ့ၣး၊

ဖဲလၢ ပသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ် ဒီးမၤလၢကပီၤသကိး ကညီအနံၣ်ထီၣ်သီ တနံၤအံၤန့ၣ် မ်ပက သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်သကိးပဝဲလၢ ပမ့ၢ်ပှၢတကလုၣ် လၢဟဲလီၤအိၣ်ဆိးတ့ၢ်ဝဲ လၢပထံပကီၢ်, ကညီ ကီၢ်အံၤ လၢအဆိကတၢၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. မ်ပကတိၣ်သ့ၣ်ပသးသကိး ဃံးဃံးလၢ လၢပထံပကီၢ်, ကညီကီၢ်အံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ မိၢ်ပၢ်ဖံဖု အထံအကီၢ် ဒီးမ့ၢ်ပထံပကီၢ် လၢပကဘၣ်ဝဲလီၤ မၤန့ၢ် ပတၢ်သဘျု ဒီးကတီၤက့ၤအီၤန့ၣ်တက့ၢ်. ဖဲပတုၤလၢ ထံကီၢ် တဘျုးဝဲတဘျုးဝဲ ဒီးလၢ တၢ်လီၢ် တတီၤဂ့ၤ တတီၤဂ့ၤန့ၣ် ပကအိၣ်ဒီး တၢ်တိၣ်သ့ၣ်ပသးဃံးဃံး လၢပကဘၣ် ဝဲလီၤသကိးပဝဲ လၢတၢ်မၤန့ၢ်က့ၤ, တၢ်ကတီၤထီၣ်က့ၤ ဒီးတၢ်စိၣ်ကဖိထီၣ်က့ၤ မိၢ်ပၢ်ဖံဖု အတၢ်န့ၢ်သါ, အစုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် ဒီးစိၣ်ကဖိထီၣ်က့ၤ ပပှၢကလုၣ် အတၢ်မ့ၢ်တၢ်, အတၢ်စံၣ်စိၣ် တဲစိၣ် ဒီးအလုၢ်အလၢ် ဒီးအထူသန့တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

လၢတၢ်စိၣ်ကဖိထီၣ်က့ၤ ကညီကလုၣ် အတၢ်စံၣ်စိၣ်တဲစိၣ်, ကညီဖိ အတၢ်န့ၢ်သါ ဒီး ကညီဖိ အသူးသ့ၣ်လၢကပီၤအဂီၢ်န့ၣ် ပဝဲကိးဂၤဒဲး ပမၤအီၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပအိၣ် တတီၤဂ့ၤ တတီၤဂ့ၤန့ၣ် ဒ်ပတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် ဒီးပဆၢပကတီၢ် လၢအိၣ်ဒီးပှၢန့ၣ် ပပၤဃၣ်, ပပၢ်ဖျါထီၣ် ဒီးစိၣ်ကဖိထီၣ် ပပှၢကလုၣ် အလုၢ်အလၢ်, အထူသန့ ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီဖိ လၢအိၣ်လၢ တၢ်လီၢ် တတီၤဂ့ၤ တတီၤဂ့ၤ, ကညီဖိ အတၢ်ကရၢကရိခဲလၢ်, တၢ်ဘျုး တၢ်ဘါ အကရူၢ်ကရၢခဲလၢ် ဒီးကညီပှၢပၢ်ဆၢတၢ်ဖိ အတၢ်ကရၢကရိခဲလၢ် ပကဘၣ် ပသ့ၣ်ဖျိမၤသကိးတၢ်လီၤ. လၢနီၣ်တယၢ် တဘျုးသီ အဖိလၢ်, ဒီးလၢတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်ဖိ ဒီးလၢ တၢ်ဝဲလီၤ တမံၤဃီအဂီၢ်န့ၣ် ပကဘၣ်ဖိလိၣ်ပစု ဒီးမၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယပှၢကလုၣ် ကညီဖိခဲလၢ်သ့ၣ်သ့ၣး၊

လၢပပှၢကလုၣ် ကပူၤဖျဲးထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤန့ၤ, ကအိၣ်ဒီး တၢ်သဘျု ဒီး အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဝဲ, အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်, အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် တဖၣ် အတီၤကထီၣ်ဘးဝဲ ဒ်စိၣ်ဆၢကတီၢ် တၢ်အိၣ်သးအသိးန့ၣ် ပခိၣ်ပနၢ် လၢလဲၤပူၤကွံၣ် တ့ၢ်ပှၢတဖၣ် ဝဲလီၤတ့ၢ်လံတၢ် တုၤလီၤလၢ ပစိၣ်ပဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အနံၣ် (ရဝ) ဘျဲၣ်လံ. ပတတုၤဆူ ပတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်ဖိ အဖိတၢ်ဒဲးဘၣ်.

ဖဲပကွၢ်ကဒါက့ၤ ပတၢ်လဲၤခီဖျိ ဒီးပတၢ်ဝဲလီၤတဖၣ်န့ၣ် ပထံၣ်ဘၣ်လၢ ပတၢ်ဝဲ လီၤအပူၤ ပတၢ်ဝဲၣ်စိၣ်ဘါစိၣ် အိၣ်ဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢပတၢ်ဝဲၣ်စိၣ်ဘါစိၣ် ခဲလၢ်အကျါ ပထံၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်တယူတဖိး ဒီးတၢ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖး လၢပတၢ်ဝဲလီၤအပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ပတၢ် ဝဲၣ်စိၣ်ဘါစိၣ် အဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. သန့က့ၣ်န့ၣ် ပတ့ၢ်စိၣ်လီၤ ပဝဲၣ်ဘါ တသ့လ့ၤတက့ၤ ဘၣ်. မ့ၢ်တဒီ, အလီၢ်အိၣ်လၢ ပကဘၣ် ဝဲလီၤအီၤ ဆူၣ်န့ၢ်, အါန့ၢ် ဒီးဂ့ၤဒိၣ်န့ၢ်ဒဲး အလီၢ် န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးဒီး ပှၢကိးကလုၣ်ဒဲး ဒီးကီၢ်စဲၣ် ကိးဘျုးဒဲး ကအိၣ်ဝဲဒီး တၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီး

ခွဲးယၢ် တၢ်သဘျုအဂီၢ် ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်အံၤ ကအိၣ်ကွဲးပၢ်လီၤအသး လၢထံကီၢ် သဲးစးတၢ်ဘျုခိၣ်သ့ၣ်အပူၤန့ၣ် ပကဘၣ်ဂဲၤလိၣ်အံၤ ဆူညါ ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးဒီး ပတၢ် ဂဲၤလိၣ်အံၤ ကတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဝဲဆူ ပတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ အဖီတၢ်န့ၣ် ပဝဲကညီဖိ အတၢ် ကရၢကရိခဲလၢၣ်, ဒီးတၢ်ဘျုတၢ်ဘါ အကရူၢ်ကရၢ ဒီးပှၤပၢ်ဆၢတၢ်ဖိ အတၢ်ကရၢကရိခဲ လၢၣ် ပကဘၣ်ပၢ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ် လၢကညီ နီၣ်တယၢ် တဘျုးယီ အဖီလၢၣ်, ဒီးလၢပတၢ်ပ ညိၣ်ကွၢ်စိ တမံၤယီ အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိး, ပကဘၣ်ဂဲၤလိၣ်သကိးပဝဲ ဒီးဖိၣ်လိၣ်စုမၤသကိးတၢ်ဒီး ကယဲၣ် ကရူၢ်ကရၢ, တၢ်ကရၢကရိ ဒီးပှၤကလုၣ်ခဲလၢၣ် လၢဂဲၤလိၣ်ထီၣ်ဒါဝဲ သးမိၤစိရိၤ ဒီးမိၤစိရိၤ တမံၤလၢၣ်လၢၣ် လၢကလီၤမၤကွံၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ထံၣ်ကီၢ်သဲး တၢ်လဲၣ်လိၣ်သး ဒီးစိၤဆၢက တီၢ် တၢ်အိၣ်သးအသိး ပကဘၣ်ဂဲၤလိၣ်သကိးပဝဲ ဒီးကွဲးပၢ်လီၤ ပတၢ်ကူၣ်ကျဲၤ ခိၣ်သ့ၣ် ဒီး တၢ်ကူၣ်ကျဲၤ အကျိၤအကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယပှၤကလုၣ် ကညီဖိခဲလၢၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်,

လၢပှၤကလုၣ် အတၢ်ယူတၢ်ဖိး ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအဂီၢ်န့ၣ် ယသးအိၣ် ဟ့ၣ်သ ဆၣ်ထီၣ် ကညီကလုၣ် ဒီးကမျၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢၣ် လၢဘၣ်သဂၢ်ဝဲ သးမိၤစိရိၤ အတၢ်မၤအၢ မၤနး, ဒီးခိၣ်န့ၣ်, ဒီးသိၣ်ဒုခဲလၢၣ် လၢဂဲၤလိၣ်ထီၣ်ဒါ ဒီးတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲဝဲ ကညီဒီကလုၣ် အတၢ်ဂဲၤ လိၣ်တဖၣ် မ်သုကပၢ်ဆူၣ်သကိးသုသး တံးတဟီၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. လၢနီၣ်တယၢ် တဘျုးယီ အဖီလၢၣ် ဒီးလၢပတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ တမံၤယီ အဖီလၢၣ်န့ၣ် မ်ပဂဲၤလိၣ် သကိးပဝဲ ဒုဒုယူယူန့ၣ် တက့ၢ်. မ်ပဂဲၤလိၣ်သကိးပဝဲ တုၤပတၢ်မုၢ်လၢၣ် အဖီတၢ်န့ၣ် လၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်ဝဲ တစုန့ၣ်တ က့ၢ်. ပကဘၣ်မၤန့ၣ်တၢ် သပှၢ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

မ်ကညီဒီကလုၣ် အနံၣ်ထီၣ်သီ ဟဲစိၣ်န့ၣ်သုကိးဂၤဒဲးလၢ တၢ်သ့ၣ်ဒုသးဒု, တၢ်ယူ တၢ်ဖိး, တၢ်မၤန့ၣ် အထူအယိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မ်ကညီကမျၢၢ် ဒီးကမျၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢၣ် ပှၤဖျဲးထီၣ်လၢ တၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤန့ၣ်အပူၤ ဒီးလၢသးမိၤစိရိၤ ဒီးလၢမိၤစိရိၤအကလုၣ်ကလုၣ် တဖၣ် အတၢ်ပၢတၢ်ပြး အအၢအသီ အဖီလၢၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

**စိၤမူၤတူစုဖိ
ကရၢခိၣ်
ခုၣ်အဲၣ်ယူၣ်-ကညီဒီကလုၣ် စၢဖျိၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်**

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲတွင် ပိုလ်ချုပ်ကြီး စောတာမလာဘော မှ ပြောကြားခဲ့သော အဖွင့်အမှာစကား

ဒီ (Constitution) အတွက် အစည်းအဝေးကို တက်ရောက်ကြတဲ့ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲကို တက်ရောက်လာကြတဲ့ (KNU) ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့် တကွ ကြွရောက်လာကြတဲ့ အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊ ကိုယ်စားလှယ်များကို အမှာစကား ပြောခွင့်ရတဲ့အတွက် ကျနော်တို့အနေနဲ့ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ဂုဏ်လည်းယူပါတယ်။ ဒီ (Constitution) နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ Constitution ဆိုင်ရာ ကျနော်တို့ FCDCC ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ အနေနဲ့ ခုနက မိန့်ခွန်းပြောသွားတာ ရှင်းပြသွားတာကို နားလည်ကြပြီးလို့ထင်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကျနော်ကလည်း ဒီအထဲမှာ မှာချင်တဲ့ စကားအနည်းကိုဘဲ ပြောကြားချင်ပါတယ်။ ရှည်ရင်တော့ သည်းခံပေးပါလို့ မေတ္တာရပ်ခံလိုပါတယ်။

အဲဒီတော့ ကျနော်တို့အနေနဲ့ ဒီ Constitution ကိစ္စတွေကို အလေးထားပြီးတော့ ပြန်ပြောနေကြရတယ်။ ဆွဲနေကြရတယ်။ အဲဒီတော့တိုင်း ပြည်တစ်ပြည်ရဲ့ တကယ့်ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ အခွင့်အရေးမျှတတယ်ဆိုတဲ့ ဟာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ကျနော်တို့ရေးဆွဲထားတဲ့ Constitution တွေအပေါ်မှာ အများကြီးအခြေခံထားတာတွေကို တွေ့ရမှာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ဒီ Constitution ကို ကျနော်တို့ရေးဆွဲတဲ့ အချိန်မှာ ဒီအားလုံးပါဝင်ပြီးတော့ အားလုံးရဲ့ အမြင်သဘောထားတွေ၊ တင်ပြချက်တွေအပေါ်မှာ အားလုံးပြန်စုစည်းပြီးတော့ ပြန်ပြီးတော့ ချမှတ်နိုင်သွားမယ်ဆိုရင် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။ အဲဒါတစ်ယောက်ယောက်ရဲ့ ဆန္ဒမပါရင် မဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ သဘောထားမျိုးကို သတိထားဖို့လိုမယ်။ အားလုံးအတွက်ဟာ အများဆုံးအတွက် အကျိုးရှိစေဖို့ အများစုရဲ့ သဘောထားတွေ၊ ဆန္ဒတွေကို ပိုပြီးတော့ အလေးထားစေချင်တယ်။ အဲဒီတော့ ခုကျနော်မှာချင်တာက ဒီနှီးနှောဖလှယ်ပွဲမှာ ကျနော်တို့ ဒီ Constitution ရေးဆွဲထားတဲ့ ကော်မတီ ဒါတကယ်ပြောရင် အားလုံးအတွက်အားလုံးရဲ့ကိုယ်စား ကိုယ်စားလှယ်တွေ ပါတာဖြစ်တယ်ဆိုတာ အခုဒီမှာပြန်ပြီးတော့ အားလုံးနှီးနှောဖလှယ်ပွဲကို လာပြီးတော့ ဖြည့်စွက်နိုင်တယ် ပြင်ဆင်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အခြေခံအပေါ်မှာ ပြန်ပြီးတော့မှ ဒါကိုတင်ပြခြင်းဖြစ်တယ်လို့။ အဲဒီအချက်အပေါ်မှာ စောစောက ကျနော်ပြောသွားသလို ငါတင်ပြတာကိုတော့ လက်မခံဘူး။ အားလုံးတင်ပြတာကိုတော့ လက်ခံတယ်ဆိုတဲ့ သဘောထားမျိုးကို တင်ပြတာမပါရင်တော့ ဒါမမှန်ဘူးလို့ ခံယူလို့မကောင်းပါဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ အဲဒါကို ကျနော်တို့က အားလုံးအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်း

ဖို့ လုပ်လိုက်တဲ့ဟာက အားလုံးက လက်ခံတယ်။ မှန်တယ်။ သဘောတူတယ်ဆိုရင် ကျနော်တို့ တစ်ယောက်ယောက် သဘောမတူနိုင်ဘူးလို့ ဆန့်ကျင်တာ မမှန်ပါဘူးလို့။ အဲဒီတော့ သဘောမတူရခြင်းရဲ့ အကြောင်းတွေကိုတော့ ဒီနှီးနှောဖလှယ်ပွဲကြီးမှာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရှင်းပြတင်သွင်းလို့ရပါတယ်။

နောက်တစ်ချက်ကတော့ ကျနော်တို့ခုနက FCDCC ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ ပြောသလို အရေးကြီးဆုံးဖြစ်တဲ့ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အဲဒီလို အခွင့်အရေးတွေအပေါ်မှာ ပြည်သူတိုင်းက မျှမျှတတ သဘောထားတွေ ရှိကြဖို့လိုတယ်။ မျှမျှတတ မရှိရင် ကျနော်တို့က ဘယ်တော့မှ အမှန်တရားအပေါ်မှာ တည်ဆောက်သွားလို့ မရနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ငါဆိုတဲ့ ခံယူချက်အပေါ်မှာ သိပ်ပြီးတော့မှ ထောင်းမပေးဘဲနဲ့ ကျနော်တို့ အများအကျိုးအတွက် ဆိုတဲ့ သဘောထားအပေါ်မှာ ခံယူထားပြီးတော့ ဒီလုပ်ငန်းတွေကို လုပ်သွားမယ်ဆိုရင် ညီညွတ်ရေးနဲ့ တိုးတက်မှုတွေ နောက်လုပ်ငန်းအောင်မြင်မှုတွေကို ရနိုင်တယ်လို့။ ဒါကြောင့်မို့ ကျနော်တို့ ဖြစ်နေတာက အခုကျနော်တို့က စစ်အာဏာရှင်တွေနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရတာ၊ သူတို့ရဲ့ အာဏာရှင်ရဲ့ သဘောသဘာဝအတိုင်းဟာ သူတို့လုပ်တာက အကုန်လုံးအကောင်းဘဲ၊ သူတို့ကိုပြောလို့ မပြောနဲ့ အခုသူတို့ရေးထားတာ ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေးဆိုတာ ဒါတွေက တွက်လို့ရပါတယ်။ လက်တွေ့ဘယ်လိုတည်ဆောက်မလဲ။ အဲဒီ သေနတ်ကြီးတကားကားနဲ့ ဟုတ်လား။ အကြောက်တရားတွေနဲ့ လုပ်ပြီးတော့ တည်ဆောက်ထားတဲ့ တည်ဆောက်မှုတွေဟာ ရေရှည်တော့ မခံပါဘူး။ အကုန်လုံး ပျက်စီးသွားနိုင်တယ်။ အဲဒါကြောင့်မို့လို့ အခုကျနော်တို့ စစ်အာဏာရှင်တွေရဲ့အောက်မှာ ကျနော်တို့ အလုပ်လုပ်တိုင်း ကျနော်တို့အားလုံးရဲ့ အကျိုး ကျနော်တို့ဖြစ်အောင် ကျနော်တို့က လိုလားတယ်။ ဒီမိုကရေစီအရေး၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတွေအရေး အဲဒါကလည်း အရေးကြီးဆုံးဘဲ။ ဒီမိုကရေစီဆိုတာကတော့ ဒါထည့်ပြောဖို့တောင်မှ သိပ်မလိုပါဘူး။ လူတိုင်းက တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတွေကလည်း ဒီမိုကရေစီကိုဘဲ လိုလားတယ်။ ဒီမိုကရေစီအတိုင်းဘဲ ကျင့်သုံးချင်ကြတာ။ အာဏာရှင်ဆိုတဲ့ ဒီစနစ်ကြီးကိုတော့ မလိုပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကျနော်တို့ အဲဒီလိုလုပ်တဲ့နေရာမှာ ဒီကျနော်တို့ အခွင့်အရေး တပြည့်လုံးရဲ့ အတိုင်းအတာ အခွင့်အရေးကို လူတစ်စုတည်းနဲ့ လုပ်လို့မရပါဘူး။ တစ်ဖွဲ့တည်းနဲ့လည်း လုပ်လို့မရပါဘူး။ အားလုံးက

ညီညီညွတ်ညွတ်နဲ့ မှန်မှန်ကန်ကန်လုပ်မှ ရနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျနော်တို့တွေ စုစည်းနေကြတာ၊ တပ်ပေါင်းစုတို့ ဆိုတာတွေဟာ ဒါက ကျနော်တို့ တစ်ခါတည်းစုစည်းပြီးတော့ ဒီမကောင်းတဲ့ အုပ်ချုပ်မှုတွေကို ကျင့်သုံးတဲ့အဖွဲ့အစည်းတွေ စစ်အာဏာရှင်တွေကို ကျနော်တို့ စနစ်တကျ ဖယ်ရှားပြစ်ရမယ်။ အဲဒါကြောင့် ကျနော်တို့ဟာ ဒါကိုစုစည်းတဲ့အားကို ယူတဲ့နေရာမှာ ဒီအုပ်ချုပ်နေတဲ့ အဖွဲ့တွေကို မကောင်းမှုလုပ်နေတဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ တွေကို ကျနော်တို့သူတစ်မျိုး၊ ငါတစ်မျိုးနဲ့ လုပ်လို့မရဘူး။ အဲဒီတော့ စုစည်းပြီးတော့ တစ်မျိုးတည်းနဲ့ စုစည်းပြီးတော့ လုပ်သွားဖို့လိုမယ်။ အဲဒီတော့ တစ်ခါတစ်ရံဖြစ်နေတာက ဒီမိုကရေစီတရားတို့ ဒီမိုကရေစီဆိုတဲ့ ဟာတို့ အခွင့်အရေးရှိတယ်ကွ။ တို့ဒီလိုထင်လို့ ဒီလိုလုပ်တာ ဘယ်သူမှပြောလို့မရဘူး။ ပြောလည်းပြောပိုင်ခွင့်မရှိဘူး ဆိုပြီးတော့ လုပ်ချင်တိုင်းလုပ်ကြတာ ဒီမိုကရေစီတရားနဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ မတည့်ဘူးလို့၊ ဒီမိုကရေစီဆိုတာ အများအကျိုးကို ဆောင်ပေးဖို့ဘဲ။ အဲဒီလိုကာလတွေဟာ ကျနော်တို့အများကြီးတိုးခဲ့တယ်။ အများကြီးတွေဆုံခဲ့တယ်။ အဲဒီသင်ခန်းစာတွေဟာ ကျနော်တို့က ရခဲ့တာ။ အဲဒီရတဲ့သင်ခန်းစာတွေဟာ ကျနော်တို့ ကိုင်တွယ်ပြီးတော့ ရှေ့ကိုဒီလို မဖြစ်ဖို့ ကျနော်တို့လုပ်သွားကြမယ်ဆိုရင် ကျနော်တို့ရဲ့ ဒီတော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းဘဲဖြစ်ဖြစ် တော်လှန်ရေးလည်း ခေါ်လို့ရတယ်။ အတိုက်အခံလို့လည်း ခေါ်လို့ရတာပေါ့။ အဲဒါကျနော်တို့က တော်လှန်ရေးလို့ဘဲခေါ်တာ။ အဲဒါအမြန်ဆုံး အောင်ပွဲခံနိုင်တယ်လို့ ကျနော်က အဲဒီလိုပြောချင်တယ်။ အဲဒါကို နောက်ဆုံးအနေနဲ့ကတော့ အခုဒီမှာလုပ်တဲ့ Federal constitution ကိုအဲဒါပြင်ဆင်တဲ့ ဒီပေါ်လစီအခြေခံအပေါ်မှာ ဒါ federal ဟုတ်မယ်၊ မဟုတ်ဘူး၊ federal မဟုတ်ရင်လည်း ဒီ Federal ကိုရအောင် Federal ဟုတ်ရင်လည်း ပိုကောင်းအောင် အားလုံးဆန်းစစ်ပြီးတော့ လိုအပ်ရင်ဖြည့်စွက်၊ မလိုအပ်ရင်လည်းဖြုတ်ပါ။ ပိုပြီးတော့ ငါ့အခွင့်အရေးဘဲ၊ ငါတို့လည်း အခွင့်အရေးရှိတာဘဲ၊ ငါတို့အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုပေးဖို့ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးတွေတော့ ဒီထဲမှာဝင်ပြီးတော့ ဆွေးနွေးမယ်ဆိုရင် အချိန်ကြာမယ်။ အဲဒီတော့ အခွင့်အရေးဆိုတာ လူ့အခွင့်အရေးဆိုတာ တန်းတူဘဲ။ အဲဒီတော့ ယောက်ျား၊ မိန်းမ တန်းတူအခွင့်အရေးပဲ Percentage မရှိတော့ဘူး။ ဒီလောက်သတ်မှတ်ပေးပါ။ မရှိသင့်ဘူး၊ တန်းတူဘဲ၊ ဒါကိုယုံရဲ့ စွမ်းအားနဲ့ ကိုယ့်ရဲ့လုပ်အားနဲ့ ကိုယ့်ရဲ့တတ်မြောက်မှုပေါ်မှာ ကိုယ့်ကိုယ်ကြည့်မှုတွေအပေါ်မှာ

ဒါဟာ ကိုယ့်ကိုကိုယ် မြှင့်တင်သွားဒါပဲဖြစ်တယ် လို့ ဒါကြောင့်မို့လို့ ကျနော်တို့ အဲဒါလုပ်မှန်မှန် ကန်ကန် လုပ်ကြပြီးတော့ ဒီလိုအားလုံးတန်းတူ အခွင့်အရေး အခြေခံပေါ်မှာ ညီညီညွတ်ညွတ် နဲ့ လုပ်သွားကြပါလို့ တင်ပြရင်းနဲ့ ကျနော်နိဂုံး ချုပ်လိုက်ပါတယ်။

မျိုးဆက်သစ် ကရင်လူငယ်များ သိရှိနားလည်နိုင်ရန် ပြန်လည်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ကေအဲန်ယူ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ဟောင်း ပဒိုမန်းရှာလားဖန်း၏အနာဂါတ်မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအပေါ် အမြင်သဘောထား

ပဒိုမန်းရှာ နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။
မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီမှ ထုတ်ဝေ သော အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်တွင်ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံ ဥပဒေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတွေရဲ့ သဘောထားအမြင်တွေကို စဉ် ဆက်မပြတ် အပတ်စဉ်ဖော်ပြသွားနိုင်ရန် ရည် ရွယ်၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသည့် အခန်းကဏ္ဍတစ် ခု ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ကရင်အမျိုးသားအစည်း အရုံး အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ပဒိုမန်းရှာနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များကို ယခု ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ်အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင် အမှတ် (၁၄) တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ရပါ သည်။

မေး။ ။ အနာဂါတ်ကာလ ငြိမ်း ချမ်းတဲ့နိုင်ငံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းမှာ ဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ အဓိက အခန်းကဏ္ဍ ကနေ ပါဝင်သလား။ ဒါမှမဟုတ် ငြိမ်းချမ်းစွာနိုင် ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပ ဒေက အဓိက မကျရင် အခြားဘာတွေက အဓိ ကကျသလဲဆိုတာ ဆရာအနေနဲ့ ရှင်းပြပေးစေ ချင်ပါတယ်။

ဖြေ။ ။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ငြိမ်း ချမ်းတဲ့နိုင်ငံရေး ပြောင်းလဲမှုမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေ ခံဥပဒေဟာ အဓိကပါဝင်နေသလားဆိုတဲ့ မေး ခွန်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ကတော့ တိုင်းပြည်မှာ ငြိမ်း ချမ်းတဲ့ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ဖို့ဆို ရင် နိုင်ငံရေး အင်အားစုအသီးသီးရဲ့ အခြေခံ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို တည်ဆောက်ရမှာဖြစ်ပါ တယ်။ ဆွေးနွေးပြီးတော့ ညီညွတ်မှုကို တည် ဆောက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီအခြေ ခံနိုင်ငံရေး သဘောတူညီချက်တွေကို ယူဖို့လို တယ်။ Guide Line တွေချဖို့လိုတယ်။ အဲဒီအ ပြီးမှာတော့ အဲဒါကို အာမခံနိုင်ဖို့အတွက် နိုင်ငံ ရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ စည်းမျဉ်းတစ်ရပ် အ ခိုင်အမာ ရှိမယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ ဒါမှ ခုနတုန်း က ကျွန်တော်တို့ သဘောတူညီချက်တွေ၊ Guide Line တွေကို ကျွန်တော်တို့ အခိုင်အမာ ပြုနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက် တိုင်းပြည်ရဲ့ တိုင်း ရင်းသား အားလုံးနဲ့ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးရဲ့ အ ခြေခံအကျိုးစီးပွားကို အာမခံနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဓိပ္ပါယ်အရဆိုရင်တော့ ကျွန်တော်တို့ဖွဲ့စည်း ပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းဟာ အရေးကြီး တယ်။ အခြေခံကျတယ်လို့ မြင်တယ်။ အာမခံ တယ်ဆိုတဲ့ဥပဒေ က ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရေးပါတီ

အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ လူမျိုးအသီးသီးတွေကနေပြီး ကျွန်တော်တို့ ဒီနိုင်ငံရေးအရ သဘောတူညီ ချက်တစ်ရပ်ကို ကျွန်တော်တို့ ရထားပြီးပြီ။ ဥပ မာ-ပင်လုံ Agreement လိုဟာမျိုးဆိုပါစို့၊ (၁၉၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲတုန်း က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ ချမှတ်ထားတဲ့ Guide Line တွေရှိတယ်မဟုတ်လား။ ဒါလဲ ပင်လုံ Agreement ကိုအခြေခံပြီး ချထားတဲ့ Guide Line တွေပဲ။ အဲဒီလိုဟာမျိုးတွေ ရပြီးတဲ့ အခါမှာ တကယ်လို့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေထဲ မှာအဲဒါတွေကို အာမခံချက်မရှိဘူးဆိုရင် ဒါဟာ ခိုင်ခိုင်မာမာ ဖြစ်လာမှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ အခြေခံကျတယ်လို့ ကျွန်တော်ဆိုလိုတာဖြစ်တယ်။

မေး။ ။ ဆရာဆိုလိုတာက တိုင်း ပြည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မရမီ နားလည် မှုတစ်ခု Agreement သဘောနဲ့ရှိရမယ်လို့ ဆို လိုတာလား။

ဖြေ။ ။ ဟုတ်တယ်။ ရှိရမယ်။ ဒါ ဟာ တိုက်ရိုက်သွားလို့ မရဘူးလို့ ကျွန်တော်ထင် တယ်။

မေး။ ။ ဒီလိုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပ ဒေအရ အစောက ဆရာပြောသလို အာမခံထား တဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတစ်ခု ရှိရမယ်ဆိုတဲ့ အပေါ်မှာ ဘယ်လိုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဟာ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံနဲ့ ပိုပြီးသင့်တော်မလဲ။ ဘယ် ဥပဒေ ပိုပြီးတော့ ထိရောက်မှုရှိမလဲ။ ဒါကိုလည်း ဆရာအမြင်တစ်ချက် ရှင်းလင်းစေလိုပါတယ်။

ဖြေ။ ။ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံ အရပဲဖြစ်ဖြစ်ပေါ့လေ။ ကျွန်တော်တို့ ဗမာပြည် အတွေ့အကြုံနဲ့ လက်ရှိအခြေအနေအရဖြစ်ဖြစ်၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အခြေခံတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေမျိုးကို အကောင်အထည်ဖော်တာ အ ကောင်းဆုံးဖြစ်တယ်လို့ မြင်တယ်။ အခုကမ္ဘာ ပေါ်မှာလည်း ဒီဟာက အအောင်မြင်ဆုံးဖြစ်မယ် လို့မြင်တယ်။ ပြည်တွင်းမှာလည်းပဲ တိုင်းရင်း သားလူမျိုးတွေရဲ့ အခြေခံအကျိုးစီးပွားအားလုံး၊ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးရဲ့ အခြေခံအကျိုးစီးပွားအား လုံးကို အကောင်းဆုံးအာမခံ နိုင်ငံတကာလည်း ဒီမိုကရေစီနဲ့ ဖက်ဒရယ်စနစ်ပဲလို့ ကျွန်တော်တို့ မြင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အဲဒီဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပ ဒေမျိုးပဲ ဖြစ်ရမယ်။

မေး။ ။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အခြေ ခံတဲ့ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေစနစ်ဆို

တော့ ကျွန်တော်တို့ (၁၉၄၇) ခုနှစ်တုန်းက ရေး ဆွဲတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ဆက်လက်ပြီး အသုံးပြုသွားလိုပါသလား။ အဲဒီအပေါ်မှာ ဆရာ ရဲ့သဘောထားတွေ တစ်ချက်သိပါရစေ။

ဖြေ။ ။ အမှန်ကတော့ ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ ဒီမိုကရေစီနဲ့ ဖက်ဒ ရယ်စနစ်ကို အခြေခံတာပါပဲ။ သို့သော်လည်း သူကသမိုင်းမှာကျန်နေခဲ့ပြီဖြစ်ပါတယ်။ နောက် ပြီးတော့လည်း သူ့ရဲ့ အားနည်းချက်က အ ထိုက်အလျှောက်ရှိနေတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ကျွန် တော်တို့အနေနဲ့ကတော့ အဲဒီဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေကို ပြန်အသုံးပြုသွားဖို့ ရည်ရွယ်ချက်မရှိ တော့ဘူး။

မေး။ ။ (၁၉၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေ ခံဥပဒေက ဒီမိုကရေစီ နဲ့ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အ ခြေခံတာတော့ မှန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အားနည်းချက် တွေ ရှိနေတယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ အဲဒီဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပဲ ပြင်ဆင်ချက်တွေ၊ ဖြည့်စွက်ချက်တွေ ထပ်ထည့်ပြီး ကျင့်သုံးမယ် ဆိုရင်တော့ ဆရာအနေနဲ့ ဘယ်လိုသဘောထား ရှိပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ကျွန် တော် မြင် တာက တော့ (၁၉၄၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင် ဆင်ချက်၊ ဖြည့်စွက်ချက်တွေနဲ့ သွားတာထက် ဒီနေ အခြေအနေနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေ ခံဥပဒေကို ကျွန်တော်တို့ ထပ်ပြီးရေးဆွဲတာက ပိုပြီးကောင်းတယ်လို့ထင်တယ်။

မေး။ ။ အဲဒီတော့ ဆရာကျွန် တော်တို့ အဲလိုမျိုးအသစ်ရေးဆွဲတဲ့အခါမှာလဲ အစောကဆရာပြောခဲ့သလို ဒီမိုကရေစီနဲ့ဖက်ဒ ရယ်ကို အခြေခံတဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေရေး မယ်ဆိုရင်တော့ ဘယ်လိုပုံစံနဲ့များလို့ ဆရာစဉ်း စားထားတာရှိသလဲ။ ဘယ်လိုအတည်ပြုမလဲ၊ ဘယ်လိုရေးဆွဲမလဲကို သိချင်ပါတယ်။

ဖြေ။ ။ ဒါကို ကျွန်တော်တို့ရေးဆွဲ တဲ့အခါမှာတော့ ပထမအနေနဲ့ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအားလုံး၊ နိုင်ငံရေးပါတီအားလုံးကနေ ပြီးတော့ သူတို့ဒီမိုကရေစီနဲ့ ဖက်ဒရယ်ကိုသွား ဖို့ဆိုတဲ့ အခြေခံသဘောတူညီချက်တစ်ရပ်ရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အဲဒါအပြီးမှာတော့ ကျွန်တော် တို့အနေနဲ့က Guide Line တွေချဖို့လိုပါတယ်။ Guide Line ဆိုတာကတော့ အမျိုးသားညီလာ ခံတစ်ရပ်မှာ ဖြစ်မယ်လို့ထင်တယ်။ တိုင်းရင်း သားလူမျိုးစု အားလုံးပါဝင်တဲ့ အမျိုးသားညီလာ

ခံတစ်ရပ် ကျင်းပရမယ်လို့မြင်တယ်။ အဲဒီညီ လာခံကနေပြီးတော့ ဒီ Guide Line တွေချရမယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေးကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းရမယ်။ ပြည်နယ်တွေကို ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုနယ်နိမိတ်သတ်မှတ်မလဲဆိုတဲ့ ကိစ္စ တွေရှိတယ်။ ဒါတွေအတွက်လည်း ကျွန်တော် တို့ စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ဖွဲ့ဖို့ လိုအပ်မယ်။ ဒါ ကြောင့်မို့ ကျွန်တော်တို့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေးကော်မတီတွေ၊ နောက်ပြီးတော့ စုံ စမ်းရေးကော်မရှင်တွေကနေပြီးတော့ ကျွန် တော်တို့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မူကြမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့ကြိုးစားရမှာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါပြီးမှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအသီး သီးပါဝင်တဲ့ အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို တင်ပြပြီး တော့ သူတို့ရဲ့ အတည်ပြုချက်ကို ကျွန်တော်တို့ ယူရမယ်။ ပြီးမှလူထုဆန္ဒခံယူပွဲ (Referendum) ကိုသွားရမယ်ထင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ဒီ Procedure အတိုင်းသွားတာ ပိုကောင်းတယ် လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။ ခုနကျွန်တော်ပြောတာ က ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို ပြော တာဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တစ်ပိုင်းကတော့ ပြည် နယ် (State Constitution) နဲ့ပတ်သက်တဲ့အ ပိုင်းပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ဟာ Federal ကိုသွားတဲ့ အခါမှာ ပြည်နယ်တိုင်းမှာတော့ သူတို့ Self-Determination ရှိရမယ်။ Self-Determina -tion ဆိုတဲ့အခါကျတော့ သူတို့အနေနဲ့ သူတို့ State ရဲ့ Constitution ကို သူတို့ဖာသာသူတို့ ရေးဆွဲရမယ်။ တစ်ခုရှိတာက သူတို့က ကိုယ့် ဟာကို State Constituion ကိုရေးဆွဲတဲ့အခါမှာ တော့ Democracy နဲ့ Federal ကိုအခြေခံရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါနဲ့ကင်းကွာပြီးရေးဆွဲလို့မဖြစ်ဘူး။ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲတဲ့ အခါမှာ Guide Line တွေကိုပဲ အခြေခံရမှာဖြစ် တယ်။ Constitution ရေးဆွဲတဲ့အခါမှာ Federal Constitution ရေးဆွဲရေးကဏ္ဍတစ်ခု ရှိတယ်။ State Constitution ရေးဆွဲတဲ့ကဏ္ဍ တစ်ခုရှိတယ်။ Federal Constition ရေးဆွဲတဲ့ အခါမှာတော့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ကိုယ်စား လှယ်အသီးသီးပါဝင်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေရေး ဆွဲတာဖြစ်မယ်။ သို့သော်လည်းပဲ သူ State အ လိုက် Constitution ရေးဆွဲတာကတော့ အဲဒီ ပြည်နယ်အတွင်းမှာရှိတဲ့ သူတို့ကိုယ်စားလှယ် အနေနဲ့ဘဲ ရေးဆွဲတာဖြစ်မယ်လို့ပဲမြင်တယ်။ ဒါ က ကျွန်တော်တို့အာဏာခွဲဝေမှု Division of Power ပေါ့။ Federal မှာ Power ဘယ်လောက် ယူထားမလဲ ဆိုတဲ့ကိစ္စကတော့ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံခြားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ် ရေး၊ ကာကွယ်ရေး တို့လိုဆိုရင် ဗဟိုကနေပြီး တော့ ယူထားတဲ့အာဏာ အစိတ်အပိုင်းတွေရှိ မယ်။ အဓိကအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရ

ပြည်နယ်အစိုးရအကြား အာဏာခွဲဝေပေးအပ် လိုက်တဲ့ပေါ်မှာ အခြေခံပြီးတော့ ရေးဆွဲရမယ် ထင်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွေကလည်း ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနဲ့ အဆက်အစပ်ရှိရမယ်လို့ကျွန် တော်မြင်တယ်။ အဆက်အစပ်မရှိဘဲနဲ့တော့ လည်းမဖြစ်ဘူး။ မသင့်လျော်ဘူးလို့ ကျွန်တော် အကြမ်းဖျင်း အဲလိုပဲမြင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဟာ ဖက်ဒရယ်ကိုသွားမယ်ဆိုရင် ပြည်နယ် ပေါင်းစုပြည်ထောင်စုပဲဖြစ်ရမယ်။ ပြည်နယ် ပေါင်းစု ပြည်ထောင်စုဆိုတော့ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု အသီးသီးက အမျိုးသားကို အခြေခံပြီး တော့ ပြည်နယ်ဖွဲ့မယ်ဆိုရင်တော့ ဗမာအမျိုး သားတွေမှာလည်း ပြည်နယ်တစ်ခုရှိရမယ်။ ပြည်နယ်တွေက ကြီးတာငယ်တာတွေရှိမယ်။ တစ်ချို့ ပြည်နယ်တွေက တော်တော်အရွယ်အ စားသေးငယ်လိမ့်မယ်။ ဥပမာ- လူဦးရေအနေနဲ့ ဆယ်ဆလောက် ကွာနိုင်တာရှိမယ်။ ဘယ်လိုပဲ ကွာကွာ ကိစ္စမရှိဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ဒါအမျိုး သားအနေနဲ့ပြည်နယ်ခွဲပြီးတော့ပြည်နယ်ပေါင်း စုပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်မယ်ဆိုရင် လူမျိုး ကြီးလည်း ပြည်နယ်တစ်ခုပဲဖြစ်ရမယ်။ ဒါမှကျွန် တော်တို့ Equality ဆိုတဲ့ လူမျိုးတိုင်းတန်းတူ ရေးဖြစ်မယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။ ဒါကြောင့် မို့ပြည်နယ်ပေါင်းစု ပြည်ထောင်စုစနစ်သွားမယ် ဆိုရင် ဗမာတွေအနေနဲ့လည်း ပြည်နယ်တစ်ခုရှိ ရမယ် လို့မြင်တယ်။ အရင်တုန်းက ရုရှား ဖက်ဒ ရေးရှင်းဆိုရင် လူအများဆုံးပဲ။ အချိုးအစား တော်တော်ကွာတယ်။ ဘောလီတစ်ကမ်းခြေမှာ ရှိတဲ့ ပြည်နယ်လေးတွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်မယ်ဆိုရင် အချိုးအစား အရွယ်အစား တော်တော်ကွာတယ် အဆနစ်ဆယ်။ သုံးဆယ်လောက်တော်ကွာမယ် ထင်တယ်။ သို့သော်လည်း သူလည်းပြည်နယ် ကိုယ်လည်းပြည်နယ်လေးပဲ။ ဒါပေမဲ့ ရုရှားဆို ရင် ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းအနေနဲ့ သွားရတာရှိ တယ်။ ဒီလိုပုံစံနဲ့ သွားတာကောင်းတယ်လို့မြင် တယ်။ နောက်ပြီး အထက်လွတ်တော်၊ အောက် လွတ်တော်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကိစ္စကတော့ တစ် ချို့ ပြည်နယ်မှာ လွတ်တော် နှစ်ခုရှိလိမ့်မယ်။ တစ်ချို့ပြည်နယ်မှာ လွတ်တော်တစ်ခုသာရှိတာ လည်းရှိကောင်းရှိနိုင်တယ်။ ဒါက ပြည်နယ်တစ် ခုနဲ့တစ်ခု Constitution နည်းနည်းကွာတယ်။

မေး။ ။ ဖက်ဒရယ်ပါလီမန်မှာ ဘယ်လိုအထက်လွတ်တော်ကို ဘယ်လိုဖွဲ့စည်း သင့်ပါသလဲ။
ဖြေ။ ။ အဲဒါကတော့ အထက် လွတ်တော်ကတော့ ပြည်နယ်အသီးသီးမှာရှိတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေ အချိုးတူပါဝင်ဖွဲ့စည်းမယ့် ပြည်နယ် ဥပမာ-ပြည်နယ်တစ်ခုမှာ ဆယ် ယောက်ဆိုရင် ဆယ်ယောက်ပေါ့။ သူကတော့ အထက်လွတ်တော်ကို သွားလိမ့်မယ်။ နောက်

တစ်ခုက ပြည်သူ့လူထုရဲ့ မဲဆန္ဒနယ်တွေကို အ ခြေခံပြီး တက်လာတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များနဲ့ အောက်လွတ်တော်ကို ဖွဲ့စည်းရမယ်။ အထက် လွတ်တော်ရဲ့အာဏာ၊ အောက်လွတ်တော်ရဲ့အာ ဏာ ဘယ်လိုခွဲဝေမလဲ ဆိုတာကတော့ ဖွဲ့စည်း ပုံနဲ့ပဲဆိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ Check and Balance ဖြစ်အောင်တော့ ကျွန်တော်တို့ နည်းနည်းစီမံ ထားဖို့ လိုလိမ့်မယ်လို့မြင်တယ်။

မေး။ ။ အောက်လွတ်တော်မှာ ဗမာကိုယ်စားလှယ်ကများတယ်။ အထက်လွတ် တော်မှာ တန်းတူဖြစ်မယ်။ ဒီလိုဆိုရင် ဗမာက အများကြီး၊ ဗမာပြည်မှာ သုံးပုံနှစ်ပုံဆိုတော့ သူ တို့က အဲဒါကိုလက်ခံမလား။ ကျန်တဲ့လူနဲ့ တန်း တူ ဒီရထောင့်ကို လက်ခံမဘူးဆိုရင် ပြဿနာ တက်လိမ့်မယ်။ အခု (၁၉၄၇) ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ အထက်လွတ်တော်မှာ တန်း တူမဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်ထင်တယ် (၅၂) နေ ရာက ဗမာ၊ ကျန်တဲ့လူက နည်းနည်းဆိုတော့ ဒီ လိုမျိုးမလိုချင်ဘူးလား။ အားလုံးအတူတူပဲ။

ဖြေ။ ။ အထက် လွတ် တော် အ တွက် ပြည်နယ်တစ်ခုမှာ ဆယ်ယောက်ဆိုရင် ဆယ်ယောက်စီနဲ့ တန်းတူရည်တူ ကျွန်တော်တို့ သွားမယ်။

မေး။ ။ နောက်ပြီး ဖက်ဒရယ်အ စိုးရ လုပ်တဲ့အခါမှာရော ဘယ်လိုဖြစ်မလဲ။

ဖြေ။ ။ ဖက်ဒရယ်အစိုးရဖွဲ့တဲ့အ ခါ ပါတီစုံရွေးကောက်ပွဲရဲ့ ရလဒ်ကို အခြေခံပြီး ဖွဲ့ရမှာပဲ။

မေး။ ။ အဲဒီ Balance ထိန်းညှိတဲ့ အခါက အစိုးရဖွဲ့တဲ့အခါမှာ တိုင်းပြည်တိုင်းမှာ အောက်လွတ်တော်ဖွဲ့တယ်။ ဆိုတော့ အောက် လွတ်တော်မှာ ဗမာလူမျိုး ပြန်များသွားပြီး ဖက်ဒ ရယ်အစိုးရမှာ သူတို့ Check လုပ်နိုင်တယ်။ အောက်လွတ်တော်မှာ ပါတီတွေသိပ်များတယ် ဆိုရင် ဗမာဆိုရင် သူတို့အစိုးရဖွဲ့လို့ရတယ်။ ဒီ လိုဆိုရင် တိုင်းရင်းသားက ဟိုမှာ Represe -ntative မရှိတော့ဘူးပေါ့။ အဲဒါကိုဘယ်လိုလုပ် ချင်သလဲ။

ဖြေ။ ။ ပါတီစုံစနစ်နဲ့သွားတဲ့အခါ ကျတော့ အနိုင်ရတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီက အစိုးရဖွဲ့ သွားတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူကတော့ အမြဲတာမီးတော့ မဟုတ်ဘူးပေါ့။ သူရုံးတာလဲရှိမယ်။ သူနိုင်တဲ့အ ခါ အစိုးရဖွဲ့မယ်။ ကျန်တဲ့သူနိုင်တဲ့အခါ ကျန်တဲ့ သူဖွဲ့သွားမှာဖြစ်တယ်။ အရေးကြီးတာကတော့ Stateပဲ။ လူဦးရေအချိုးအစားတဖက်စောင်းနှင်း မဖြစ်အောင်တော့ ကျွန်တော်တို့ ထိန်းညှိပေးရ မယ်လို့ ထင်တယ်။

မေး။ ။ ဒီလိုဆိုတော့ ဆရာက ဖက်ဒရယ်အစိုးရလုပ်ဖို့အတွက် အောက်လွတ် တော်က လုပ်မယ်ဆို၊ ဒါကိုသဘောတူတယ်ဆို တော့ အဲဒီမှာ မဲပေးတာက သူတို့အစိုးရဖွဲ့မယ်

ဆိုတဲ့မူပေါ်လာမယ်။ အဲဒီအတွက် ကျွန်တော်တို့ ဒီ Ethnic ကို ကျနော်တို့ လူမျိုး၊ တိုင်းရင်းသား ကိုကာကွယ်ဖို့အတွက် ဒီဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ တစ်ခုခုမထည့်ရေးဘူးလား။

ဖြေ။ ။ ဒါကတော့ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားသင့်တာပေါ့။ ဥပမာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခုကို အောက်လွှတ်တော်မှာ Norminate လုပ်တယ်ဆိုပါစို့။ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုက ရွေးကောက်ပွဲမှာ နိုင်သွားပြီ။ နိုင်သွားတဲ့အခါကျတော့ သူတို့အနေနဲ့ အောက်လွှတ်တော်မှာ Norminate လုပ်ပြီးပြီ။ သို့သော်လည်း သူက Approve လုပ်တဲ့အခါမှာတော့ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်းပြီး လုပ်တာက ပိုပြီးသင့်လျော်မယ်လို့ ထင်တယ်။ ဒါကတော့ အကြမ်းဖျင်း ကျွန်တော် အဲလိုပဲမြင်တယ်။ ဒါမှ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရဲ့အင်အား၊ ကျောထောက်နောက်ခံထားနိုင်မှာဖြစ်တော့ သူ့အစိုးရက ပိုခိုင်မာမယ်။ ဗမာပြည်မှာတော့ လူမျိုးအခြေခံတဲ့ ပြည်နယ်တွေကို ကျွန်တော်တို့ တည်ဆောက်သင့်တယ်လို့မြင်တယ်။ နောက် အခြေခံမူ Principle နဲ့ပတ်သက်လို့ကတော့ ပြည်နယ်ပေါင်းစု ပြည်ထောင်စုပဲဖြစ်ရမယ်။ ဖြစ်သင့်တယ်လို့မြင်တယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီ (၈) ပြည်နယ်ဆိုတဲ့ သုံးနှုန်းထားတဲ့သူတွေက ဘာပြောလဲဆိုရင် (နဝတ) (နအဖ) ကနေပြီးတော့ အခုထက်ထိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတွေက အားလုံး (၁၃၆) မျိုးရှိတယ်ဆိုတော့ ပြည်နယ် (၁၃၆) ခုပေးရမှာလားဆိုပြီး အဲလိုပြောတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ကျွန်တော်တို့ဒီဘက်က လက်ဆုပ်လက်ကိုင်ရှိသင့်တယ်ဆိုပြီးတော့ ဘာညာပြောတာတွေရှိတယ်။ သို့သော်လည်းပဲ ကျွန်တော်တို့က ဒါဟာအဓိကပြောစရာမလိုဘူးလို့မြင်တယ်။ အရေးကြီးတာကတော့ ကျွန်တော်တို့ပြည်နယ်ပေါင်းစု ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့တဲ့အခါမှာ (နဝတ) ပြောသလို အကြွင်းမဲ့ပေါ့လေ။ ဥပမာ- ကရင်မှာဆိုရင်မျိုးနွယ်စုလေးငါးမျိုးရှိတယ်ဆိုပါစို့။ အားလုံးက ကရင်တွေချဉ်းပဲ။ ကရင်ပြည်နယ်ထောင်လိုက်ရင် အားလုံးပြည့်စုံသွားပြီ။ ချင်းမှာ ငါးဆယ်ခြောက်ဆယ်ရှိတယ်။ ချင်းပြည်နယ်ထောင်လိုက်ရင်တော်ပြီ။ အဲဒီအပြင် ရှမ်းပြည်နယ်လည်းအလားတူပဲ ဆိုလိုတာက တမင်သက်သက် ပြည်နယ်ပေါင်းစုပြည်ထောင်စုကို သွားဆန့်ကျင်တဲ့အခါကျတော့ လူမျိုး (၁၃၆) မျိုးရှိတယ်။ ဘယ်လိုလုပ်မှာလဲ ရပ်ကုန်မယ်။ ကွဲကုန်မယ်စသည်ဖြင့် အကုန်လုံးလျှောက်ပြောကြတယ်။ သူတို့ကိုချေပဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့ရှိသင့်တဲ့ အတိအကျသတ်မှတ်ထားဖို့လဲ မလိုဘူးလို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်။ လက်တွေ့ ကျွန်တော်တို့ အခြေအနေအပေါ်မူတည်ပြီးတော့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲတဲ့အခါမှာ အကယ်၍ လိုအပ်ရင် (၁၀) ပြည်နယ်ဖြစ်ရင်ဖြစ်မယ်။ (၁၁) ပြည်နယ်ဖြစ်ရင်

လည်းဖြစ်မယ်။ (၁၂) ပြည်နယ်ဖြစ်ရင်လည်းဖြစ်မယ်။ ဒါက လိုအပ်တဲ့အပေါ်မှာ ကျွန်တော်တို့လူမျိုးကို အခြေခံတဲ့ ပြည်နယ်ပေါင်းစုပြည်ထောင်စု သွားရင်ပြီးတာပဲ။ နောက်အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စတစ်ခုက ဗမာလူမျိုးတွေနဲ့နာမလားဆိုတဲ့ကိစ္စဖြစ်တယ်။ ပြည်ထောင်စုစနစ်ကိုသွားတဲ့အခါကျတော့ ကျွန်တော်တို့တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအားလုံးက မနစ်နာဘူးလို့မြင်တယ်။ အခွင့်ထူးခံတာတော့ ရှိမှာမဟုတ်ဘူး။ သို့သော်လည်းဘဲ ကိုယ့်အခြေခံ အမျိုးသားအခွင့်အရေးကိုတော့ အခြေခံအားဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မယ်လို့မြင်တယ်။ ဥပမာ- ဗမာလူမျိုးတွေဟာ ဗမာတွေအများစု နေထိုင်တဲ့ ဒေသအားလုံးမှာ ဗမာပြည်နယ်ထဲမှာ ပါသွားတယ်။ နောက်ပြီး ဗမာလူမျိုးတွေကိုယ်၌က သူ့မှာကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်၊ ကိုယ့်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးခွင့် ရှိတယ်ဆိုရင် ဒါကတော့ သူတို့အောင်မြင်မှုရှိပြီးလို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။ ထို့နည်းတူစွာ ရှမ်း၊ ကရင်တို့လဲ ဒီအတိုင်းပဲ။ ဥပမာ- ကရင်ပြည်နယ်ဆိုရင်လူဦးရေ (၁) သန်းလောက်ရှိမယ်။ ကရင်ပြည်နယ်အပြင်ဘက်မှာရှိတဲ့ လူဦးရေက (၄-၅) သန်းလောက်ရှိတယ်။ အဲလိုဖြစ်နေတဲ့အခါကျတော့ ဒါကျွန်တော်တို့ကရင်တွေဆိုရင် အများကြီး ကျွန်တော်တို့စဉ်းစားတယ်။ ဥပမာ ကရင်ပြည်နယ်ထောင်တဲ့အခါမှာ ကရင်အများစုဟာ ကရင်ပြည်နယ်ထဲမှာမရှိတဲ့အခါကျတော့ ကရင်လူမျိုးစုရဲ့ အခြေခံအခွင့်အရေးကို ဘယ်လိုထိန်းသိမ်း ကာကွယ်မလဲဆိုတဲ့ ကိစ္စရှိမယ်။ သို့သော်လည်းပဲ ဖွဲ့စည်းပုံတစ်ခုလုံးက ဒီမိုကရေစီနဲ့ ဖက်ဒရယ်လစ်ဖက်ဒရယ် အခြေခံအခွင့်အရေးတွေကို အာမခံမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ အနေနဲ့က ကရင်လူမျိုးအားလုံးက ကရင်ပြည်နယ်ထဲမှာ မပါသည့်တိုင်အောင် အခြေခံအခွင့်အရေးကို ထိန်းထားနိုင်ရင်တော်ပြီ။ ဒီအခြေခံနဲ့ ကျွန်တော်တို့ တဖြေးဖြေး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအသီးသီးကလည်း ကိုယ့်အမျိုးသားအခွင့်အရေးတွေ ပိုမိုခိုင်မြဲလာအောင် ကြိုးစားသွားမယ်။ တစ်ချိန်ထဲမှာပဲ အပြန်အလှန်ကူညီပြီး နားလည်မှုနဲ့သွားမယ်ဆိုရင် တိုင်းပြည်အတွက် ကောင်းမယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ပြည်နယ်တွေဖွဲ့တဲ့အခါမှာတော့ အရေးအတွက်အရ လူမျိုးများသည်ဖြစ်စေ၊ နည်းသည်ဖြစ်စေ ဘယ်သူမှမနစ်နာဘူးလို့မြင်တယ်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်က အဲဒါတွေမနစ်နာအောင် အာမခံထားတယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။

မေး။ ။ နောက်တစ်ခုသိချင်တာက ဖွဲ့စည်းပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ပေါ့လေ။ နအဖ၊ နဝတ တို့လက်ထက်မှာ ရေးဆွဲတဲ့ဖွဲ့စည်းပုံလည်းရှိပြီး၊ နောက်ပြီး ၁၉၄၇-၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံလည်းရှိတယ်။ ဒီတော့ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲမှာ အနိုင်ရတဲ့ NLD ပါတီရော၊ ဒီဘက်မှာရှိတဲ့ တိုင်းရင်း

သားလူမျိုးစုတွေအားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင်ပြီးတော့ ဘယ်လိုဖွဲ့စည်းပုံက မြန်မာနိုင်ငံအတွက်အကောင်းဆုံးဖြစ်မယ်လို့ထင်သလဲ။

ဖြေ။ ။ ဟုတ်ကဲ့။ ကျွန်တော်တို့ ဒီ ၁၉၉၀ ခုနှစ်၊ မေလရွေးကောက်ပွဲနဲ့ပတ်သက်လို့ကတော့ ကျွန်တော်မြင်တာ ဒီရွေးကောက်ပွဲရဲ့ရလဒ်ကို အကောင်အထည်ဖော်သင့်တယ်လို့ ထင်တယ်။ ဆယ်နှစ်ကြာသည်ဖြစ်စေ၊ ဆယ့်ငါးနှစ်ကြာသည်ဖြစ်စေ၊ ဘာမှမလုပ်ရသေးဘူးဆိုရင်မချက်အကောင်အထည်ဖော်ရမှာဖြစ်တယ်။ အထူးသဖြင့် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးကိုခေါ်ပြီးတော့ ဖော်ကိုဖော်ရမယ်လို့ထင်တယ်။ မဟုတ်ရင်တော့ ကျွန်တော်တို့ ခြေလှမ်းဟာ တခြားဘက်ကို ရောက်သွားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အခုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ပထမ အချက်အနေနဲ့ အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲရဲ့ ရလဒ်ကို ဖော်သင့်တယ်။

နောက်တစ်ချက်က ဘယ်လိုဖွဲ့စည်းပုံဟာ နိုင်ငံအတွက် လိုအပ်ပါသလဲဆိုတာတော့ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ပြောပြီးသားဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်စနစ် ဖွဲ့စည်းပုံကိုပဲ ရွေးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အကယ်၍ မေလရွေးကောက်ပွဲရဲ့ ရလဒ်ကို အခြေခံပြီးတော့ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးခေါ်မယ်။ National Convention ခေါ်မယ် နောက်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံရွေးမယ်ဆိုရင်တော့ ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံပြီးတော့ ရေးရမှာပဲ။

မေး။ အဲဒီတော့ တစ်ဆက်တည်းမှာပဲ ဒီစစ်တပ်ကနေပြီးတော့ ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲရေးမှာ ပါဝင်ပြီး သူတို့ကျင်းပတဲ့ညီလာခံကိစ္စရပ်တွေမှာ အနာဂတ်ဖွဲ့စည်းပုံမှာ တပ်မတော်ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍဟာ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်ရမယ်ဆိုတဲ့သဘောရှိတယ်လေ။ အဲဒီအပေါ်မှာ ဆရာ့အနေနဲ့ ဘယ်လိုမြင်သလဲ။

ဖြေ။ ။ ဟုတ်ကဲ့။ တပ်မတော်အနေနဲ့ကတော့ ဒီအမျိုးသားနိုင်ငံရေးမှာ တပ်မတော်ရဲ့ ဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်ရမှာတို့၊ နောက်ပြီး ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းလွှတ်တော်မှာရော အစိုးရအဖွဲ့ထဲမှာ ပါဝင်တဲ့တောင်းဆိုချက်ကို ကျွန်တော်တို့ လက်ခံနိုင်စရာ မရှိဘူးလို့မြင်တယ်။ ဒါဟာ ဒီမိုကရေစီ အခြေခံကျင့်စဉ်နဲ့လည်း မကိုက်ပါဘူး။ တပ်မတော်ဟာ အမှုထမ်းအနေနဲ့ပဲ ရိုးရိုးရပ်တည်သွားဖို့၊ အခြားဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေလိုဘဲ ရိုးရိုးအမှုထမ်းအနေနဲ့ပဲ ရပ်တည်သွားဖို့ လိုမယ်ထင်တယ်။ အဲလိုလုပ်တာ သူတို့အတွက်ပိုပြီး ဂုဏ်သိက္ခာရှိလိမ့်မယ်လို့မြင်တယ်။ အခု တပ်မတော်က နိုင်ငံရေးကိုလုပ်ကြည့်တယ်။ ဒါပေမဲ့ လက်တွေ့မှာ သူတို့လုပ်လို့ မရဘူး။ မနိုင်မနင်းဖြစ်နေတယ်။ အခု National Convention သူတို့လုပ်တယ်။ တပ်မတော်ရဲ့အခန်းကဏ္ဍဟာ ဘယ်လိုပါဝင်မလဲ၊ အခြေခံရ

မည့်မူတွေကိုလည်း သူတို့ရေးဆွဲပြဌာန်းတာရှိ တယ်။ အခုဆိုရင် National Convention ကို ဘယ်လိုပြန်ကောက်ရမလဲဆိုတာတောင် မသိ တော့ဘူး။ အဲ့လိုဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ တပ်မ တော် အနေနဲ့ကတော့ နိုင်ငံရေးမှာ သူတို့မပါဝင် တာကောင်းတယ်။ သူတို့အမှုထမ်းအနေနဲ့ပဲ သွားတာကောင်းတယ်။ နိုင်ငံရေးမှာ ပါသင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက နိုင်ငံရေးပါတီတွေ၊ တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်တွေဘဲဖြစ်တယ်။ တကယ်လို့ တပ်မတော်ဟာ နိုင်ငံရေးမှာပါဝင်မယ်ဆိုရင် တိုက်ရိုက် (Direct) ထက် (Indirect) သွားတာ ကောင်းတယ်။ ဥပမာ- ကျွန်တော်တို့ဒီမိုကရေစီ နယ်ပေးတဲ့အခါမှာ သူတို့ပေးနိုင်တယ်။ နောက် ပြီး အစိုးရအဖွဲ့ရဲ့ လုပ်ငန်းမှာ အစိုးရတွေကို အ ထောက်အကူပေးနိုင်တယ်။ တိုင်းပြည်ရဲ့ လုံခြုံ ရေး၊ ကာကွယ်ရေးတွေအတွက် သူတို့အစိုးရ ချမှတ်ထားတဲ့အတိုင်း လုပ်နိုင်တယ်။ ဒါတွေက သူတို့နိုင်ငံရေးမှာ တနည်းနည်းနဲ့ ပါဝင်တာဖြစ် တယ်။ ဒီအခန်းကဏ္ဍလောက် ပါတာပဲကောင်း တယ်။ မဟုတ်ရင် ဒီတပ်မတော်အနေနဲ့ ကြီးကြီး ကျယ်ကျယ်တက်ပြီးတော့ နိုင်ငံရေးပါတီတွေ လုပ်ရင် သူတို့မလုပ်နိုင်တဲ့ အလုပ်ကိုတက်လုပ် ရင် တိုင်းပြည်နှစ်နာတယ်လို့မြင်တယ်။ အခုနှစ် ပေါင်း ၅၀ တိုင်းပြည်နှစ်နာတာလည်း တပ်မ တော်နိုင်ငံရေး တက်လုပ်လို့ဖြစ်တယ်။ နိုင်ငံ ရေးမှာ တပ်မတော်က မလျော်မကန် ပါဝင်နေ လို့ဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။ ဒါက ကျွန် တော်တို့ ကေအဲန်ယူ ရဲ့ အမြင်ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ကျွန်တော်မေးချင်တာက အခု တပ်မတော်လက်ထဲမှာ အာဏာရှိတယ်ဆို တော့ Transition မှာ Sharing of Power တပ် မတော်နဲ့ဖြစ်နိုင်မလား၊ မဖြစ်နိုင်ဘဲနဲ့ နိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲ ဖြစ်နိုင်သလား။

ဖြေ။ ။ အမှန်ကတော့ ကျွန်တော် တို့ဖွဲ့စည်းပုံကို ရေးဆွဲတဲ့အခါမှာ တပ်မတော်မ ပါသင့်ဘူးလို့မြင်တယ်။ သို့သော်လည်း ကျွန် တော်တို့ ဒီနေ့မှာ သုံးပွင့်ဆိုင်လုပ်ဖို့ကို ကျွန် တော်တို့ တောင်းဆိုထားတာဖြစ်တယ်။ တောင်း ဆိုချက်က နအဖ နဲ့ ဒေါ်စု နဲ့တွေ့မယ်။ တိုင်းရင်း သားလူမျိုးစုတွေ ပါဝင်လာမယ်ဆိုရင်၊ သုံးဘက် ဆွေးနွေးမဖြစ်လာရင် ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ဘက်သုံးဘက်ပါဝင်တဲ့ ကြားဖြတ်အစိုးရဆိုရင် တော့ လက်ခံနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အချိန်ဇယား Time Frame ရှိတာပေါ့ဗျာ။ ဥပမာ (၂) နှစ်ဖြစ် ဖြစ်၊ ၃ နှစ်ဖြစ်ဖြစ် အချိန်တော့ရှိတာပေါ့။ အဲ့ဒီ ဘောင်ကကျော်လို့ တပ်မတော်က ရှည်ရှည် လျားလျားပါဝင်ဖို့ကတော့ မလျော်ကန်ဘူး။ ဒါ တောင် Time Frame ရှိတဲ့ကြားဖြတ်အစိုးရအ နေနဲ့ ပါတာတောင်မှ ၁၉၉၀ မေလရွေးကောက် ပွဲမှာ အနိုင်ရတဲ့ NLD ဦးဆောင်တဲ့ကြားဖြတ်အ စိုးရမှာ ဘက်တစ်ဘက်အနေနဲ့ ပါဝင်တာပဲဖြစ်ရ

မယ်။ တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်ပြီး ဒီ အစိုးရကို ဖွဲ့စည်းတာမျိုးတော့ ကျွန်တော်လက်မခံဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ မေလရွေးကောက်ပွဲရဲ့ ရလဒ် ကို လေးစားလိုက်နာဖို့လည်း လိုတယ်ဆိုတော့ NLD ခေါင်းဆောင်တဲ့ ကြားဖြတ်အစိုးရကို ဖွဲ့ တဲ့အခါမှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေလည်းပါဝင် ရမှာပဲ။ တပ်မတော်လည်း အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုပါ ရမယ်။ တပ်မတော်လည်း အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုပါ ရမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအစိုးရမှာ NLD က ဦးဆောင် ရမယ်။ ဒါ Time Frame တော့ရှိတယ်။ ဒီအခန်း ကဏ္ဍအနေနဲ့ကတော့ ကျွန်တော်တို့ လက်ခံနိုင် တယ်။ တကယ်လို့သာ သုံးပွင့်ဆိုင် ဖြစ်လာပြီဆို ပါဖို့။ နောက်ပြီး NLD ခေါင်းဆောင်တဲ့ကြားဖြတ် အစိုးရ ဖွဲ့စည်းနိုင်တယ်ဆိုပါစို့။ အဲ့လိုဆိုရင် တပ်မတော်က အစိုးရထဲမှာ အပိုင်းတစ်ပိုင်းအ နေနဲ့ NLD ခေါင်းဆောင်မှုအောက်မှာ ပါဝင် တာမျိုးကို လက်ခံတယ်။ အဲ့လိုကာလမျိုးမှာ ဖွဲ့ စည်းပုံရေးဆွဲမယ်ဆိုရင်တော့ တိုင်းရင်းသားလူ မျိုးစုတွေရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေ၊ ပြည်သူလူထုရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲတာက တော့ အကောင်းဆုံးပဲဖြစ်တယ်။ တပ်မတော်အ နေနဲ့ကတော့ ဒီမှာနင်လားငါလား ဖွဲ့စည်းပုံရေး ဆွဲတဲ့အခါမှာ ပါဝင်စရာမလိုဘူးလို့ ကျွန်တော် မြင်တယ်။ သို့သော်လည်းပဲ သူတို့အနေနဲ့က အ ကြံဉာဏ်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဖွဲ့စည်းပုံထဲမှာ ဘယ် လိုဖြစ်သင့်လဲဆိုတာ သူတို့လည်း နိုင်ငံသား တွေဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် လုပ်လို့ရပါတယ်။

မေး။ ။ နောက်သိချင်တာတစ်ခု က ဒီ ၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း စစ်တပ်က အုပ် ချုပ်တဲ့အချိန်ကာလတစ်လျှောက်လုံးမှာ တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေး ကင်းမဲ့နေတယ်လို့တောင် ဆို ကြတယ်။ ဒါက လက်ရှိဥပဒေတွေ၊ ဥပဒေစနစ်နဲ့ ဥပဒေအကောင်အထည်ဖော်မှုတွေနဲ့လည်း ဆိုင်ပါတယ်။ အဲ့ဒီတော့ အဲ့ဒီအပေါ်မှာ ဆရာအ မြင်ကို သိချင်ပါတယ်။

ဖြေ။ ။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့က တိုင်းပြည်က အေးချမ်းတည်ငြိမ်သွားပြီး ဖွဲ့စည်း ပုံတစ်ခုလည်း အများဆုံးနဲ့ ချမှတ်လို့ရပြီးဆိုရင် အဲ့ဒါနဲ့ တစ်ဆက်တည်းမှာ တိုင်းပြည်မှာ တရား ဥပဒေ စိုးမိုးရေးရှိတဲ့ အခြေခံဥပဒေတွေ၊ ရာဇဝတ်ဥပဒေတွေ၊ တရားမ ပြု ပြော တွေကို ကျွန် တော်တို့က ခိုင်ခိုင်မာမာရှိဖို့လိုတယ်။ အခုဆို ရင်တော့ ကျွန်တော်တို့ ရာဇဝတ်ဥပဒေ၊ တရား မဥပဒေ တွေရှိတယ်။ အခြားဥပဒေတွေရှိတယ်။ သို့သော် နအဖ က ဥပဒေအကြောင်းပြောပေမဲ့ လက်တွေ့ဘယ်ဥပဒေမှ ကျင့်သုံးတာမဟုတ်ဘူး အဲ့လိုဖြစ်နေတဲ့အခါကျတော့ ဥပဒေသက် ရောက်မှုမရှိတော့ဘူး။ ဥပဒေစိုးမိုးမှုလည်းမရှိ ဘူး။ မရှိတော့ တကယ်လို့ ဖွဲ့စည်းပုံချမှတ်ပြီးတဲ့ နောက်ပိုင်းမှာတော့ အဲ့ဒီအခြေအနေတွေကို ကျွန်တော်တို့ ကောင်းသွားအောင်လုပ်ဖို့ လို

တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့က ရှိပြီး သား ဥပဒေတွေနဲ့ ပတ်သက်တာကတော့ တစ် ချို့ဥပဒေတွေကို ပြန်လည်ပြီး ပြင်ဆင်ဖို့လိုအပ် တယ်။ အချို့က အသစ်ထပ်မံပြီး ဖြည့်ဖို့ လိုအပ် ပါတယ်။ မဟုတ်ရင်တော့ အခြေအနေသစ်နဲ့အ ညီလုပ်ဖို့လိုမယ်။ ကျွန်တော်တို့က အဲ့လိုပဲမြင် တယ်။

မေး။ ။ ကျွန်တော်တို့ အနာဂတ် ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲတဲ့အခါ ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံလို့ပဲ ခွဲ ထွက်ခွင့်ရှိသည်ဆိုတဲ့ စကားရပ်ထည့်ဖို့လိုအပ် ပါသလား။ ဒါမှမဟုတ် မထည့်ဘဲနဲ့ ပြည်သူတွေ ရဲ့ သဘောဆန္ဒအရ မထည့်သင့်ရင်လည်း မ ထည့်သင့်ဘူး ဆိုတဲ့အပေါ်မှာ ဆရာတို့ဘယ်လို ထင်လဲ။

ဖြေ။ ။ ကျွန်တော်တို့မြင်တာက တော့ ဆန္ဒအလျှောက် ပူးပေါင်းပြီးတော့ ခွဲထွက် ခွင့်အပါအဝင် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရှိတဲ့ ပြည် ထောင်စုကို သုံးတာမျိုးဟာ စိုးရိမ်စရာမရှိဘူးလို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က သိပ်ပြီး တော့ မစိုးရိမ်ဘူး။

မေး။ ။ ဒါပေမဲ့ ဆရာ အခြားနိုင်ငံ ဖက်ဒရယ်တွေမှာ ဘယ်ဖွဲ့စည်းပုံက ခွဲထွက်ဖို့ အပိုင်းပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှာထည့် ထားပါတယ်။ ဆိုဗီယက်က ပြီးသွားပြီလေ။ ဒါ က ရိုးရိုး ရှုရှု Federation မှာ မရှိဘူး။ ကမ္ဘာ မှာ ဘယ်နိုင်ငံမှ မရှိဘူး။

မေး။ ။ ဆရာအနေနဲ့ ဒီဖွဲ့စည်းပုံ အပေါ်မှာရော၊ လက်ရှိနိုင်ငံရေး အခြေအနေအ ပေါ်မှာ အားလုံး ဆရာအမြင်ကို အကြမ်းဖျင်းရှင်း ပြပေးပါ။

ဖြေ။ ။ ကျွန်တော်တို့မြင်တာက တော့ လက်ရှိအခြေအနေနဲ့ ပတ်သက်လို့ပေါ့၊ ဗမာပြည်နိုင်ငံရေး အခြေအနေလည်းမကောင်း ဘူး။ စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ပတ်သက်တဲ့အ ပိုင်းတွေလည်း မကောင်းဘူးလို့မြင်တယ်။ ယဉ် ကျေးမှုဆိုတာ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး ပေါ့ဗျာ။ ဆိုလိုချင်တာက အဲ့ဒီအခြေအနေတွေ က မကောင်းဘူး။ မကောင်းတာက နိုင်ငံရေးနဲ့ ပတ်သက်တယ်။ နိုင်ငံရေးကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မပြုနိုင်ဘူးဆိုရင်တော့ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးတို့ အားလုံးဟာ ကောင်းလာနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ပဲမြင်တယ်။ နောက်တစ်ချက်က နအဖ နဲ့ ပတ် သက်လို့ ပထမအားဖြင့် နအဖ ရဲ့ အတွင်းရေးအ ခြေအနေကလည်း သိပ်မကောင်းဘူးလို့မြင် တယ်။ နောက်ဒုတိယတစ်ခုက နအဖ က အ ပြောင်းအလဲမလုပ်ချင် ဘူးလို့ မြင် တယ်။ တတိယ အချက်ကတော့ နအဖ က သူ့ရဲ့ စစ် အာဏာရှင် ကြီးစိုးမှုကို တရားဝင်ဖြစ်အောင် ကြိုးစားနေတယ်။ နောက်ဆုံးတစ်ချက်ကတော့ အဲ့လိုတရားဝင်ဖြစ်အောင် ကြိုးစားနေတဲ့အချိန်

မှာ သူက ရသမျှ အခွင့်အလမ်းတွေမှန်သမျှကို မလွတ်တမ်း အသုံးပြုနေတယ်လို့မြင်တယ်။ ဥပမာ- ရာဇဝင်ကို သူ့အသုံးပြုသွားတယ်လို့မြင်တယ်။ ဒေါ်စု ကိုလဲအသုံးပြုတာပဲ။ အခု မူးယစ်ဆေးဝါးနဲ့ ပတ်သက်လို့ သူက မူးယစ်ဆေးဝါး ရာဇဝင်တွေနဲ့ပေါင်းပြီးတော့ စီးပွားရှာနေကြတယ် အဲ့ဒါ မူးယစ်ဆေးဝါး ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်နေတယ် ဆိုပြီး အော်ကြီးဟစ်ကျယ် လုပ်နေကြတယ်။ ဒါလဲ မူးယစ်ဆေးဝါးဆန့်ကျင်ရေးကို အသုံးပြုတာပဲ။ နောက်ပြီး (ဘရူနိုင်း) မှာလုပ်တဲ့အစည်း အဝေးဆိုရင် အကြမ်းဖက်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ သူတို့ကလည်းပါဝင်ပြီး ရောနှောလက်မှတ်ဝင်ထိုးတာရှိတယ်။ အမှန်က မြန်မာပြည်မှာ အကြီးမားဆုံး အကြမ်းဖက်တာက သူတို့ပဲ။ နောက်တစ်ချက်က Licence of Rape ဆိုတဲ့ စာစောင်ထွက်လာပြီးနောက်ပိုင်းမှာ သူတို့အနေနဲ့က သွားပြီးလေ့လာဖို့ ကော်မရှင်က

ပြန်အစီရင်ခံတဲ့အခါကျတော့ သူကဘာပြောလဲဆိုတော့ UN agency တွေနဲ့ NGOs အများကြီး ရှိတယ်ပေါ့။ သူတို့တွေက Report မှာမရေးဘူးတဲ့။ သက်သက်သူပုန်တွေကြောင့်မို့လို့ ဒီသတင်းတွေဟာ ထွက်လာတယ်။ ဒါကလုပ်ကြံသတင်းတွေပဲတဲ့။ ဒါကဘာလဲဆိုတော့ NGOs သွားတာ၊ NGOs တွေဘာမှမပြောဘူး။ အခြေအနေကောင်းတယ်၊ UN agency နဲ့ ICRC, ILO တို့အများကြီးပေါ့။ ဒါမျိုးတွေကို အကုန်လုံး ရသမျှ သူတို့အသုံးပြုသွားတာကြောင့် ဒီပုံစံနဲ့ကတော့ ဒီတိုင်းပြည်ကို တည်ထောင်လို့မရဘူးလို့ မြင်တယ်။ နောက်တစ်ချက်က ကျွန်တော်တို့အတွက် အပြောင်းအလဲဆိုရင်လည်း ဖိအားပေးရမယ်။ အဓိက ကတော့ ပြည်တွင်းဖိအားပေးဖို့လိုတယ်။ ဖိအားမရှိဘဲနဲ့ မဖြစ်ဘူး။ ဖိအားကပေးနေတယ်။ သို့သော်လည်း တက်ညီလက်ညီမရှိဘူးဆိုရင်လည်း မဖြစ်ဘူး။ နောက်ပြီးတော့ အ

ကြောက်တရားက တအားကြီးစိုးနေရင် မဖြစ်ဘူးလို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ နအဖ တကယ် Reform ဖြစ်ချင်ရင်တော့ ဖိအားကြီးကြီးမားမားပေးရမယ်။ ပြည်တွင်းဖိအားကြီးမားလာမှ ကျွန်တော်တို့ပြည်ပဖိအားလည်း လိုက်လာမယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။

မျိုးဆက်သစ် ကရင်လူငယ်များ သိရှိနားလည် နိုင်ရန် နှင့် သုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက် ပြန်လည် ဖော်ပြခြင်း ဖြစ် သည်။

ကရင့်တော်လှန်ရေးရဲ့ ခေါင်းဆောင်မှု

ခေါင်းဆောင်မှုဆိုတဲ့အလုပ်ဟာအင်မတန် မှု နက်ရှိုင်းသလို ငြိမ်သာမှုရှိရန်လည်း အရမ်းလိုအပ်ပါတယ်။ လေ့လာသင်ယူလို့မဆုံးနိုင်တဲ့ ပညာရပ်တစ်ခုဖြစ်သလို ခေါင်းဆောင်လုပ်သူဟာ လက္ခဏာပါဖို့လည်း လိုပါတယ်။ လေ့လာသင်ယူမှု မည်သို့ပင်ကောင်းနေပါစေ လက္ခဏာမပါခဲ့ပါက ခေါင်းဆောင်ကောင်းနှင့် ဩဇာရှိတဲ့ ခေါင်းဆောင်မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးရဲ့ သိသင့်သိထိုက်တဲ့ အရာများ၊ ကျင့်ကြံနေထိုင်ရမယ့်ပုံသဏ္ဍာန်များ လက်အောက်ရှိသူများကို ဦးဆောင်ခြင်း၊ မည်ကဲ့သို့ တွေးခေါ်ရမည်တို့ကို စံသတ်မှတ်ချက်များ ရှိပါတယ်။

သို့သော် ကရင့်တော်လှန်ရေးရဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုကတော့ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များနဲ့ အားလုံးမတူနိုင်ပါ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် ကရင့်တော်လှန်ရေးတွေ ငွေကြေးနှင့်လုပ်ခလစာ မပေးဘဲ အမျိုးသားရေးအသိစိတ်၊ အမျိုးချစ်စိတ်နဲ့ လွတ်မြောက်လိုစိတ်တွေ ပေါင်းစပ်ပြီး တော်လှန်ရေးထဲ ပေးဆပ်ကြတဲ့အတွက် ဦးဆောင်မှုပေးတဲ့အခါမှာလည်းဘဲ အဲ့ဒီအခြေခံ အကြောင်းတရားတွေပေါ် ဆင်ခြင်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတာဖြစ်တဲ့အတွက် ခက်ခဲတယ်လို့ပြောချင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခေါင်းဆောင်လုပ်တဲ့သူဟာ၊ လူသားခြင်းစာနာတတ်ပြီး သနားခြင်း ဂရုဏာရှိဖို့လည်း လိုအပ်ပါတယ်။

ခေါင်းဆောင်နဲ့တပည့် နေထိုင်တဲ့ပုံစံမျိုးကလည်းဘဲ သီးသန့်ခွဲခြားပြီး နေထိုင်စားသောက်ခြင်းမျိုးကို ရှောင်ရှားရန်လည်း လိုအပ်ပါတယ်။

တာဝန် ဝတ္တရားတွေ ဘယ်လိုဘဲအဆင့်ကွာခြားပါစေ နေထိုင်စားသောက်တဲ့ပုံစံကတော့ ခွဲခြားမှုမပြုလုပ်ရန် အထူးအရေးကြီးတဲ့အချက်တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။

အဖွဲ့အစည်းအားလုံး လုပ်ခလစာ မပေးနိုင်တဲ့အတွက် အဆင့်ဆင့်သော ခေါင်းဆောင်များမှ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးရဲ့ ရိက္ခာလိုအပ်ချက်နဲ့ အခြားလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရသလို အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဦးရဲ့ လူမှုရေးလိုအပ်ချက်များကိုလည်း တာဝန်ယူဖြေရှင်းပေးရန် လုပ်ဆောင်ရပါတယ်။ ပုံမှန်ဆိုလျှင် ဤလူမှုရေးပြဿနာကို ခေါင်းဆောင်တွေ တာဝန်ယူရန် မလိုအပ်ပါ။ သို့သော် ကရင့်တော်လှန်ရေးအတွင်း ခေါင်းဆောင်လုပ်သူမှာတော့ ရှောင်ရှားလို့မရပါဘူး။ လက်သင့်ခံရမှာဖြစ်သလို တာဝန်ခံရမှာလည်း ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ကရင့်တော်လှန်ရေးတွင် ခေါင်းဆောင် တစ်ယောက် ဖြစ်လာပါက အကြောင်းတရား ပေါင်းစုံကို တာဝန်ခံ ခေါင်းဆောင်မှု ပေးရမှာဖြစ်သလို စိတ်ရှည်သီးခံခြင်း၊ နားလည်စာနာမှုပေးနိုင်ခြင်း၊ မထင်မှတ်သော အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အဆင်သင့် ဖြစ်နေခြင်းတို့ဟာ ထူးခြားချက်များပင် ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

rS
awm/f&S&; {nbnf

ဆောင်းရာသီ စစ်ကြောင်း

aqmi f&moD&XkI
ES&awmUm;rS
w&v&GzI f&ymUm;v&wppf& m
wjznf&znfa&Gm;uyf&monf

pk&Aeom ES&nfm; [m
at;v&onf& k&ix&i&

aqmi f&ht ai &ouf&h
N d&ouf&h&pt&z&h
x&h&w&tp&G&h&Uay/

cul&ur&f&ur&vr&f&ayü
aoew&U&D&wum;um;u&h&Um
v&Swi&tv, f&w&pf&h&h
&h&ect&h, f

rme&fy&g&ow&h&w&ix&w;w, f
aqmi fo&ki f&h&ymUm&um;0&w&pp&h&n&f&Y
ow&h&h&f&h&h&h&w&G&f&yh

av&ep&f&v&h&um&yt&v&f&h&h
yi&f&Si&f
olav&h&h, f&qm&f&E&h&um&uf&S
i&g&w&h&v&f&f&h&n&f&n&f

rS
ruay&aom

မာယာဗာဏ်, ဂာယဗာဏ်, မာထီဏ်ထီ သျှင်ထီဏ်ကော့ ကလုဏ်ဘျဏ်ထီဏ်

ကညီဖိသုဏ်တဖဏ် သျှင်ဖးသးဖးထီဏ်လၢ ကလုဏ်ဂုဏ်နီၤ တၢ်စီၤတၢ်ပိၤပိၤညါကစၢ်သုဏ် တဖဏ်စံးဝဲ စးထီဏ်ဖဲ ၁၈၈၁ နံၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ကညီဖိသုဏ်တဖဏ် တဘျီခါ ကမ့ၢ်ပုၤကလုဏ် ဒိဏ်တဖုအယိ အိဏ်ကၢအိဏ်ခိးဝဲ တုၤမ့ၢ်မဆါတ နံၣ်အံၤန့ၣ် ပသမၤအလီၢ်တအိဏ်ဘၣ်. ပမ့ၢ်ကွၢ် က့ၤလၢ လံာ်တၢ်စံးစီၤတဲာ်စီၤ ကွဲးအသးန့ၣ် ပ ကထံာ်ဘၣ်လၢ ကညီဖိသုဏ်တဖဏ် တဘျီခါ အစီၤလိာ်စီၤပအိဏ်ဝဲယၢာ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကညီ စီၤပသုဏ်တဖဏ်န့ၣ် ပဘၣ်တၢ်ထဲၣ်ဖိတဖျၢဏ် ဧၤ ကလီၤလိာ်ကိာ်ဆၣ်ထဲတဘျီန့ၣ်လီၤ. က ညီဖိသုဏ်တဖဏ် တအိဏ်ဘၣ်ဒီးအဘိအမ့ၢ်ဘၣ်. ဖဲပယီၤဘိမ့ၢ် ကိဘိအစီၤ အူအိဏ်စယး ဟဲ ဒုးကွီၣ်တဲာ်အခါန့ၣ် ကညီစီၤပဖဲ ဖဲပဘၣ် တၢ်. အိဏ်ခူအိဏ်ဝဲဖဲ ကွီၣ်တဲာ်ကိာ်ဆၢ မ့ၢ်န့ၣ် သုဏ်တဖဏ် ဒီးသုဏ်တီသးရၤအသးဒီးကွီၣ်တဲာ် စီၤပဖဲ ဒီး ဒုးတြီဆၢဒိသဒါ သကိးဝဲ ဒုဏ်ဒါအ တၢ်ဟဲထီဏ်ဒုးန့ၣ်လီၤ.

၁၈၅၂ ပယီၤ-အဲကလံး တၢ်ဒုး ခံဘျီတ ဘျီဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ် ကိာ်ပယီၤလၢဒိ ဘၣ်တၢ်ပၤ အီၤလၢ အဲကလံးအယိ ကညီဖိသုဏ်တဖဏ် န့ၢ် မၤလိဘၣ်က့ၤအလံာ်. အိဏ်ဘၣ်ကွီၣ် အိဏ်ဘၣ် ကိာ်. လဲၤမၤလိဘၣ်တၢ်လၢ ထံၣ်ချၢကိာ်ချၢအ ယိ ဂုၤထီဏ်ပသိထီဏ်က့ၤဝဲလၢ နီၢ်ခိနီၢ်သးခံက ပၤလၢာ်န့ၣ်လီၤ. ကညီဖိတနီၤ လဲၤမၤလိဘၣ် တၢ်လၢ ကိာ်အမဲရကၤဖျၢဏ်ဖိမိဒိဏ်ထီအခါကိာ် ပယီၤထးခိ ဘၣ်တၢ်ပၤအီၤလၢ ဟီဏ်ခိဏ်ကစၢ် သန့ စီၤပတၢ်ပၤတၢ်ပၤဒီးအယိ ပမ့ၢ်စံးလၢ ပုၤပယီၤဖိ မၤလိဘၣ်တၢ် ပတီၢ်ထံးဒီးသိခါဖျၢဏ် တၢ်ကုဏ်ဘၣ်ကုဏ်သ့ ပတီၢ်ဧၤလီၤန့ၣ် တကမၢ် ဘၣ်.

၁၈၈၁ နံၣ်အခါ ကညီခိဏ်နီၤလၢအမ့ၢ် ဒီကထာ် တံသၢပျၢဏ် ဒုးအိဏ်ထီဏ်ကညီကလုဏ် ကရၢ လၢအမ့ၢ် (KNA-Karen National Association) န့ၣ်လီၤ. ကရၢအံၤအိဏ်ထီဏ်ဆိ န့ၢ်ဒီး အုဒယၢ်ခိကရဲး ပုဏ်တံာ် (၃) နံၣ်ဒီးပုၤ ပယီၤဖိ (YMBA) (၂၆) နံၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. (KNA) အံၤ ခိဏ်ထံးခါ ဟူးဂဲၤထဲလၢတၢ်သး ခုကစီဏ်ဒီးတၢ်ကုဏ်ဘၣ်ကုဏ်သ့အဂီၢ် ဘၣ်ဆၣ် လၢခံဟူးဂဲၤဝဲ အါက့ၤလၢ ကလုဏ်ဂုဏ်ဝဲအါ ထီဏ် တုၤဒုဏ်လဲာ် ကညီခိဏ်နီၤ (၁၂) ဂၤ ဆုဏ် နီၤဘၣ်လၢ ဘျီဏ်ခိဏ်ပုၤ ဒ်သးကနီၢ်ကတိၤခဲး တၢ်လၢ ကညီကလုဏ်အဂီၢ် ဖဲ ၁၉၃၁ နံၣ်န့ၣ် လီၤ. တကးဒီးဘၣ် တၢ်ကွဲးထုးထီဏ်န့ၢ် ကညီ ဒီကလုဏ်တၢ်သးဝံၣ်. ကညီကလုဏ်တၢ်ကုဏ် သးဒီး ကညီမုဏ်ခွါမံၤမဲာ်ညါ တၢ်ကဘၣ်ကိး အီၤလၢ စီၤ နီၢ် လၢစီၤဒီး စ့ၢ် န့ၣ် လၢပျီၤသ့

တဖဏ်န့ၣ်လီၤ.

၁၉၂၈ နံၣ်န့ၣ် ကိာ်ပယီၤအံၤ အဲကလံးပၤ အီၤဒ် အုဒယၢ် ကိာ်စံးဖိတက့ ဘၣ်ဆၣ်အဝဲ သ့ၣ် ဟ့ၣ်ထီဏ်တၢ်ခိတၢ်သ့ ဘူးကပုၤဒီး အုဒ ယၢ်ကိာ်မိာ်ပျီၤအယိ ကိာ်ပယီၤထံၣ်ရူၢ်ကိာ်သး ခိဏ်နီၤသုဏ်တဖဏ် ယုထီဏ် အဲကလံးလၢ တၢ်က ထုးဖးက့ၤ ကိာ်ပယီၤ လၢ ကိာ်အုဒယၢ် အတၢ် ပၤဖိလၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အခါ ကိာ်ပယီၤမ့ၢ် ထံ ကိာ်ထုးတီၤကတၢ်တဘျီလၢ ကိာ်မိာ်ပျီၤအု ရူၢ် မ့ၢ်ထီဏ်ကလံးထံး ထံကိာ်သုဏ်တဖဏ်အ ကျါန့ၣ်အယိ တၢ်ကိးဝဲ ကိာ်ပယီၤထုးအစီၤ (Golden Age of Burma) န့ၣ်လီၤ. ကိာ်ပယီၤ ပုၤဂဲၤလိာ် ထံၣ်ရူၢ်ကိာ်သးဖိတနီၤ ထံာ်ဝဲလၢတ ကြၢးထုးဖးသးဒီးဒီး ကိာ်အုဒယၢ်ဘၣ် ဘၣ် ဆၣ် တုၤတၢ်မၤတၢ်ဖးဒီး ကိာ်ပယီၤတၢ်ကထုး ဖးကွီၣ်သးလၢ ကိာ်အုဒယၢ်အတၢ်ပၤဖိလၢ မၤန့ၢ်တၢ်အယိ ဖဲ ၁၉၃၇ နံၣ်အခါန့ၣ် ကိာ်ပ ယီၤ ကဲထီဏ်က့ၤ အဲကလံး ခိလန့ၣ်ထံကိာ်လီၤ ဆိစဲာ်တဘျီ တမ့ၢ်လၢ ကိာ်အုဒယၢ် အကိာ် စဲာ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၉၇၃ အလီၢ်ခံ ကိာ်ပယီၤဒိဏ် တၢ်ပၤ တၢ်ပြးဂီၢ် တၢ်ကယုထၢထီဏ် ကိတိာ်ခိဏ်ကျါ အခါ ဒီကထာ်ဘၣ်ခိဏ် အံၤ ပိၤရဲဝဲ ကညီခိဏ် နီၤသုဏ်တဖဏ် ဒ်သးအဝဲကကဲထီဏ်ဘၣ် ကိာ်ပ ယီၤကိတိာ်ခိဏ်ကျါ အဆိကတၢ်တဂၤလၢ အဲကလံးခိလန့ၣ် အစီၤအံၤန့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်ဒ် အံၤ ကညီခိဏ်နီၤ (၁၂) ဂၤအကျါ မ့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ် ဖးလၢအီၤထဲ (၉) ဂၤဧၤဒုဏ်လဲာ်န့ၣ် အဝဲမၤန့ၢ် ကိတိာ်ခိဏ်ကျါ လီၢ်ဆုဏ်နီၤသ့အယိန့ၣ်လီၤ.

ကညီခိဏ်နီၤသုဏ်တဖဏ်အံၤ မ့ၢ်ပုၤကုဏ်သ့ဒ် ဂုၤထီဏ်တၢ်ယံၤကွၢ်ဆိတၢ်ပျီၤအယိ ဂုဏ်တပျီၤ န့ၢ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ခံခိယၢ်ပၤတၢ်ကဲဘျီး ကဲဖျိဏ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကညီခိဏ်နီၤသုဏ်တဖဏ် စံး ဘၣ် ဒီကထာ် ဘၣ်ခိဏ် လၢပမ့ၢ်ဟ့ၣ်ဖျိဏ်န့ၣ် တၢ်ဖးန့ၣ် နမ့ၢ်ကဲထီဏ်ပဒိဏ်တဖုန့ၣ် ဟံာ်ပနီဏ် န့ၢ်ပုၤ ကညီဒီကလုဏ်မ့ၢ်န့ၣ် ကသ့ဧါ အခါတၢ် တဟ့ၣ်အခွဲးဘၣ်. အဲကလံးပဒိဏ် ဘၣ်ယိာ်ဝဲ လၢ တၢ်မ့ၢ်ဟံာ်ပနီဏ်န့ၢ် ကညီဒီကလုဏ်မ့ၢ်န့ၣ် န့ၢ် ခါဆူညါ ကညီသုဏ်တဖဏ် ကထီဏ်တုၤလၢ တၢ်ယုထံယုကိာ် ပတီၢ်အယိ တၢ်မၤယုက့ၤဝဲ လၢ ကညီဒီကလုဏ်အနံၣ်ထီဏ်သီ န့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်အခါ ကညီခိဏ်နီၤ ခၢာ်စးလၢ တၢ် သျှင်ထီဏ်ထံကိာ် တၢ်ဘျီသဲစးဘျီဏ်ဒိဏ်ပုၤ (၁၂) ဂၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ

- ၁. စီၤကွီၣ်စၢာ်ဒံာ်ဖိမု - တီအူဟီဏ်ကဝိး
- (ဖုဆုဏ်စုတၢ်ဘါ)
- ၂. စီၤမ့ၢ်သ့ - ဟီကတးဟီဏ်ကဝိး (ဘူးဒး)

- ၃. မါဘၣ်ခဲာ် - ပသံာ်ကလံးစိး (ခရံာ်ဖိ)
- ၄. စံာ်တနံာ်လူနံာ် - ပသံာ်ကလံးထံး (ခရံာ်ဖိ)
- ၅. စီၤဖုဏ်သုဏ် - မွီမ့ၢ်မ့ၢ်န့ၣ် (ခရံာ်ဖိ)
- ၆. မါကုဏ်အု - မွီမ့ၢ်မ့ၢ်ထီဏ် (ဘူးဒး)
- ၇. မါထီဏ်ခုဏ် - မအူးပုဏ်ကလံးစိး (ဘူးဒး)
- ၈. မါယုညါ - မအူးပုဏ်ကလံးထံး (ဘူးဒး)
- ၉. စီၤသုဏ်ဒု - ဒုသထုဏ်ကလံးစိး (ဘူးဒး)
- ၁၀. အူလးဖုဏ် - ဒုသထုဏ်ကလံးထံး (ဘူးဒး)
- ၁၁. အူဖိမ့ၢ် - ကွဲးခမံာ်မ့ၢ်ထီဏ် (ဘူးဒး)
- ၁၂. စီၤဖိခွဲး - ကွဲးခမံာ်မ့ၢ်န့ၣ် (ခရံာ်ဖိ)

ဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ် ပထံာ်ဘၣ်လၢ ကညီဖိ တဖဏ်မၤဝဲ ကညီန့ၣ်ထီဏ်သီအန့ၣ် တဒ်သိး လိာ်အသးဘၣ်ဒီး ပျါဒ်လၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

- (၁) ကညီခရံာ်ဖိတဖဏ် မၤဝဲကညီန့ၣ် ထီဏ်သီ ဖဲဟီဏ်ခိဏ်ဒီဘၣ်အနံၣ်ထီဏ်သီ (ခရံာ်အနံၣ်ထီဏ် သီ) ဖဲလၢယန့ၣ်အါရံၤထီဏ် (၁) သီ အနံၤန့ၣ် လီၤ.
  - (၂) ကညီဘူးဒးတဖဏ်မၤဝဲကညီန့ၣ်ထီဏ်သီ ဖဲသ့ ကီလါ (တါလါ) ဝံၤန့ၣ်လီၤ.
  - (၃) ကညီအိဏ်လၢပၤခိဏ်ဒီးကစၢ်ခိဏ်တနီၤမၤ ဝဲဖဲ သလုၤလၢထီဏ် (၁) သီ
  - (၄) ကညီဖိလၢ ဖုဆုဏ်စု (ဖိုးပိုက်ဆံ) တၢ် ဘျီတၢ်ဘါ အပူၤတဖဏ် မၤဝဲကညီန့ၣ်ထီဏ်သီ ဖဲ ထုကုဏ်လၢထီဏ် (၄) သီ
  - (၅) တလးကူ ကညီဘူးဒးတဖဏ် မၤဝဲဖဲ သ့ကီလါပုၤလီၤ (၁) သီအနံၤန့ၣ်လီၤ.
  - (၆) ကညီလၢလိာ်ကိာ် တၢ်ဘျီတၢ်ဘါ ဖိလၢ အအိဏ်ဖဲ ကညီကိာ်စဲာ်ပူၤတဖဏ် မၤဝဲဒၣ် ဖဲလၢ နွံထီဏ်(နယုာ်လဆနး) အခိဏ်ထံးတနွံ မ့ၢ်ဘျီ နီၤ
  - (၇) ကညီလိာ်ကိာ်ဖိလၢအအိဏ်ဖဲကညီကိာ်စဲာ် ခူယီၢ်တဖဏ် မၤဝဲဖဲ လါနီထီဏ် အခိဏ် ထံးတနွံ မ့ၢ်ဘျီန့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - (၈) လံာ်တဘျီလၢသရၣ်လိရူၢ်ကွဲး ဟံာ်ပျီဝဲ လၢ ကညီအိဏ်လၢ ကွီၣ်တဲာ်ကိာ်တဖဏ်မၤ ဝဲဖဲ လၢထုကုဏ် (တပိုတွဲ) လၢထီဏ် (၁) သီ ဒီး (၁၀) သီအဘၣ်စၢၤ တသီသီန့ၣ်လီၤ.
- ခိဖျိလၢ ကညီဖိသုဏ်တဖဏ် မၤဝဲန့ၣ်ထီဏ် သီတဂၤတပူၤ တၢ်လီၢ်တတီၤ တမံၤအယိအ လီၢ်အိဏ်လၢ တၢ်ကဘၣ်မၤယုမၤဖိးဆိက့ၤဝဲန့ၣ် လီၤ. ဖဲန့ၣ်ကညီဖိလၢတၢ်လီၢ်အါတီၤဆူထီဏ် တၢ်ဂုၤဆူ "ဒီကလုဏ်" ကရၢန့ၣ်လီၤ. တနီၤနီၤ ဟဲထံာ်လိာ်အသးဒီး ပုၤဘၣ်မုဏ်ဘၣ်ဒါဒီးတဖျါ ထီဏ် နံၣ်ထီဏ်သီ အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. အကျါ သရၣ် ယုဏ်နံၣ် လၢမွီမ့ၢ်တကုဏ်ဆုးတဂၤ ဟဲစိာ်ယုဏ်ဒီး သ့ၣ်ဘၣ်ခိ လံာ်နံၣ်လံာ်လၢတဘျီန့ၣ်လီၤ. သ

ရည်ပတ်ဖျါဝဲလၢအဝဲလဲၤမၤတၢ်လၢ ကိၢ်မၤတြီၤ ကဲၤကွီၤသရၢ်ဒီး ပုၤကတၢၢ်ခိၣ်ဖိတဖၣ် အိၣ်ဒီးအလံာ်န့ၣ်လံာ်လၢအမၤ သ့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်လီၤ တနံၣ်န့ၣ် အိၣ် (၁၂) လၢဒီး သလုၤလၢမၤ လၢ အခိၣ်ထံးတလၢန့ၣ်လီၤ ပုၤခံၣ်တကၤ "ဒီကလုာ်" အနဲၣ်ရွဲၣ် မၤဘးခ့ၣ် စ့ၢ်ကိး ပာ်ဖျါဝဲ တချး ၁၉၃၇၊ အပူၤကွံာ် ၇၀ နံၣ်န့ၣ် ကညီ မိၢ်ထံးအလံာ်ဖးအပူၤ တနံၣ်န့ၣ်အိၣ် ၁၂ လၢ ဒီး သလုၤလၢမၤ လၢအခိၣ်ထံးကတၢၢ်တလၢ န့ၣ်လီၤ လၢမိၢ်ပာ်ဖိဖုအစီၤလံာ်လံာ် သလုၤလၢ ထီၣ် (၁) သီအနံၣ်န့ၣ် မၤဝဲ နံၣ်ထီၣ်သီ တုၤမၤ မဆါတနံၣ်အံၤတစုအဂ့ၢ် မၤဘးခ့ၣ် ပာ်ဖျါဝဲ န့ၣ်လီၤ ဖုဆၣ်စု တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါကရၤဖိတဖၣ် တခီ ဃုထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ကဟံာ်ပနီၣ်န့ၣ် မၤ နံၣ်လၢအဝဲသ့ၣ် အခိၣ်အနၢ် မၤယုၤတုၢ်ဝဲဖဲ ထု ကူၣ်လၢထီၣ် (၁) သီအနံၣ်န့ၣ်လီၤ

လၢတၢ်ဟံာ်ပနီၣ် ကညီနံၣ်ထီၣ်သီကနၢ် အဂီၢ် ကညီခိၣ်နၢ် ဘျီၣ်ဒိၣ်ခါန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် မၤတၢ်အိၣ်ဖျါဝဲ စီၤမ့ၢ်သ့အဟံၣ်၊ ဟံၣ်နီၣ်ဂံၢ် (၂၅၃) ဖဲ မိၢ်ကိၣ်မၤရံၣ်ကျဲ (ခဲအံၤတၢ်ကိးက့ၤ လၢ သးခိၣ်အိၣ်ဆါကျဲ) န့ၣ်လီၤ ကညီခိၣ်နၢ် ဘျီၣ်ဒိၣ်ခါန့ၣ်တနီၤ သးတစၢ်ဆါတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ အါကဲၣ်ဆိးဘၣ်. အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ် တၢ်ဆုၤထီၣ် အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲ သလုၤလၢအမၤ ကညီနံၣ်ထီၣ် သီအံၤ ကဘၣ်ဖဲလၢဒိၣ်စ့ဘၣ် ဒီး လၢယန့ၤ အါရံၤအခိၣ်အယၤအံၤန့ၣ်အမၤ ကဲထီၣ်တၢ် လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤအါ ခိၣ်ဖျါမ့ၢ်အါထီၣ်၊ ဒ်ခရံၣ် အိၣ်ဖျါဝဲ နံၣ်ထီၣ်သီ ဒီး ကညီနံၣ်ထီၣ်သီမ့ၢ် သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘူးလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ ဘၣ်ဆၣ် တၢ်တၢ်ပိၣ်သကိးဝဲ တၢ်ဆါတဲာ်ဝဲလၢ စီၤ တၢ်မ့ၢ်ဖိ (မ့တမ့ၢ်) ကွီၤစၢ်ဒိၣ်ဖိမ့ၢ် ဒီး စီၤမ့ၢ် သ့ လၢကလုၤမၤထံက့ၤ နံၣ်ထီၣ်သီအမၤနံၣ် တကၤ ဒီး ကဆုၤန့ၣ်ဝဲ ကညီနံၣ်ထီၣ်သီလၢ ဘျီၣ်ဒိၣ်ပူၤတကၤန့ၣ်လီၤ မ့ၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်စီဟ့ၣ် ကမိၤ စီၤကွီၤစၢ်ဒိၣ်ဖိမ့ၢ်-တီအူၤဟီၣ်ကဝီၤဘျီၣ် ဒိၣ်လၢာ် (House of Representative) လၢ ကဟံးမူဒါ လုၤမၤထံက့ၤ ကညီနံၣ်ထီၣ်သီအ ဂ့ၢ်အမၤ အဝဲလဲၤထံၣ်လိာ်သးဒီး သရၢ်သမါ သ့ၣ်က့ၤသးပုၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါ သ ရၢ်မိၤလီၤ လၢကယုၤသ့ၣ်ညါမၤထံက့ၤဝဲဟံာ် ဖျါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ

လၢခံတၢ်ဟံာ်ဂၢ်ဟံာ်ကျၢၤက့ၤလၢ ကညီ နံၣ်ထီၣ်သီန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ သလုၤလၢထီၣ် (၁) သီဖဲ တၢ်မၤရးမၤသံၣ်၊ မၤဘုမၤဟ့ၣ်ဝဲ အခါန့ၣ်လီၤ ကညီဖဲလၢ အိၣ်လၢမ့ၢ်ခိၣ်သီလၢအကျါသ့ၣ် တဖၣ် မၤရးမၤသံၣ်ဝဲ၊ မၤဝဲနံၣ်ကျိး မ့တမ့ၢ် နံၣ်ထီၣ်သီဝဲမၤ လၢခံတနံၣ်အဂီၢ် စးထီၣ်ဖဲး လီၤရး ဖဲးလီၤသံၣ် န့ၣ်လီၤ

ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကိၢ်အိၣ်ဝဲတခါ လၢအမၤ

သလုၤလၢထီၣ် (၁) သီန့ၣ် လၢပယီၤလၢခိမ့ၢ် ပုၤသိၣ် လၢခါ မ့တမ့ၢ် တပိးတွဲလၢခါန့ၣ်တၢ် တသ့ၣ်ညါ လီၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ ဘၣ်ဆၣ် တၢ် ဆါကတီၢ်တခီ ဘူးထီၣ်လံာ်န့ၣ်ကလၢာ်လံ အမၤ ခိၣ်နၢ်အါဂၤ သးလီၤပလိာ်လၢ တၢ်က ဟံာ်ကညီနံၣ်ထီၣ်သီ သလုၤလၢထီၣ် (၁) သီ လၢအမၤ ပယီၤပုၤသိၣ်လၢထီၣ် (၁) သီန့ၣ် လီၤ တကတီၢ်မၤ တၢ်သးလီၤပလိာ်သးအိၣ် လၢ ဖိသ့ၣ်လၢခံတစီၤ လုၤန့ၣ်ပဲာ်ခိက့ၤဝဲဒီးအ လီၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ အဲၣ်ဒီးလဲၣ်လိာ်က့ၤလၢ တပုၤ တွဲလၢန့ၣ် လဲသ့န့ၣ်လီၤ မ့မ့ၢ်ခဲအံၤ တၢ်ဟံာ် က့ၤ သလုၤလၢလၢ ပယီၤပုၤသိၣ်လၢန့ၣ်လီၤ

ဒ်သိးတၢ်ဆုၤန့ၣ်တၢ်လၢ ဘျီၣ်ဒိၣ်ပူၤ က မၤန့ၤတၢ်အဂီၢ် စီၤမ့ၢ်သ့ဒီးစီၤကွီၤစၢ်ဒိၣ်ဖိမ့ၢ် လဲၤပိၤရဲတလၢ (မိၢ်) ပီၢ်ရီ အူဘူဒိ လၢအမၤ ပုၤန့ၢ်ပာ်ဘျီၣ်ဒိၣ် တၢ်ဘျါဘျးဘျးဘျးဘျးတ ကအိၣ် ဒ်သိးကန့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ အတၢ်စံးဘၣ်အီၤလၢ တမ့ၢ်တၢ်ညီတဝဲဘၣ်. ဘျီၣ်ဒိၣ်ခါန့ၣ်စးခဲလၢာ် (၁၃၂) ဂၤအကျါ သုပုၤ ကညီခိၣ်နၢ်အိၣ် (၁၂) ဂၤလီၤအမၤ ခါန့ၣ်စးမ့ၢ် ထီဒါသ့ ထဲတဂၤခါဒ်လဲာ် သုတၢ်ဆုၤန့ၣ်ဂျူ ကွံာ်သ့န့ၣ်လီၤ

အူဘူးဒိ ဟ့ၣ်ကူၣ်စီၤမ့ၢ်သ့ လၢတၢ်ဆုၤ န့ၣ်ကျဲအိၣ်ဝဲခံဖိ

(၁) ဒ်တၢ်မၤညီန့ၢ် ဘျီၣ်ဒိၣ်တၢ်ဘျါအိၣ် အသိး တၢ်ကဘၣ်ကွဲးထီၣ် (Bill) ဝဲဆုၤန့ၣ် ဆူ ဘျီၣ်ဒိၣ်ပူၤ တၢ်မ့ၢ်ထီဒါသ့န့ၣ် သု (Bill) တၢ်ဆုၤန့ၣ်ဟးဂီၤလီၤ တၢ်မ့ၢ်ထီဒါသ့န့ၣ် (Bill) လၢသုဆုၤန့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ဆုၤထီၣ် ကဒီးလၢ ဘျီၣ်ဒိၣ်ထးခိ ဝဲ၊ ကါဝဲန့ၣ် (မိဒိၣ် - Governor) ကဘၣ်ဆဲးလီၤမံၤဝဲမၤ ကန့ၢ် အမၤ တၢ်ဆုၤန့ၣ်န့ၣ် ကယံာ် (၁-၂) နံၣ်ညါ န့ၣ်လီၤ

(၂) ကျဲအဝဲအံၤခိ ကွဲးလီၤ (Bill) ဆုၤ န့ၣ်တဘျီၣ်ဆူ Governor in Council အဂီၢ် တီာ်ခဲလၢာ်တၢ်အိၣ်ဖျါဝဲပူၤန့ၣ်လီၤ ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဝဲအံၤစ့ၢ်ကိး တၢ်မ့ၢ်ထီဒါတၢ်ဆုၤန့ၣ်န့ၣ် (Bill) လီၤတဲာ်ကွံာ်သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ အမၤ ကညီခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပိၤရဲပုၤအဂၤဒ် သိးတၢ်သုတထီဒါ (Bill)တဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ ဖဲန့ၣ်အခါ ပုၤကဲဘျီၣ်ဒိၣ်ခါန့ၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တနၢ်လၢလဲဘၣ်. ပုၤကိးဂၤဒဲးသးလီ ဘၣ်ဆၣ် ဆုၤန့ၣ်လီၤတၢ်ယုထီၣ်တဘူၣ်နီတက့ၤ. စီၤ ကွီၤစၢ်ဒိၣ်ဖိမ့ၢ် ပိၤရဲပုၤအဂၤဒ် အာၣ်လီၤဝဲလၢ ပုၤမ့ၢ်တထီဒါ တၢ်ဆုၤန့ၣ်ကညီဒိကလုာ်န့ၣ် ထီၣ်သီအ (Bill) အံၤဘၣ်န့ၣ် သါကဆုၤန့ၣ်စ့ၢ် ကိး (Member Salary Bill) န့ၣ်အမၤ တၢ် ဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်ပုၤကိးဂၤဒဲးန့ၣ်လီၤ

တလၢပိၢ်ရီ အူဘူးဒိ ကွဲးန့ၢ်ကညီနံၣ်

ထီၣ်သီ (Bill) ဝဲ၊ စီၤကွီၤစၢ်ဒိၣ်ဖိမ့ၢ် ဆုၤန့ၣ် လီၤ ဘံာ်လၢ ဘျီၣ်ဒိၣ်လၢာ်အပူၤဝဲ ၁၉၃၇ နံၣ် လၢအီကူၣ်(၂၃)သီ၊ မ့ဆၣ်နံၣ်ဂီၤခိ (၁၁:၀၀) န့ၣ်ရံၣ်အဆါကတီၢ်န့ၣ်လီၤ (စီၤမ့ၢ်သ့လံာ်- လံာ်ကဘျးပၤ၁၀ န့ၣ်ကွဲးဝဲလၢ ၂၃-၇-၁၉၇၃). တၢ်ဆုၤန့ၣ်အနီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဝဲ ဘံာ်လံာ်ဂံၢ် ၂၆, ၁၉၃၇ (Bill No.26 of 1937) ဒီး အတၢ်ဆုၤ န့ၣ်အဂ့ၢ်ခိၣ်တီမ့ၢ်ဝဲ "ပုၤကဲဘျီၣ်ဒိၣ်သီမ့ၢ်န့ၣ် တၢ်ကစဲသ့ၣ်ညါအီၤအတၢ်ဆုၤန့ၣ်, ၁၉၃၇န့ၣ်" "The Karen New Year Day Recognition Bill, 1937" န့ၣ်လီၤ

ဖဲဘျီၣ်ဒိၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါဝဲတဘျီၣ်အံၤ ပုၤပုၤ လီၢ်ဆုၣ်နီၤမ့ၢ်ဝဲ အူခွဲးလဲၣ် ဒီး တုၤစီၤကွီၤစၢ် ဒိၣ်ဖိမ့ၢ် ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ဆုၤန့ၣ်အံၤတဘျီၣ်သီ၊ ကွဲးခဲမံၣ်မ့ၢ်ထီၣ် ကညီဘျီၣ်ဒိၣ်ခါန့ၣ်စး အူဖိမ့ၢ် မၤစၢၤဝဲ တၢ်ဆုၤန့ၣ်အံၤဒီး ကညီဘျီၣ်ဒိၣ်ခါန့ၣ် စးအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသကိးဝဲ တၢ် ဆုၤန့ၣ်အံၤ ဃုဃုဖိးဖိးန့ၣ်လီၤ ပုၤအဂၤတထီ ဒါတၢ်နီတက့ၤ ဘၣ်ဆၣ် မံးစထၢာ်လံး (Mr. Leach) ဂဲဆါထၢာ်စံးဝဲလၢ တၢ်ဆုၤန့ၣ် ဝဲအံၤတဘၣ်အကျါအကျဲဘၣ်အခါ ပုၤပုၤလီၢ် ဆုၣ်နီၤသံကွၢ်ထီၣ်အီၤမ့ၢ်န့ၣ်အဲၣ်ဒီးထီဒါ (Bill) ဧါအခါ အဝဲဂ့ၢ်လိာ်လၢ တထီဒါဝဲဘၣ်အမၤ တၢ်ဆုၤန့ၣ်မၤန့ၤတၢ်န့ၣ်လီၤ ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဆုၤ န့ၣ်အံၤ မ့ၢ်ဒ်ထဲ တၢ်ကဟံာ်ပနီၣ် ကညီဒိက လုာ်အနံၣ်ထီၣ်သီအနံၣ်န့ၣ်အမၤ တၢ်ယုတၢ် မၤစၢၤလၢ ကညီကိတီာ်ခိၣ် စီၤမ့ၢ်သ့ (ကိၢ် ခိၣ်စီၤဘးအူကွံာ်အတၢ်ဆုၤ) လၢကကျးစးမၤန့ၢ် က့ၤလၢ ထံကိၢ်ပဒိၣ်ကဟံာ်ပနီၣ်ယုာ်န့ၣ် ကညီ နံၣ်ထီၣ်သီ အနံၣ်န့ၣ် လၢထံကိၢ်ဒိတဘၣ်နံၣ်သ ဘျါအနံၣ်န့ၣ်လီၤ

ဒ်ဒိကထၢာ်ဘးမိၢ်ပိၤရဲတုၢ်ယာ်ကညီခိၣ် န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အသိး လၢတၢ်ယုက့ၤတၢ်ကစဲ ဟံာ်ပနီၣ် ကညီနံၣ်ထီၣ်သီ ဒ်ထံကိၢ်ဒိတဘၣ် အနံၣ်သ့ဘျါအဂီၢ်န့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်ကိတီာ်ခဲလၢ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ အဝဲသ့ဝဲဒၣ် ပဒိၣ်ကရၢအစိကမိၤ လၢကပၤထံပၤကိၢ် (Cabinet's Executive Power) ဒီး ဆုၤထီၣ်က့ၤကဒီးဝဲဆူ (Governor) အအိၣ်လီၤ (Governor) ဆဲးလီၤမံၤ အာၣ်လီၤတုၢ်လိာ်ဝဲ စဲသ့ၣ်ညါက့ၤ ကညီနံၣ် ထီၣ်သီအမ့ၢ်န့ၣ် ဒ်အမ့ၢ် သလုၤလၢထီၣ် (၁) သီ မ့ၢ်ကညီဒိကလုာ် အနံၣ်ထီၣ်သီမ့ၢ်န့ၣ်ဒီး မ့ၢ်နံၣ်ဝဲအံၤန့ၣ် ထံကိၢ်ဒိတဘၣ် ကဟံာ်ပံးရူဖီ တုၤစီၤ လၢအမ့ၢ် ထံကိၢ်နံၣ်သ့ဘျါအမၤန့ၣ်လီၤ

တုၤမ့ၢ်ကညီနံၣ်ထီၣ်သီ တၢ်ဆုၤ န့ၣ်မၤန့ၤ တၢ်ဝဲ ထံကိၢ်ပဒိၣ်စဲသ့ၣ်ညါပနီၣ်လံာ်န့ၣ် ဖဲ ၁၉၃၈ လၢမးဂျး (၂၈) သီအနံၣ်န့ၣ် စီၤကွီၤ စၢ်ဒိၣ်ဖိမ့ၢ် ဆုၤန့ၣ်လီၤကဒီး (Member Salary Bill) လၢဘျီၣ်ဒိၣ်ခါန့ၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ် ကန့ၢ်

လါလဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ တၢ်ဆှၢန့ၣ်ဝဲအံၤမၤန့ၣ် တၢ်ညီကုၣ်ကံးအယံၤ ကဲဘျုးကဲဖျိၣ်က့ၤဝဲ ခံ ကပၤလၢာ်န့ၣ်လီၤ

ကညီန့ၣ်ထီၣ်သီအံၤ တၢ်စးထီၣ်မၤအီၤဖဲ ၁၉၃၈ န့ၣ်အလၢာ် ၁၉၃၉ န့ၣ်အထီၣ်သီန့ၣ် လီၤ. ကညီအန့ၣ်တခါ တၢ်ဟံးန့ၣ်အီၤဖဲ ကညီ ကလုာ်ဟံးလီၤတၢ် ကီၢ်ပယီၤပူၤ လီၢ်ခဲကတၢ် တၢ်ဒုၣ်ဖဲ ခုၣ်န ၇၂၉ န့ၣ်အယံၤ တၢ်ပာ်ဖျိၣ်က့ၤ ဒီး ခန ၁၉၃၉ (၇၃၉+၁၉၃၉=၂၆၇၈) တၢ် မၤလၢကပီၤ ကညီန့ၣ်ထီၣ်သီ အခိၣ်ထံးက တၢ်ဖဲ ကညီန့ၣ်ပွဲၤထီၣ် ၂၆၇၈ န့ၣ်အခါန့ၣ် လီၤ.

တုၤမ့ၢ် ကညီန့ၣ်ထီၣ်သီဟဲတုၤလံန့ၣ် ဟဲ စီၢ်ဃုာ်န့ၣ်ပွဲၤဒီး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝါဖးဒိၣ် ၃ မံၤလၢ အမ့ၢ်ဝဲ (၁) ကညီန့ၣ်တယၢ် (၂) ကညီတၢ် ကူတၢ်သိး (၃) ကညီဒီကလုာ်တၢ်သးဝံၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီကလုာ်ခိၣ်န့ၣ် ဒီအမ့ၢ် သ ရၣ်စ့ၣ်ဘိၣ်၊ မါဘးခုၣ်၊ စီၤကွၢ်မံၤတၢ်ဖး၊ ဒီက ထၢၣ်စ့ၣ်စ့ၣ်ဖိ ဒီး ကညီဘျီၣ်ဒိၣ်ခါၣ်စးသ့ၣ်တ ဖၣ် အတၢ်ဂုၢ်ကျဲးစး ထံးဂံၢ်ထံးဘါအယံၤ ခဲ အံၤပအိၣ်ဒီး ဒီကလုာ်န့ၣ်ထီၣ်သီမ့ၢ်န့ၣ်၊ ဒီက လုာ်န့ၣ်တယၢ်၊ ဒီကလုာ်တၢ်သးဝံၣ် ဒီး ဒီက လုာ်တၢ်ကူတၢ်သိး လၢပွဲၤဝဲဒ် ပွၤတကလုာ် အဂီၢ်အသးန့ၣ်လီၤ.

၁၉၆၄ န့ၣ်အခါ မူဆိကီၢ်ကစၢ် စီၤဟဲ ထၢၣ်သ့ၣ်မူ က့ၤလီၤဟ့ၣ်လီၤကွံာ်အသးလၢသး ခိၣ်န့ၣ်ဝဲ အပဒိၣ်စုပူၤဝဲ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိတ လဲ ၂ ခါန့ၣ်လီၤ. (၁) ဃုထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကကိး ကညီကီၢ်စဲၣ်လၢ ကီၢ်သုလုၤကီၢ်စဲၣ် (၂) မၤ က့ၤကညီန့ၣ်ထီၣ်သီ သလုၤလၢထီၣ် (၁) သီ န့ၣ်ပယီၤလၢ (တပိုတွဲ) န့ၣ်လီၤ. စံးဝဲလၢ ဖဲ အဝဲသ့ၣ် မၤကညီန့ၣ်ထီၣ်သီလၢ ပယီၤလၢ ပွၤသိၣ်လၢထီၣ် (၁) သီန့ၣ် ပွၤကညီကမ့ၢ်တ ဟဲနီတကဘၣ်. မ့ၢ်လၢ ပွၤသိၣ်လၢန့ၣ် တမ့ၢ် ကညီသလုၤလၢဘၣ်ဒီး မ့ၢ်လၢပျုၤအယံၤန့ၣ် လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယံၤ အဝဲသ့ၣ်မၤက့ၤကညီ န့ၣ်ထီၣ်သီ သလုၤလၢထီၣ် (၁) သီလၢ ပယီၤ တပိုတွဲ လၢထီၣ်ဒီး ကိးဝဲလၢ (ကညီန့ၣ်ထီၣ် သီလၢအမ့ၢ်အတီ) န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢဒီက လုာ်တၢ်ဃုတၢ်ဖိးအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်၊ မ့ၢ်လၢစုကဝဲၤ တၢ်ပာ်ဆါခါ ကီၢ်ပယီၤဒိၣ်ကမၤဟးဂီၢ်ကွံာ် ကညီန့ၣ်ထီၣ်သီမ့ၢ်န့ၣ်လၢ တၢ်လီၤဖးမ့ၢ်ဂ့ၢ်အ ဃီ တၢ်တမၤထွဲပိာ်အဝဲသ့ၣ်ခံ လၢဘၣ်န့ၣ် လီၤ.

ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လံလၢကညီန့ၣ်ထီၣ်သီအံၤ ကဟဲလိၣ်ထီၣ်ကဲထီၣ်အဂီၢ် ပခိၣ်ပန့ၣ်လၢပျုၤ သ့ၣ်တဖၣ် ဒီဖျိလၢ လံၣ်မ့ၢ်၊ ဃုဖိး၊ တၢ်ကွံာ်စိ ယံၤ ဒီး တပျုၤပုာ်တၢ်န့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သ့မး ဒီး ဂုၢ်ကျဲးစးထံးဂံၢ်ထံးဘါဒီး မၤသကိးတၢ်

လၢ တၢ်ဃုတၢ်ဖိးအပူၤအယံၤ ပအိၣ်က့ၤဒီးပ န့ၣ်ထီၣ်သီ လၢအဟဲစိၣ်န့ၣ်ပူၤ တၢ်ဃုတၢ်ဖိး န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ် ပွၤအိၣ်လၢအဟၢ လၢတအဲၣ်ဒီး ကညီဖိကဃုကဖိးဒီးကညီကလုာ် ကဂုၤထီၣ် ပသီထီၣ် အိၣ်ဝဲအယံၤ အဝဲသ့ၣ်ကုၣ်တရံးပ လၢးဟးဂီၢ်၊ ဖျိၣ်တူၢ်ကွံာ်ပကလုာ်အယံၤအိၣ်ဝဲ လၢအစိၤတစိၤဘၣ်တစိၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အယံၤ ပဝဲလၢ ယိးတဘးဝဲခ ခါစိၤကလုာ်မ့ၢ်ဒါတဖၣ် ကဘၣ်အိၣ်ဒီး (PPP) သၢဖျၢၣ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ (Preserve) ပၤယာ်၊ (Protect) ဂၤယာ်၊ (Promote) မၤထီၣ်ထီက လုာ်အဂီၢ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

၂၇၆၂ န့ၣ် ကညီန့ၣ်ထီၣ်သီ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ် ကရၢခိၣ် သးခိၣ်ကျၢ်ဒိၣ်စိ စီၤမူတူစုဖိအ လံာ်ဟ့ၣ်ယုၢ်အပူၤစံးဝဲလၢ **"ဖဲပကွၢ်ကဒါက့ၤ ပတၢ်လဲၤမီၤဖျိဒီး ပတၢ်ဂဲၤလိာ်တဖၣ်န့ၣ် ပထံၣ် ဘၣ်လၢ ပတၢ်ဂဲၤလိာ်အပူၤ တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ် အိၣ်ဝဲ အါမးန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢပတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ် ခဲလၢာ်အကျါ ပထံၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဃုတၢ်ဖိးဒီး တၢ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖးလၢ ပတၢ်ဂဲၤလိာ်အပူၤန့ၣ်မ့ၢ် ပတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ် အဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ"**

တၢ်သ့ၣ်အၢၣ်လီၤပနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါ စၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကုၣ်သ့တခါလီၤ. ဒီဖျိပတၢ်ကုၣ် ဘၣ်ကုၣ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ဆးသးဆးတလၢပွဲၤဘၣ် အယံၤ တၢ်ဟဲကွဲန့ၣ်လွဲန့ၣ်ပူၤညီဒီးပပဟဲခဲၣ်သု ခဲၣ်ဂီၤ မၤလီၤဖးပူၤညီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အ ဃီ ပဝဲ ၂၁ ယၢ်ဖျိၣ်န့ၣ် ကညီစၢၤလွဲၣ်သီခိၣ်န့ၣ် တဖၣ် ပကဘၣ်သ့တူၢ်လိာ် တၢ်လီၤဆိလိာ် သးဒီး ဃုဖိးလၢ တၢ်လီၤဆိလိာ်သး (Unity in Diversity) န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤဆိလိာ်သး၊ တၢ်တဒ်သိးန့ၣ် တဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သဘၣ်သ ဘၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်တၢ်သဘၣ်သဘၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ် သးဒီဖျိ ပွၤကညီသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပာ် သးဒီး တၢ်မိၣ်တၢ်မးအယံၤန့ၣ်လီၤ. (Conflict doesn't cause by diversity, but mindset.) လၢတၢ်န့ၣ်အယံၤ ပကဘၣ်သ့ပၤယာ်ပကလုာ် အဂီၢ်အသး၊ ပကလုာ်တၢ်ဃုတၢ်ဖိးဒ်သိးတၢ် ဟဲခဲၣ်သုခဲၣ်ဂီၤပူၤ သုတန့ၣ်ညီကုၣ်ကံးတဂ့ၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

"ဒ်သိးဒီးပတၢ်ဂဲၤလိာ်အံၤကတုၤထီၣ် ထီၣ်ဘးဆူ ပတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိအဖီတၢ်န့ၣ်ပဝဲ ကညီအတၢ်ကရၢကရိခဲလၢာ်ဒီးတၢ်ဘျီတၢ် ဘါကရၢကရိခဲလၢာ် ဒီးပယၢ်ဆၢတၢ်ဖိ အတၢ်က ရၢကရိခဲလၢာ် ကဘၣ်ပာ်ဖျိၣ်မၤသကိး တၢ် လၢ ကညီန့ၣ်တယၢ်တဘျီဃီအဖီလၢာ်ပ တၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိတမံၤဃီအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ."

ဒီးတုၤမ့ၢ်တၢ်ဃုတၢ်ဖိးလၢ တၢ်သးတ ဖျၢၣ်ဃီကျၢ်မုၢ်ဆူလံန့ၣ် ပဂံၢ်ပဘါကဆူဒီး

ကသ့ဒိသဒါဃာ် ပကလုာ်အဂီၢ်အသးလၢ တၢ်ကဟဲပလၢးမၤဟးဂီၢ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢ တၢ်န့ၣ်အယံၤ ပကရၢခိၣ် သးခိၣ်ကျၢ်ဒိၣ်စိဖု မူတူစုဖိ ကတိၤဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ကဒီးဝဲလၢ **"ပကဘၣ်ဂဲၤလိာ်သကိးပဝဲ ဒီး ဖိၣ်လိာ်စုမၤ သကိးတၢ်ဒီး ကယံၤကရၢကရၢ၊ တၢ်ကရၢ ကရိခိး ပွၤကလုာ်ခဲလၢာ် လၢဂဲၤလိာ်ထီၣ်ဒါဝဲ သးမိၤစိရီၤဒီးမိၤစိရီၤတမံၤလၢလၢ လၢကလီၤ မၢ်ကွံာ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ."**

ကညီန့ၣ်ထီၣ်သီ မ့ၢ်တုၤလံန့ၣ်ဟဲစိၣ်ဃုာ် န့ၣ်ကညီဖိတဖၣ်လၢ တၢ်ဃုတၢ်ဖိးန့ၣ်လီၤ. ပ ဝဲကညီကလုာ်အံၤမ့ၢ်လီၤမ့ၢ်ပြုၤပြုၤ၊ လီၤမ့ၢ်လီၤ ဖးကယၢ်ဖးဒု သန့ၣ်က့ မ့ၢ်တုၤပန့ၣ်ထီၣ်သီ လံန့ၣ် ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ကၢထီၣ်သကိး ဆုကညီ ဝဲၤ ထုးထီၣ်နီၣ်တယၢ်တဘျီဃီ၊ သးဝံၣ်သ ကိးကညီဒီ ကလုာ်တၢ်သးဝံၣ်တဖျၢၣ်ဃီ န့ၣ် လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ဃုဖိးထဲလၢ လုၢ်လၢတူသန့ တမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပွဲၤဒီးတၢ်တၢ်. မ့ၢ်ပက ဘၣ်ဃုဖိးလၢ ထံၣ်ကီၢ်သး တၢ်ဂဲၤလိာ်ဒီး တၢ်ပာ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ် ဃံးဃီဒိၣ် တုၤလၢ ထီၣ်ဒါဆိၣ်ဖျိးကွံာ် တၢ်လၢကဟဲပလၢးပူၤတ ဖၣ် ကဘၣ်န့ၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

"ဒ်ထံၣ်ကီၢ်သး တၢ်လဲလိာ်ဒီးစိၤဆၢ ကတီၢ် တၢ်အိၣ်သးအသိး ပကဘၣ်ဂဲၤလိာ်သ ကိးပဝဲဒီး ကွဲးပာ်လီၤ ပတၢ်ကုၣ်ကျဲးခိၣ်သ့ၣ် ဒီး တၢ်ကုၣ်ကျဲးအကျါအကျဲ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ."

ထဲပပၤယာ်၊ ဂၤယာ်ကလုာ်ဂ့ၢ်ဝိ၊ က လုာ်အဂီၢ်အသးန့ၣ် တလၢပွဲၤဒီးဘၣ်. မ့ၢ်မ့ၢ် ပကဘၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ကုၣ်ကျဲးခိၣ်သ့ၣ် လၢကမၤထီၣ်ထီ ပကလုာ်အဘျီအတီၢ်၊ ကလုာ်အဂီၢ်အသး ဒ်သိးပကတုၤလၢကလုာ် တၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ အတၢ်မိၣ်န့ၣ်သးလီၤဒီးကလုာ် တၢ်အိၣ်ကုၣ်အိၣ်ပူၤ လၢခါဆူမဲာ်ညါ စ့ၢ်ကိး န့ၣ် လီၤ.

စီၤမ့ၢ်ပွဲၤသီ

လံာ်သန့ၣ်

- ၁. စီၤအိၣ်လၢ - ကညီတၢ်စံာ်စိၤတဲစိၤ
- ၂. ဖုတၢ်မူ - ကညီတၢ်ပာ်ဆါလၢ ကီၢ်ပယီၤပူၤ
- ၃. ဖုစကီၢ်လၢာ်တီ - ကညီတၢ်ပာ်ဆါတၢ်စံာ်စိၤ တဲစိၤ
- ၄. ကရဲၣ်သတ္တရာၤန့ၣ် ခေတ်ရေစိး-ဆရာကြီးစောမြ သိန်း၊ မန်းရွှေသိန်း
- ၅. ရဲသွေးထောတ် - ပါရဂူဘွဲ့ရ နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦး သို့မဟုတ် အမိပတ် ဒေါက်တာဘမော်

ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန်အတွက်

အကျဉ်းချုပ် (၁) ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် ဖြစ်ပွားမှုအပေါ်

ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် တာဝန်ခံ (Union Vision)

တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အမှတ်အသား လာအုပ်ကိစ္စ တာဝန်ခံ ဘျှ၊ တာဝန်ခံကြိုဒီးတာဝန်ခံသီးတုသီးနှင့် လို။

ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အလှူအပူ (Union Values)

တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အပေါ် တာဝန်ခံဒီးတာဝန်ခံလိင် တာဝန်ခံအလှူအပူလာလတ်တ ဖန်နှင့်လို။

- (၁) ဂံဒိန်ထံ ပြုစုခံနိုင်စွမ်းယာတဖန် (Fundamental Human Rights)
- (၂) ဒံခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ခွဲယာတဖန် (Democratic Rights)
- (၃) ပုနီဂံဂံစု အတာခွဲယာတဖန် (Minority Rights)
- (၄) တာဝန်ခံသီးတုသီး ဒီး တာဝန်ခံညီညီပါလီ သီးခွဲယာ (Equality and Self-determination)
- (၅) တာဝန်ခံညီညီတီခိုင်ခိုင်မဲတာ (Collective Leadership)
- (၆) တာဝန်ခံညီညီပန်ပန် ပာကဲလိင်သ ကီးဝဲ တာဝန်ခံအါမံအါကလုာ (Pluralism, Mutual respect and Mutual recognition)
- (၇) တာဝန်ခံလိင်ဒီးဒီးတာဝန်ခံလိင်တာဝန်ခံ ဖီးလး တာဝန်ခံလိင်သီးအပူ (Unity in Diversity)
- (၈) မုာခွါတာဝန်ခံသီးတုသီး (Gender Equality)
- (၉) တာဝန်ခံဒီး တာဝန်ခံမဲာတာ (ဒီဖျို လာ ကလုာ, တာဝန်ခံတာနာ ဒီး တာဝန်ခံတာ ဘါ, ကျိာ, လံာလံာ, တာဝန်ခံတာလး, မုာ/ခွါ, တာဝန်ခံတာကွဲ, သွဲထံးတာဝန်ခံ သီး - sexual orientation)

အကျဉ်းချုပ် (၂) တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန်

ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အကရဖိ ဒီး ထံဖိကိဖိက မျာ်လာ အအိတ်ဒ်ဒ် ကိတ်ခံအပူတဖန် မုာ ပုနီပာ တာဝန်ခံမိပူတုာ အကစာတဖန်နှင့် လို။ (Sovereign Rights)

ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အံ တာဝန်ခံထိတ်အိ ဒီး ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အကရဖိ ကိတ် ခံတဖန်လာ အအိတ်ဒီး တာဝန်ခံသီးတုသီးဒီး တာဝန်ခံညီညီပါလီသီးခွဲယာ အလှူအပူနှင့် လို။ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အကရဖိ ကိတ်ခံခဲလာ

(ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ခဲလာ) အိတ်ဒီး ထံဖိကိ ဖိ သီး တာဝန်ခံသီးတုသီး နှင့်လို။

ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အကရဖိ ကိတ်ခံခဲလာ အိတ် ဒီး တာဝန်ခံဒီးတာဝန်ခံ လာကကွဲလီပာလီပဲ အကိတ်ခံဒ်ဒ် သဲစးတာဝန်ခံခိတ်သုန်နှင့်လို။

တာဝန်ခံကိတ် ဝန်ခံလီလာတာဝန်ခံကိတ် (Division of Power), တာဝန်ခံလီလာ (revenue sharing) ဒီး ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် တာဝန်ခံအာကျိတ်စုဂ်ဝိ (Fiscal Federalism) တဖန်နှင့်လို။ တာဝန်ခံ လီလာ တာဝန်ခံကိတ် ဖိလံခံသနူ တာဝန်ခံအ ကျဲလာ တာဝန်ခံဟုာလီ မာတာဝန်ခံပာသနူတုာလီ ဆူ ကိတ်ပခိတ်လာ အဘူးကတာဝန်ခံ ထံဖိကိ ဖိ ကမျာ်အပတ်ဖိ မာဝန်ခံအပတ်ဖိ (Subsidiarity Principles) နှင့်လို။

ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် တာဝန်ခံတာဝန်ခံဒီးတာဝန်ခံ ဒီတဒါဂ်ဝိ အသူးကရဖိခဲလာနှင့် ကဘတ် အိတ်ဒ်လာ ကိတ်ပခိတ် လာဘတ်တာဝန်ခံထိတ် အိတ်ဒ် လာ ဒံခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန်အကျဲ အတာဝန်ခံ တာဝန်ခံ ပြး ဒီး အတာဝန်ခံအာကျဲအဖိလံာနှင့်လို။ ကဘတ်သနူထိတ်အသူးလာ ပုနီပာကညီအ တာဝန်ခံတာဝန်ခံ (human security) သနူ ဒီး မာဝန်ခံလို။

အကျဉ်းချုပ် (၃) တာဝန်ခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန်

ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အကွာအဝေး

၁. တာဝန်ခံထိတ် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် လာအအိတ် လာပူဝဲဒီး ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အကွာအဝေးတဖန်, တာဝန်ခံကိတ် ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ခွဲယာတဖန် အလှူအပူ, အိတ်ဒီးတာဝန်ခံသီးတုသီး ဒီး တာဝန်ခံညီညီပါ လီလာသီးခွဲယာ အလှူအပူနှင့်လို။

၂. ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အံ တာဝန်ခံထိတ်အိတ်ဒီး ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အကရဖိကိတ် ခံတဖန် လာအိတ်ဒီး ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ခွဲယာ, တာဝန်ခံသီးတုသီး ဒီး တာဝန်ခံညီညီပါလီသီး ခွဲယာ အလှူအပူတဖန် နှင့်လို။

၃. ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် ကရဖိ ကိတ်ခံတဖန် ခဲ လာ အိတ်ဒီးတာဝန်ခံကိတ် လာကကွဲလီပာ လီပဲ သဲစးတာဝန်ခံလီလာ, တာဝန်ခံပြးဂုာ ဝိလီလာဒီး တာဝန်ခံညီညီပိတု လီလာတဖန်နှင့် လို။

ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အတာဝန်ခံမိပူတုာ

၄. ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အကရဖိ ကိတ်ခံတဖန်ဒီး ထံဖိကိဖိကမျာ်လာ အအိတ်ဒ်ဒ် ကိတ်ခံ အပူတဖန် မုာပုနီပာ တာဝန်ခံမိပူတုာ အ

ကစာတဖန်နှင့်လို။

၅. ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အတာဝန်ခံမိပူတုာ (၃) မံလာအမုာဝဲ တာဝန်ခံ ဒီးအိတ်ထိတ် သဲစးတာဝန်ခံကိတ်, တာဝန်ခံတာဝန်ခံ ပြး တာဝန်ခံကိတ် ဒီး တာဝန်ခံညီညီပိတု ကိတ်မိ သနာတဖန် (legislative, executive and judicial bodies) ကဘတ်အိတ်ဒီးတာဝန်ခံဖီး စူးကိတ်အီလာ တာဝန်ခံဒီး အိတ်ဒီးတာဝန်ခံ လိင်တဲာလိင်သီး ကဒဲကဒဲ (provide oversight to each other) နှင့်လို။

၆. တာဝန်ခံလီလာ ဖွဲ့စည်းခံနိုင်စွမ်းရှိစေရန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အတာဝန်ခံမိပူတုာ (sovereignty) လာကိတ်ဖိ ဒီး ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အဘတ် စာနှင့် ကဘတ်အိတ်ဒ်လီလာ ဒ်သီးဒီး တာဝန်ခံလီလာ စူးကိတ် တာဝန်ခံမိပူ လာကိတ်ဖိ ဒီး ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အဘတ်စာ ကသုဝဲလီလာတာဝန်ခံအိတ်ဒ် တာဝန်ခံပာပန် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အတာဝန်ခံမိပူ, ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အတာဝန်ခံမိပူဒီးတာဝန်ခံမိပူ ဒီကကြာ လိင်သီးတဖန်နှင့်လို။ ထံဒ် တာဝန်ခံမိပူလာ အလီအိတ်ဒ်လာ တာဝန်ခံစူးကိတ်အီလာကိတ် ခဲလာ အတာဝန်ခံကဲ ဘျှူးကဲ ဖြိတ်အဂီာ နှင့် တာဝန်ခံပာပန် ပာအီဒ်အမုာ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အ တာဝန်ခံမိပူနှင့်လို။ တာဝန်ခံမိပူ အိတ်ဒ်လာ တာဝန်ခံကွဲလီလာ ပာလီလာအီလာ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အ တာဝန်ခံမိပူ, ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အတာဝန်ခံမိပူ ဒီး တာဝန်ခံ ကိတ်မိဒီကကြာ လိင်သီးတဖန်နှင့် အိတ်ဒ်ဒ် လာ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်ကရဖိကိတ်ခဲတဖန် နှင့်လို။

ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အတာဝန်ခံမိပူလီလာသဲစးတာဝန်ခံ

၇. ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်ဘျိတ်ဒ်နှင့် တာဝန်ခံထိတ်အီ လာ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်ဘျိတ်ဒ်ထံ ဒီး ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် ဘျိတ် ဒ်လတ်တဖန် လာအိတ်ဒ်ဒီး တာဝန်ခံမိပူထံသီး တုာသီးနှင့်လို။ ဘျိတ်ဒ်ထံ နှင့် တာဝန်ခံထိတ် အီဒီး ခာတ်စးအနီဂံပူသီး လာဘတ်တာဝန်ခံ ထာအာထိတ်အီလာ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်ကရဖိ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် တဖန်နှင့်လို။ ဘျိတ်ဒ်လတ်နှင့် တာဝန်ခံထိတ် အီဒီး ခာတ်စးတဖန် လာထံဖိကိတ်ဖိကမျာ် အ တာဝန်ခံထာထိတ်အီ ဒီဖျိုလာ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ်အဖိခိတ် မုာဂုာ, ဒီဖျို ပုနီပာအနီဂံတဖန် အဖိခိတ်မုာဂုာ နှင့်လို။ ဘျိတ်ဒ်ခဲခါအံ ကွဲပာလီပဲဒ် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် သဲစးတဖန်နှင့်လို။

ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် တာဝန်ခံပြး

၈. ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် အတာဝန်ခံပြးသနူနှင့် မုာကိတ်ခိတ်ကျာ် အတာဝန်ခံခိတ်မဲသနူ (Parliamentary System) နှင့်လို။ ကိတ်ခိတ် ခိတ်ကျာ် အတာဝန်ခံခိတ်မဲသနူနှင့် တာဝန်ခံဝဲ ဒ် ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် ပုနီပာထိတ်ကတာဝန်ခံ မုာမုာ ကိုဗစ်ဗိုင်းနစ် ကိတ်ခိတ် (President) နှင့်လို။

ကိုးစာဖွဲ့ တပ်စုံညီပီတုဂ်ဝီ ဒီး သဲစးတော်ဘျာခိဉ်သ့ဉ် ကွိုဘျိုဉ် (constitutional court)

၉. ဒ်သိးဒီး ဖဲဒဲရဲဉ် ကိုးစာဖွဲ့ မေယျာထီဉ်ဝဲ အတော်စိကမိး လာတော်စုံညီပီတု ကသ့ဝဲအဂီၢ် တော်ကဘဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ် ဖဲဒဲရဲဉ် ကိုးစာဖွဲ့ သဲစးတော်ဘျာ ဝဲလီၤခိဉ်သ့ဉ် (Federal Union Supreme Court) ဒီး ကိုးစာဖွဲ့ စုံညီကွိုဘျိုဉ် (Federal Courts) တဖဉ် လာအပတီၢ်ဒီး အပတီၢ်ဒဲဒဲန့ဉ်လီၤ ဖဲဒဲရဲဉ် ကိုးစာဖွဲ့ စုံညီကွိုဘျိုဉ်ကျါ လာ ဖဲဒဲရဲဉ်ကိုးစာဖွဲ့ ကိုးခိဉ် ဃုထာဆျာ နုာ်ထီဉ် ဝဲဒဲန့ဉ် ကိုးစာဖွဲ့ဘျိုဉ်ဒိဉ် ကဘဉ်ပဲာ်ထံနီၤဖး ဒီး ပာ်ဂၢ်ပာ်ကျါဝဲဒဲ န့ဉ်လီၤ

၁၀. ဖဲဒဲရဲဉ်ကိုးစာဖွဲ့ ဒီး ကိုးစဲဉ်တဖဉ် အဘဉ်စာမုာ်ဂ့ၤ သဲစးတော်ဘျာခိဉ်သ့ဉ် အဖီခိဉ် တော်ဂုာ်လိာ်ဘျိုဉ်တဖဉ် တော်ဃုလီၤဘျာ လီၤအိၤအဂီၢ် တော်ကဘဉ်သ့ဉ်ထီဉ်ဆီလီၤ သဲစးတော်ဘျာခိဉ်သ့ဉ် ကွိုဘျိုဉ် (Constitutional Court) လာအိဉ်သဘျာ န့ဉ်လီၤ

၁၁. ဖဲဒဲရဲဉ် ခံဉ်မိဉ်ကရုာ်စံဉ် ကိုးစာဖွဲ့ သဲစးတော်ဘျာခိဉ်သ့ဉ်န့ဉ် မုာ်ကိုးစာဖွဲ့ သဲစးတော်ဘျာ လာအထီကတော်လီၤ

ကိုးစဲဉ် ဂံၢ်ခိဉ်ထံး သဲစးတော်ဘျာခိဉ်သ့ဉ်

၁၂. ကိုးစဲဉ်တဖဉ်န့ဉ် အိဉ်ဝဲဒီး တော်ခွဲးတော်ယာ်လၢ ကကွဲးလီၤပာ်လီၤဝဲ ကိုးစဲဉ် ဂံၢ်ခိဉ်ထံး သဲစးတော်ဘျာခိဉ်သ့ဉ် န့ဉ်လီၤ

၁၃. ကိုးစဲဉ်တဖဉ်အပူၤ လီၢ်ကဝီၤပတီၢ် မတော်ပာ်စိကမိးတဖဉ် တော်ပာ်ဖျါထီဉ်အိၤ ဖျါဖျါဖျါ လီၤတော်လီၤဆဲး ဖဲ ကိုးစဲဉ် ဂံၢ်ခိဉ်ထံး သဲစးတော်ဘျာခိဉ်သ့ဉ်အပူၤ ဒီး တော်ခိတော်သ့ လာ ထာန့ၢ်ပာ်ဝဲအစရီတဖဉ် တော်ကဘဉ်ပာ်ပ နီဉ်ပာ်လီၤအိၤ လီၤတော်လီၤဆဲးန့ဉ်လီၤ

၁၄. ကိုးစဲဉ်အပူၤ ကလုာ်ခူဉ် ကိးကလုာ်ဒဲး လာအိဉ်ဆိးဝဲ အတော်ခွဲးတော်ယာ်တဖဉ်လၢ အဘဉ်ထွဲ ထံရူၢ်ကိုးသဲး, ပုၤဂုာ်ဝီ, မုာ်ကျါဝဲ ကွာ် ဒီး လုာ်လံာ်ထူသနူ တော်ဆဲးတော်လၢသ နာဉ်သ့ဉ်တဖဉ် တော်ကဘဉ်မၤန့ၢ်ဝဲ တော်ဒိတဒါ, ကတီၤဒီး စိာ်ကဖီထီဉ်အိၤ န့ဉ်လီၤ

၁၅. ကိုးစဲဉ်တဖဉ် အဝဲဒါဒီး ကျိာ်အဂီၢ် ကိုးစဲဉ်ဘဉ်ထွဲတဖဉ် ဒ်အကြားဝဲဘဉ်ဝဲအသိး ပာ်ပနီဉ်ဝဲ သ့န့ဉ်လီၤ

ခိမရွာဉ်သဘျာတဖဉ် (Independent commissions)

၁၆. ဖဲဒဲရဲဉ်ကိုးစာဖွဲ့အပူၤ တော်ကဘဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ် ခိမရွာဉ်သဘျာ လာလတ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ လၢန့ဉ်အမဲာ်ညါ, ခိဉ်မရွာဉ် အဂုာ်အဂၤ တဖဉ် ဒ်အလီၢ်အိဉ်အသိး တော်ကရၢကရီ မၤအါထီဉ်အိၤ သ့န့ဉ်လီၤ

(၁) တော်ထီဒါ တော်မၤကဘျးကဘျဉ်တော် ခိမရွာဉ် (anti-corruption commission)

(၂) တော်ဃုထာ ခိမရွာဉ် (election commission)

(၃) တော်ထီဒါ တော်ကွာ်မဲာ်တော် ဒီး ပုၤဟီဉ်ခိဉ် ဖိခွဲးယာ် ခိမရွာဉ် (anti-discrimination and human right commission)

(၄) တော်သ့ဉ်ညါမၤန့ၢ်တော်ကစီဉ် ခိမရွာဉ် (Rights to information commission)

(၅) သ့ဉ်ထံးတော်မၤဆူဉ်မၤစိး ဒီး တော်စုဆူဉ် ခိဉ်တကး လၢဟံဉ်ပူၤဃီပူၤ ခိမရွာဉ် (commission on gender-based violence and domestic violence)

(၆) တော်လဲလိာ်ကတီၢ် တော်တီတော်တြိာ်, တော်မုာ်တော်တီ ဒီး တော်ထီဉ်ဃုဖိးက့ၤ ခိမရွာဉ် (Transitional Justice and reconciliation Commission)

(၇) တော်ကွာ်စုဉ်ကယာ် ဒိတဒါ ဒီး မၤထီထီဉ် ပုၤနီဉ်ဂံၢ်စုၤ အတော်ခွဲးတော်ယာ် ခိမရွာဉ် (commission on protecting and preserving the minority rights)

(၈) တော်သ့ဉ်ထီဉ် ဆီလီၤက့ၤ ပုၤလီၢ်အိဉ် ကမ့ၢ်ဖိတဖဉ် လီၢ်ကျဲ ခိမရွာဉ် (commission for the resettlement of displaced people)

(၉) ပိာ်မုဉ်ပိာ်မၤ အတော်ခွဲးတော်ယာ် ခိမရွာဉ် (Women Rights Commission)

(၁၀) ဖိဒဲဖိသ့ဉ်တဖဉ် အတော်ခွဲးတော်ယာ် ခိမရွာဉ် (Child Rights Commission)

(၁၁) ပုၤမၤတော်ဖိ ဒီး ပုၤထူစံာ်ဖိတဖဉ် အတော်ခွဲးတော်ယာ် ခိမရွာဉ် (Labour and Farmer Rights Commission)

(၁၂) ပုၤထူစံာ်ဖိ ဒီး ဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ် တော်ခွဲးတော်ယာ် ခိမရွာဉ် (Farmers and Land Rights Commission)

(၁၃) ပုၤက့ပုၤကွဲဉ်တဖဉ် အတော်ခွဲးတော်ယာ် ခိမရွာဉ် (Right of Differently Abled Commission)

(၁၄) ပုၤသ့ဉ်ဘိဉ်သးစာ်ဂုာ်ဝီ ခိမရွာဉ် (Youth Affairs Commission)

(၁၅) သ့ဉ်ထံး တော်ထံးတုၤသိး ခိမရွာဉ် (Gender Equality Commission)

(၁၆) ထံရူၢ်ကိုးသဲး ဒီး တော်ဘျဉ်တော်ဘါ

၁၇. ဖဲဒဲရဲဉ်ကိုးစာဖွဲ့ စုးကါဝဲဒဲဉ် ထံရူၢ်ကိုးသဲးသနူ လၢအမုာ်ဝဲ ထံရူၢ်ကိုးသဲး ဒီး တော်ဘျဉ်တော်ဘါန့ဉ် တအိဉ်ဃါဃုာ်လိာ် အသး, တအိဉ်သန့ၤထီဉ် အသးလၢ တော်ဘျဉ်တော်ဘါ အဖီခိဉ်ဘဉ်

ဖဲဒဲရဲဉ်ကိုးစာဖွဲ့ ကျိဉ်စုသနူ (Fiscal Federalism)

၁၈. ကိုးစာဖွဲ့ပတီၢ်ကိုးပဒိဉ် ဒီး ကိုးစဲဉ်ပတီၢ်ကိုးပဒိဉ်အဘဉ်စာၤ တော်ကဘဉ်ကွဲးလီၤ ပာ်လီၤဝဲဒဲဉ် တော်ထာတော်ခိတော်သ့စရီ အကျါ အကျဲ တော်သိဉ်တော်သိတော်ဘျာ လီၤတော်လီၤ

ဆဲးန့ဉ်လီၤ တော်ကဘဉ်ပာ်လီၤဆီဝဲဒဲဉ် ကိုးစာဖွဲ့ တော်ထာတော်ခိသ့ကျိဉ်စုကွာ်ဂီၤ တော်မၤကျဲ ဒီး ကိုးစဲဉ် တော်ထာခိသ့ကျိဉ်စုကွာ်ဂီၤတော်မၤကျဲ န့ဉ်လီၤ

၁၉. ဖဲဒဲရဲဉ်ကိုးစာဖွဲ့ဒီး ကိုးစဲဉ်အဘဉ်စာၤ တော်ကဘဉ်ကွဲး ဒီး ပာ်လီၤဝဲဒဲဉ် သဲစးဘဉ်ထွဲ တော်ပၤဆျာရဲဉ်ကျဲကျိဉ်စုကွာ်ဝီ ဒီး တော်နီၤလီၤကျိဉ်စု (Fiscal management and sharing) န့ဉ်လီၤ ကိုးစာဖွဲ့အကရၢဖိ ကိုးစဲဉ်တဖဉ် တော်ဂုၤထီဉ်ပသီထီဉ် လၢကိးကပၤ ဒဲးအဂီၢ် တော်ကဘဉ်ကွဲး ဒီး ပာ်လီၤ တော်နီၤလီၤ ကျိဉ်စု အတော်ရဲဉ်တော်ကျဲ လၢအိဉ်ဒီး တော်ထံးတုၤသိး န့ဉ်လီၤ

ဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ်ဒီး န့ဆာဉ်တော်အိဉ်ယၢ

၂၀. ကိုးစဲဉ်ဘဉ်ထွဲတဖဉ် အိဉ်ဒီးတော်သဘျာ လၢကကွဲးလီၤပာ်လီၤဝဲ တော်ပၤဆျာရဲဉ်ကျဲ ဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ် ဒီး န့ဆာဉ်တော်အိဉ်ယၢအတော်သိဉ်တော်သိတော်ဘျာ န့ဉ်လီၤ

၂၁. ကိုးစဲဉ်အပူၤ ဟီဉ်ခိဉ်ကပံာ် ဒီး န့ဆာဉ်တော်အိဉ်ယၢ လၢအအိဉ်ဝဲတဖဉ်ခဲလၢာ် ကိုးစဲဉ်ထံဖိကိုးဖိ လၢအအိဉ်ဝဲဒဲဉ်ဖဲ ကိုးစဲဉ်အပူၤတဖဉ် မုာ်ပုၤန့ၢ်ပာ် တော်အကစာ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ ကိုးစဲဉ်တဖဉ် အိဉ်ဝဲဒီးတော်သဘျာလၢကပၤဆျာရဲဉ်ကျဲဝဲ, ဃုထံဉ်န့ၢ်ဝဲ, န့ဉ်ထုးထီဉ်စုးကါဝဲ, ကူဉ်လဲမၤကၤဝဲ, ကတီၤဝဲ ဒီး ကဒိတဒါဝဲဒဲဉ် န့ဆာဉ်တော်အိဉ်ယၢ လၢအအိဉ်ဝဲဖဲ ကိုးစဲဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ

၂၂. ကိုးစာဖွဲ့အပူၤ ကျိဉ်စုလၢ တော်ဒီး န့ဘဉ်အိၤ ခိဖျါ န့ဆာဉ်တော်အိဉ်ယၢတဖဉ်, ကိုးစဲဉ်ဘဉ်ထွဲ အိဉ်ဒီးတော်ခွဲးတော်ယာ်လၢ ကပၤဆျာရဲဉ်ကျဲဝဲ ဒီး ဒီးန့ၢ်ဘဉ်ဝဲတော်ဘဉ်ဘျးဘဉ်ဖျိဉ် ပာ်ဝဲန့ဉ်လီၤ

၂၃. တော်ထုးထီဉ်စုးကါ ဟီဉ်လတ်တော်ထုးတော်တီၤ တော်အိဉ်ယၢတဖဉ်န့ဉ် တော်ကဘဉ်ဟံးန့ၢ် လီၢ်ကဝီၤ ထံဖိကိုးဖိကမုာ်တဖဉ်အတော်ဘဉ်သး အမဲာ်ညါ, ကဘဉ်ကဲဘျးစုာ်ကိးဝဲဒဲဉ် လီၤလီၤဆူ လီၢ်ကဝီၤ အတော်လဲထီဉ်လဲထီန့ဉ်လီၤ တော်ထုးထီဉ်ဝဲဒဲဉ် ဟီဉ်လတ်တော်ထုးတော်တီၤ တော်အိဉ်ယၢတဖဉ်အယံ တော်တတၢာ်တနါ လၢကအိဉ်ထီဉ်ဝဲ ဒီး မၤဘဉ်ဒိကမုာ်ဒီး န့ဆာဉ်တော်အိဉ်ယၢတဖဉ် ဒီး တော်မၤဂုၤထီဉ်က့ၤ တော်မူတော်မဲအဂီၢ် တော်ကဘဉ်ထာတော်ခိတော်သ့လီၤဆီ ဒီး တော်ကဘဉ်ကွဲးပာ်လီၤ စုပာ်ကီၤ တော်ရဲဉ်တော်ကျဲတမံးန့ဉ်လီၤ

လံာ်အံၤပပာ်ဖျါထီဉ်တုာ်လံာ်အိၤတကူာ်လံာ်န့ဉ်လီၤ ဒီး ပပာ်ဖျါထီဉ်ကဒီးခဲအံၤ ဒီး ဆူမဲာ်ညါ ပကပာ်ဖျါထီဉ်ဒီး တကူာ်ဘဉ်တကူာ်န့ဉ်လီၤ

ခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိန်ကရုာ် ဒီကရဲး ၁၇ ဝီတဝီတဂ်ဘဉ် သုးခေါ်ခေဝုဂ်

ဘဉ်ထွဲဒီး တာ်ဘဉ်သုးကွံာ်ဝဲ ခွန်အဲဉ်ယုဉ် -ကညီဒီကလုာ်စာဖျိန်ကရုာ် ၁၇ ဘျီတဘျီ ဒီကရဲးအဂုာ်နုာ် ကညီတာ်ကစီာ်သန (KIC) ထံာ်လိာ်သံကွာ်ဒီး ခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိန်ကရုာ် ပုာ်ကတိာ်တဂ်ပာ်ပဒိာ်စီတီနံ နုာ်လီာ် ပဒိာ်စီတီနံ အတာ်စံးဆာ်လါအဘဉ်ထွဲ ဒီး တာ်ဘဉ်သုးဝဲ ဒီကရဲး အဂုာ်နုာ် ပကွဲးကွဲးအံးဒီး ပာ်ဖျါထီာ်ကွဲးအံး လါပုာ်ဖးလံာ်ဖိတဖဉ်အဂီာ်နုာ်လီာ်။

ဘဉ်ဃးဒီး ပခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိန်ကရုာ် အခိကရဲးနုာ် ပုာ်အါဂသးစါဆါဝဲဒဉ်နုာ်လီာ်။ ဖဲကညီတာ်ပာ်ဆါအဆါကတီာ် ခွန်အဲဉ်ယုဉ် အတာ်ဘျါခိာ်သုဉ်အပူာ် ကွဲးပာ်ဖျါဝဲဒဉ်လါ တာ်ကဘဉ်ကိးဝဲဒီကရဲး ၄ နံာ်တဘျီနုာ်လီာ်။ ၁၆ ဝီတဝီ ဒီကရဲးဘဉ်တာ်မအါဖဲ ၂၀၁၇ နံာ်အယံ ဖဲ ၂၀၂၁ နံာ် နံာ်စးထီာ်နုာ် ပွဲထီာ်ဝဲဒဉ်နုာ်လီာ်။ ဒီးပကတံာ်ပတီာ်ဃာ်ပသးလီာ်တံာ်လီာ်ဆဲးနုာ်လီာ်။ သနကုာ် ဒီပုာ်အါဂသးညါအသိး ၂၀၂၁ နံာ် လါဖုာ်တြုာ်အါရံထီာ် ၁ သီနုာ် ထံလီာ်

အသိး ဒိဝဲး-၁၉ ဟဲနုာ်လီာ်ကဒီး သာဘျီတဘျီအယံ ပကမခိကရဲးအဂီာ် တာ်ကီတာ်ခဲအိာ်ထီာ်ဝဲဒဉ်နုာ်လီာ်။ လါတာ်နုာ်အယံ ဖဲ ၂၀၂၁ လါနီာ်ဝဲဒဉ်နုာ်လီာ် လီာ်ခါာ်သးထီာ်ကမံးတံာ် အိာ်ဖျိန်ကဒီးတဘျီနုာ်လီာ်။ ဒီးဖဲနုာ်ပဆါတံာ်သကိးလါ ပကမခိကရဲး လါ ၂၀၂၂ နံာ်အတီာ်ပူာ်နုာ်လီာ်။ သနကုာ် ဒီပုာ်အါဂသးညါအသိး ၂၀၂၂ နံာ်အံး တာ်အိာ်သးနးနုာ်ဒီး ၂၀၂၁ နံာ်တကွာ်နုာ်လီာ်။ တာ်ဒုးတာ်ယါတဖဉ် အါထီာ်ဝဲ အါအါဂီာ်ဂီာ်နုာ်လီာ်။ ဒီးဖဲနုာ်ပဆါတံာ်သကိးလါ တာ်မုာ်ကဲထီာ်သးဒီလဲာ်ဒီလဲာ် ဘဉ်ဆဉ် ဖဲ ၂၀၂၂ နံာ်အတီာ်ပူာ်ဒု ပကကုာ်ကျဲးစးမအါ တုာ်အကဲထီာ်နုာ်လီာ်။ ဒီနုာ်အသိး လါပခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိန်ကရုာ် တာ်ဘျါခိာ်သုဉ်အပူာ် ကွဲးပာ်ဖျါဃာ်ဝဲဒဉ်လါ တာ်မုာ်သုးခိကရဲးနုာ်တာ်တဘဉ်သုးအံး အါနုာ်ဒီး ၂ နံာ်ဘဉ်နုာ်လီာ်။ ဒီးတာ်ဝဲအံး ပကဘဉ်ပာ်သုဉ်ပာ်သးစုာ်ကိးနုာ်လီာ်။ လါတာ်နုာ်အယံ ခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိန်ကရုာ် ပာ်ဆုာ်တာ်ကမံး

မုာ်အယံ ပကဘဉ်ပာ်သုဉ်ပာ်သး၊ ပလီာ်သုဉ်ပလီာ်သးနုာ်လီာ်။ ဒီကရဲးမုာ်ကဲထီာ်နုာ် ခိာ်နုာ်တဖဉ်ကဘဉ်ဟဲထီာ်တာ်အိာ်ဖျိန် လါတာ်လီာ်တတီာ်ဃီအိာ်ဖျိန်အိာ်ရဲဒီနုာ်အယံ ပကဘဉ်ဆိမိာ်ထံကွဲးအံးနုာ်လီာ်။ (၂) ထံဆါကီာ်ဆါတာ်ဒုးတာ်ယါတဖဉ် ဒိာ်ထီာ်ဝဲကွဲးကွဲးနုာ်လီာ်။ တကးဘဉ် ကိးကရဲးစုာ် တာ်ဒုးစုာ်ကိးအိာ်ထီာ်ဝဲ ၂ ဘျီအယံ လါတာ်လဲတာ်ကွဲးလါထံဆါကီာ်ဆါအဂီာ် တာ်ကီတာ်ခဲအိာ်ထီာ်ဝဲဒဉ်နုာ်လီာ်။ ဒီဖျိလါတာ်အိာ်သးဒီအံးအယံ ခွန်အဲဉ်ယုဉ် ဒီကရဲးအံး တာ်ဘဉ်သုးကွံာ်ကဒီးအံးနုာ်လီာ်။ ဒီ ပခွန်အဲဉ်ယုဉ် တာ်ဘျါခိာ်သုဉ်အိာ်ကွဲးဃာ်အသးအသိး တာ်ကဘဉ်မခွန်အဲဉ်ယုဉ် ဒီကရဲး ၄ နံာ်တဘျီနုာ်လီာ်။ တာ်မုာ်သုးအံးဒီး တာ်တဘဉ်သုးအံးအါနုာ် ၂ နံာ်ဘဉ်နုာ်လီာ်။ သနကုာ် ဒီဖျိလါတာ်အိာ်သးအါမဲအါကလုာ်အဖိခိာ် ပကိးဝဲ ဒီကရဲး တနုာ်ဘဉ်အယံ ပခွန်အဲဉ်ယုဉ် ထီာ်ကမံးတံာ်နုာ် အိာ်ဒီးဝဲဒဉ်နုာ်လီာ်။ အယံ ခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖျိန်ကရုာ် လီာ်ခါာ်သး ထီာ်ကမံးတံာ်တဖဉ် ကဟံးဒီးဝဲမူဒါ တုာ်လါဆါကတီာ်ခဲအံးနုာ်လီာ်။ တာ်ခွဲးတာ်ဃာ်မုာ်ဟ့ာ်သါပုာ်ဒီး ဒီ အလီာ်အိာ်အသိး လီာ်ခါာ်သး ထီာ်ကမံးတံာ်တဖဉ် ကအိာ်ဖျိန်သကိးဒီး ရဲဉ်ကျဲးကွဲးဝဲသုနုာ်လီာ်။

တာ်ဘျါခိာ်သုဉ် ကွဲးဃာ်ဝဲလါ တာ်ကဘဉ်ကိးခိကရဲး ၄ နံာ်တဘျီ ဒီး အလီာ်မုာ်အိာ်လါ တာ်ကဘဉ်သုးနုာ် တာ်တဘဉ်သုးအံးအါနုာ်ဒီး ၂ နံာ်ဘဉ်နုာ်လီာ်။ သနကုာ် ကတီာ်အံးမုာ်ဝဲ တာ်ဒုးတာ်ယါကီာ်ကီာ်လါလါအဆါကတီာ်နုာ်လီာ်။ လါအပူာ်ကွံာ်တာ်မဲဝဲထံလီာ်ကီာ်ပူာ်တာ်မုာ်တာ်ခုဉ် ဒီး ခဲအံးတာ်ဆိတလဲအိာ်ထီာ်ဝဲအယံ ပဟီာ်ကဝီပူာ် တာ်ဒုးတာ်ယါကဲထီာ်ဝဲ အါအါဂီာ်ဂီာ်အယံ ဘဉ်ထွဲတာ်ဂုာ်အံး လီာ်ကဝီခိာ်နုာ်တဖဉ် သုးကုာ် ကီာ်ရုဉ်ခိာ်နုာ်တဖဉ် ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲစုာ်ကိးနုာ်လီာ်။ ဒီအဝဲသုဉ် ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲအသိး အလီာ်အိာ်လါ ပကဘဉ် ပလီာ်ပဒိသးအယံ တာ်ဘျါခိာ်သုဉ်အိာ်ကွဲးဃာ်အသး လါပကဘဉ်ကိးခိကရဲးဘဉ်ဆဉ် ဒီဖျိလါ ဟီာ်ကဝီပူာ်တာ်တဂါာ်တကျါဒီး တာ်ဒုးတာ်ယါအိာ်ထီာ်အယံ ဒီလီာ်ကဝီခိာ်နုာ်တဖဉ် ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲအသိး ပတူာ်လီာ်အဝဲသုဉ်အတာ်ပာ်ဖျါ လါပကဘဉ်အိာ်ပလီာ်ပဒိသးနုာ်လီာ်။ ဒီဖျိလါ လီာ်ကဝီခိာ်နုာ်တဖဉ် ပာ်ဖျါထီာ်အတာ်အိာ်သးဒီအံးအယံ ခိာ်နုာ်လါတာ်ဖိခိာ်တဖဉ် ဒီအလီာ်အိာ်အသိး တာ်လါကြါးမတဖဉ် မဲဝဲဒဉ်နုာ်လီာ်။

တာ်ပဲာ်အာပဲာ်သီ ပခွန်အဲဉ်ယုဉ်နုာ် အိာ်ဝဲဒဉ်တပယုဉ်ဃီနုာ်လီာ်။ တာ်ပဲာ်အာပဲာ်သီနုာ်အိာ်ဝဲဒဉ် ကိးစီဒီးနုာ်လီာ်။ ပုာ်တဂုာ်တဂုာ်ဖဲအကဲထီာ်ခိာ်နုာ်နုာ် တာ်ပဲာ်အာပဲာ်သီအိာ်

ကီာ်ပူာ် တာ်အိာ်သးတဖဉ် ဆိတလဲကွံာ်အသးနုာ်လီာ်။ ဒီဖျိလါ တာ်လဲလိာ်သးအိာ်ထီာ် ဒီနုာ်အယံ ပကဘဉ်ကွဲးပာ်ထံနုာ်မးကွဲးတာ်အိာ်သးတဖဉ်နုာ်လီာ်။ တယံာ်ဘဉ်နုာ် Covid-19 တာ်ဆါအံး ဟဲအါထီာ်ကဒီးဝဲဒဉ် နုာ်လီာ်။ အယံဖဲ ၂၀၂၁ နံာ်အတီာ်ပူာ်နုာ်ပဝဲ လီာ်ခါာ်သးထီာ်ကမံးတံာ်တဖဉ် ပအိာ်ဖျိန်ဒီးပဆါတံာ်သကိးလါပကမအါဖဲ ၂၀၂၁ နံာ်လါပူာ်အပူာ်နုာ်လီာ်။ သနကုာ် တရုး လါပူာ်ထီာ်ဒီးဘဉ်နုာ် ဒီဖျိလါသုးမိစီရီဟံးနုာ် ဆုဉ်ထံကီာ်တာ်စိတာ်ကမိအယံ တာ်တမုာ်တခုဉ်တာ်တဂါာ်တကျါတဖဉ် ရုာ်လီာ်အသး တုာ်ဃီလါပဟီာ်ကဝီပူာ် ဒိာ်ခိာ်မုာ်မုာ်နုာ်လီာ်။ ဒီနုာ်

တံာ်တဖဉ် ဆါတံာ်ဝဲလါ တာ်ကမခိကရဲး ခွန်အဲဉ်ယုဉ် ဒီကရဲးဖဲ ၂၀၂၂ နံာ် လါအိးကထီဘဉ် ၂၄ သီနုာ်လီာ်။ သနကုာ် ဒီပမုာ်လါဃာ်အသိးတကဲထီာ်လိာ်ထီာ်ဝဲဘဉ်နုာ်လီာ်။ ပထံာ်ဘဉ်လါ သုးမိစီရီတဖဉ် သူဝဲကဘီယုာ်ဒီး ဟဲခးလီာ်တာ်လါ တာ်လီာ်အါတီာ်နုာ်လီာ်။ ဟဲခးလီာ်တာ်လါ ကမုာ်တာ်အိာ်တာ်ဆိးလီာ်ကျဲအိာ်စုာ်ကိးဝဲဒဉ်နုာ်လီာ်။ လါတာ်နုာ်အယံ ဘဉ်ထွဲတာ်ကမဲဝဲ ခွန်အဲဉ်ယုဉ် ဒီကရဲးဖဲ ၂၀၂၂ နံာ် လါအိးကထီဘဉ် ၂၄ သီ အဂုာ်နုာ် ကီာ်ရုဉ်၊ သုးကုာ် ခိာ်နုာ်တဖဉ် ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲအတာ်ထံာ်လါ (၁) ဒီဖျိသုးမိစီရီအသုးတဖဉ် သူဝဲကဘီယုာ်ဒီး ထီာ်ဒုးမဟးဂါတာ် ဒိာ်ခိာ်မုာ်

ဝဲဒၣ် တဘိယုတ်ယီၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢ ပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. တနီၤဒုမ့ၢ်ဝဲ ဒၣ်တၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖး ဒီး မ့ၢ်တၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖး လၢအကြၢးအဘၣ်တဖၣ်ဒု ပကွၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. အယံၤ ယအဲၣ်ဒီးတဲဘၣ်ထံဖိ ကိၢ်ဖိတဖၣ်လၢ ကတီၢ်ခဲအံၤ ဒ်တၢ်ဘျၢခိၣ် သ့ၣ်ကွဲးဃာ်အသးအသး ပမၤဝဲ ခိကရဲးတ န့ၣ်ဘၣ် ဘၣ်ဆၢၣ်ပလီၢ်ခါၣ်သးထီၣ်ဘိကမံးတံာ် န့ၣ် အမူဒါ တလၢာ်ကွံာ်ဝဲဘၣ်. အယံၤ လီၢ် ခါၣ်သးထီၣ်ဘိကမံးတံာ်န့ၣ် ကအိၣ်ဒီးဝဲဒၣ်န့ၣ် လီၤ. ပဝဲအါဒဲအါဂၤဒု ပတၢ်ထံၣ်တမ့ၢ်ကဒ် သးလိာ်သးဘၣ်. ပှၤအါဂၤ အတၢ်ထံၣ်အိၣ်ဝဲ အါကလုာ်လီၤ. သန့ကု ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပဘၣ် လူၤပိာ်မၤထွဲဝဲ တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲသကိးအသန့ န့ၣ်လီၤ. အယံၤ ပအဲၣ်ဒီးတဲ ထံဖိကိၢ်ဖိတဖၣ် လၢ တဘၣ်သးဒုဒိတဂ့ၤ တၢ်လၢပဘၣ်ကွၢ် ဆၢၣ်မဲာ်အိၣ်ခဲအံၤန့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒ် မ့ၢ်ဆုၣ်မ့ၢ်ဂီၤတဖၣ် အသးဘၣ်. ပဘၣ်ကွၢ် ဆၢၣ်မဲာ် တၢ်ဒုးကိၢ်အဆၢကတီၢ်အသး ထံ ရှၢ်ကိၢ်သဲးတၢ်ဆိတလဲ အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်အယံၤ ပ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ် ကဘၣ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဝဲဂၢ်ဂၢ် ကျၢၤကျၢၤ ဒီး အိၣ်ဆၢထၢၣ်တမံးယီၤဒီးပှၤလၢ အထီဒါ သးမိၤစိရိၤကရူၢ်တဖၣ် ကသ့အဂီၢ် ပဘၣ်ပာ်အိၣ်ယၤစၢၤစ့ၢ်စ့ၢ် ဒီး ပၢ်ဆၢသကိး အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပထံၣ်လၢ တၢ်လၢအရူဒိၣ်န့ၣ်ဒီး ခိကရဲးန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ် တၢ်ကဘၣ်အိၣ်ဆၢထၢၣ် ယုၣ်ဒီး ထံဖိကိၢ်ဖိ ဒီး ထီဒါသကိးမိၤစိရိၤ လၢကျဲဒ်လဲၣ်န့ၣ် အရူဒိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ထွဲဒီး ပှၤတနီၤစံးဝဲဒၣ်လၢ ခုၣ်အဲၣ် ယုၣ် ခိကရဲး ဒီး တၢ်ဃုထၢအံၤ တၢ်မ့ၢ်မၤအိၣ် သန့ကု တၢ်ဆိတလဲတမ့ၢ်လၢ ကအိၣ်ဘၣ် အဂ့ၢ်န့ၣ် ပဒိၣ်စိတီၤနံၣ် စံးဝဲဒၣ်ဒ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သိၣ်ဝဲသဲသလၢ လၢ အဂ့ၢ်အကျိၤတလီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒီး ဟး တဲနါစိတၢ်လၢကလံၤကျိၤန့ၣ်လီၤ. ပဝဲတခိ န့ၣ် ခိဖျိလၢ သးဟံးန့ၣ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဒီး တၢ်ကိတၢ်ခဲအိၣ်ထီၣ်အဖိခိၣ် ဒ်န့ၣ်အသး တၢ်ဒုးတဖၣ် အါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်ဝဲ၊ ခိဝဲစ့ၢ်ကိးပ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်အိၣ်ကိကိခဲခဲ ဒီး ပခိၣ်ပနၢ် လၢ လီၢ်ခါၣ်သးအပတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ကိၢ်ရ့ၣ်၊ သး ကု တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ လဲၤပူၤကွံာ်ပှၤအိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်ပ ထံၣ်ဘၣ်ပွဲၤမဲာ်ပွဲၤနါန့ၣ်လီၤ. ပဂ့ၢ်ကျဲးစးအိၣ် သပှၢ်ကတၢ်လၢ တၢ်ဂ့ၢ်ကိၢ်အံၤပလဲၤခိဖျိအိၣ် ကန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခဲကတၢ် ပဒီးန့ၣ်ဘၣ် (Covid-19) ကသံၣ်ဒိသဒါ ဒီး ပဆဲးဘၣ်အိၣ် ခံၣ်ဘျီသၢဘျီလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ် တၢ်လၢပဂ့ၢ်ကျဲးစး ဖဲတၢ်ကိတၢ်ခဲအိၣ်ထီၣ် အဆၢကတီၢ် ဒ်သးပလဲၤခိဖျိအိၣ်ကသ့အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤဒုပလဲၤခိဖျိအိၣ်န့ၣ်လဲၣ်. သန့ကု

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ နကတဲသကိးတၢ်ဘျးဘျး ဘျိးဘျိး ဖးယံာ်ဖးထီၣ်န့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအညီ ဘၣ်. တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤလၢ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအါ ထီၣ်အါထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်အယံၤ ပရဲၣ်ကျဲၤအိၣ်လၢ ပကမၤအိၣ် ၂ ပတီၢ် ဒီး ၃ ပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ၁ တပတီၢ်န့ၣ် ပမၤအိၣ်လၢ တၢ်ဖိလိာ်တပတီၢ်ဒ် သးပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါကိးဂၤဒဲး ကဟဲထီၣ်ဒီး ပ ဒုးသ့ၣ်ညါအိၣ်လၢ ပဖိလဲၣ်စံၣ်၊ ပတၢ်လဲၤကျဲ သ့ၣ် တဖၣ် ဒီး ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဘျီဘၣ်ဝဲ န့ၣ်ဘျီဘၣ်ဝဲသ့၊ တၢ်ပိၣ်တဲသကိးဝဲသ့၊ ဂ့ၢ် လိာ်သကိးဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဝဲအံၤတပတီၢ်န့ၣ် ပမၤအိၣ်ယံာ်ဝဲ တလါညါန့ၣ်လီၤ. ၂ ပတီၢ်တ ပတီၢ်န့ၣ် ပမၤအိၣ်ယုၣ်ဒီး ဝဲၤကျိၤခိၣ်တဖၣ်၊ လီၢ်ခါၣ်သးထီၣ်ဘိကမံးတံာ်တဖၣ် ဒီး ကိၢ်ရ့ၣ် ခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ပထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိး န့ၣ် ယံာ်ဝဲတလါစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ၃ ပတီၢ်တ ပတီၢ်လၢ ပကဘၣ်မၤအိၣ်လၢ အပုၣ်ယုၣ်ဒီးက မျၢ်ခါၣ်စးလၢ ကိၢ်ရ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ၊ ကိၢ်ဆၢမ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ် ကဟဲထီၣ်ဒီးကတၢ်ပိၣ်တဲသကိးအဂီၢ် န့ၣ် ကဘျီဘၣ်မၤပွဲၤဝဲအဂီၢ် မ့ၢ်ဝဲဒီးတၢ်ကဟဲ ဂၢ်ပာ်ကျၢၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ် တၢ်လၢ ပရဲၣ်ကျဲၤပာ်စၢၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ် လၢ ပရဲၣ်ကျဲၤပာ်စၢၤ လၢပကမၤဝဲတၢ်အမံၤ ဘၣ်. ပမၤတၢ်အိၣ်လၢဆၢလၢာ်ကတီၢ်၊ ပတဲ သကိးတၢ်အိၣ် ဘျိးဘျိးဘျိးဘျိး န့ၣ်တၢ်ဆၢ ကတီၢ်လၢာ်ဝဲ ၂ လါလံၤ ဒီး ပမ့ၢ်မၤအိၣ် ၃ ပ တီၢ်တပတီၢ် မ့ၢ်ယံာ်ဝဲ ၁ န့ၣ်န့ၣ် ခိကရဲးဒိတခါ တၢ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ် ကကဲထီၣ်ဝဲ ၂ လါဒီး ၁န့ၣ် အယံၤ ပဆဲမိၣ်လၢ ကမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်အလၢ အလိၣ်လၢပအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခိၣ်န့ၣ်လၢအဟဲထီၣ်သီသ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပာ်သးလၢကိၢ်ပယီၤထံရှၢ်ကိၢ် သးအံၤအဖိခိၣ်ကအိၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ် ပဒိၣ်စိ တီၤနံၣ် စံးဝဲဒၣ်

ပှၤလၢကဟံးမူဒါလၢအသိတ (Term) အံၤဒု ပှၤအသိကဟဲအသး၊ ပှၤလီၢ်လံၤစ့ၢ်ကိး ပုၣ်ယုၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆိတလဲဒ်လဲၣ် ပမ့ၢ်လဲၤဒ်ပကျဲၤသန့အသးန့ၣ် ပတၢ်ဘၣ်ယီၢ် တအိၣ်နိတမံၤဘၣ်. ပကျဲၤသန့သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ် ဃာ်လဲၣ်. တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်အိၣ်ဃာ်လဲၣ် ခိကရဲး မ့ၢ်ပာ်ဂၢ်ပာ်ကျၢၤအိၣ်လဲၣ်န့ၣ် တမ့ၢ်လၢတၢ်ဆိ တလဲၣ်အိၣ်ကသ့လၢဘၣ်. အယံၤ ခဲအံၤတၢ်ကိး သတြိအိၣ်လၢ ထံရှၢ်ကိၢ်သးတၢ်ဂ့ၢ်ကိၢ်န့ၣ်ပ ကဘၣ်ဘျီရဲၤအိၣ်လၢ ထံရှၢ်ကိၢ်သးအကျဲန့ၣ် လီၤ. သန့ကု မ့ၢ်ဆၢတနံၤအံၤ ပကွၢ်ဆၢၣ် မဲာ်ဘၣ်ဝဲ သးတဖုလၢအမၤဟးဂီၤထံကိၢ်အံၤ ပလဲၤထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးတၢ်ဒုးဒီးအဝဲသ့ၣ် လၢ ၄ နံၣ် ၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤအံၤ တၢ်တကဲထီၣ် နိတမံၤဘၣ်. လၢခဲကတၢ် အဝဲသ့ၣ်မၤဟးဂီၤ

ကွံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤခဲလၢာ် အယံၤ မ့ၢ်မ ဆၢတနံၤအံၤ ပခုၣ်အဲၣ်ယုၣ် ဃုထီၣ်ဝဲလၢ သး လၢအအါအသိတဖုအံၤ ဆူမဲာ်ညါန့ၣ်တဘၣ် ပုၣ်ယုၣ်ပုၣ်ဂီၢ်လၢ ထံရှၢ်ကိၢ်သးအပူၤနိတဘျီ လၢဘၣ်န့ၣ် အဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ် အတၢ် အိၣ်ဆၢထၢၣ် လီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢပကဘၣ် ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ယန့ၣ်လၢ ပှၤလၢ ကဟဲထီၣ်အသိတဖုအံၤ သန့ကု တမ့ၢ်လၢ ကသမၤဝဲဒၣ်ဘၣ်. သမၤအလီၢ်တအိၣ်စ့ၢ်ကိး ဘၣ်. ပတၢ်လဲၤခိဖျိအိၣ်လၢ တၢ်ထံၣ်လိာ်တဲ သကိးတၢ်၊ ပလဲၤကွၢ်အဝဲသ့ၣ်အမဲာ် ဒီးပတဲ သကိးတၢ်လၢ ၄ နံၣ် ၅ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ် ဝဲန့ၣ်ပမၤတၢ်အိၣ်လၢ ပကစၢ်အယံၤ ပသ့ၣ်ညါ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ပဟးတဲနါစိတၢ်ဘၣ်. အ ယံၤ တၢ်ဆၢတဲာ်၊ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ လၢပဖိၣ်ဂၢ် ကျၢၤအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်လဲၤဒၣ်တၢ်ဆူ မဲာ်ညါလီၤ. ဒ်သးပသ့ၣ်ထီၣ်ကိၢ်စၢၤဖျိအသိ တဘၣ်ကန့ၢ်အဂီၢ် ပဒုၣ်ပဒါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲသးမိၤစိ ရိၤဖုအံၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဖုအံၤမ့ၢ်ဝဲ ဒံၣ်မိၣ်ကရူၢ် စံၣ်အဒုၣ်အဒါ၊ ဖဲာ်ဒရၢၣ် အဒုၣ်အဒါန့ၣ်လီၤ. နဒုးလီၤပျီၢ်အိၣ်မ့ၢ်တန့ၢ်ဒု နကသ့ၣ်ထီၣ် ဒံၣ် မိၣ်ကရူၢ်စံၣ် ကိၢ်စၢၤဖျိ လၢအအိၣ်လၢပွဲၤဒီး တၢ်မ့ၢ်တၢ်ရုၣ်န့ၣ် ကမ့ၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်မံမိၢ် န့ၣ်လီၤ. ကဲထီၣ်ဝဲတသ့နိတဘျီဘၣ်. အယံၤတၢ်မၤလၢ နကဘၣ်ဒုးလီၤပျီၢ်သးမိၤစိရိၤအံၤန့ၣ် နကဘၣ် ဆဲးမၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီး တၢ်မံမိၢ်န့ၣ် ကမ့ၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်မံမိၢ်လၢ ကလံၤကျိၤန့ၣ်လီၤ. ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်တသ့ဘၣ်.

အခဲအံၤတၢ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်လဲၣ်လၢပက ဘၣ်မၤတၢ်ဃုထၢဒၣ်ကယၢာ် ပမၤအိၣ်တန့ၢ် ဘၣ်တသ့ဘၣ်. အဝဲအံၤလၢအနံၣ် ၇၀ အတီၢ် ပူၤကမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကိတၢ်ခဲတခါလၢပဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်န့ၣ် တၢ်ဒုးန့ၣ်မ့ၢ်ဒ်လၢ ခိခိၣ် တၢ်ထီၣ်ဒုးန့ၣ်လီၤ. အယံၤတမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၢ်ဘၣ် သန့ကု ခဲအံၤဟဲထီၣ်ဒုးပှၤလၢ ကလံၤကျိၤ အ ယံၤပဒိသဒါအိၣ်န့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်အညီလၢပ ဂီၢ်ဘၣ်. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ် လီၢ်ခါၣ်သးထီၣ်ဘိကမံး တံာ်အမူအဒါ လၢတၢ်ဟ့ၣ်သါအိၣ် ကဘၣ် မၤဝဲဒၣ်န့ၣ် တလီၤမၤဒဲးဘၣ်အဖိခိၣ် လီၢ်ခါၣ် သးထီၣ်ဘိကမံးတံာ် ဆဲးဟံးမူဒါလၢ အလီၢ် ဘၣ်အိၣ်တဖၣ် ဒီး တကတီၢ်ယီၢ် တၢ်ဆၢက တီၢ်အဂ့ၢ်၊ အကြၢးမ့ၢ်တုၤယီၤန့ၣ် ပကဆုၣ်နိၤ ပာ်ပနီၣ် ခိကရဲးအဆၢကတီၢ်ဒီး ပကဒုးသ့ၣ် ညါက့ၤ ထံဖိကိၢ်ဖိကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်သံဒီးအိၣ်လၢ ကညီတၢ်ကစီၣ် သန့ ဒီး တၢ်ကရၢကရီဒီးတၢ်ဘိးဘၣ် ရၤလီၤဝဲကျိၤ ဒိက့ၤဝဲဒီးရၤလီၤကျဲၤအိၣ် ဒ်သး ပှၤဖးလံာ်ဖိတဖၣ် က ဖးဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၂၀၂၂ နှစ် လိနိုဗ်ဒ်တစ်နှစ် တစ်လအကတိတ်ပူ၀ တစ်ခုခုကတိတ် ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး သုးခိးကိ၀ဆ၀ အသုးတဖ၀ တစ်မ၀ထီ၀ ဖ၀နိ၀နိ၀ဖိ၀းယ၀

ခု၀အဲ၀ယု၀-ကညိ၀ဒိကလု၀တဖ၀ကရ၀ ကိ၀သုးလု၀တ၀ပ၀ဟီ၀ကတိတ်ပူ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး၊ သုးခိးကိ၀ဆ၀အသုးသု၀တဖ၀ ဟုးဂဲ၀ဝဲ ဒုးယ၀ဂု၀ဝိ အတ၀ရဲ၀တ၀ကု၀ဒီး မ၀ထီ၀ဒါဝဲ ဟီ၀နိ၀နိ၀ဖိ၀းယ၀ အိ၀ဝဲတပယု၀ဃီအဃီ ကညိ၀ဒိကလု၀ တ၀ထု၀ဖျဲးသုးမု၀ဒိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ဂ၀းကရ၀ ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး၊ သုးခိးကိ၀ဆ၀ အသုးသု၀တဖ၀ အဘ၀တ၀ တ၀ဘ၀သက၀ ခးလိ၀သး ကဲထီ၀ဝဲ ကိးနဲ၀ ဒီးန့၀လိ၀

ဒု၀ထု၀ကိ၀ရု၀ သုးကု (၁) ဟီ၀ကတိတ်

ကမု၀ဖိအဟံ၀ (၂) ဖျ၀နိ၀ ဒီး ဘ၀ဒိဝဲကမု၀ဖိ (၁) ဂ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး ဖိ၀ဝဲကမု၀ဖိလ၀ အတ၀ကမု၀တအိ၀ဘ၀ (၃) ဂ၀ဒီး သုးခိးကိ၀ဆ၀ သုးရု၀ (၁၀၀၄) သုးဒု (၂) သုးဒုခိ၀ တု၀ဝဲ မ၀ဆု၀ဝဲ ဖ၀အ၀ကိ၀ဆ၀ မဲးစံ၀ထု၀သဝိ၊ ဖျိဖိတိ၀သဝိ၊ လိ၀ပူ၀သဝိ ဒီး ဝဲပု၀သဝိ မ၀ဆု၀ဝဲသဝိတဖျ၀နိ၀ တနံ၀ကမု၀ (၁၀) ဂ၀ သဝိ (၄) ဖျ၀နိ၀၊ သဝိဖိတနံ၀အဂ၀ (၄၀) လ၀ကဘ၀ဘိ၀ဂု၀ထီ၀န့၀ဝဲအသုးကလ၀၊ ဒီး မ၀ဝဲကိးနဲ၀ဒီး လ၀တလ၀အကတိတ်ပူ၀န့၀လိ၀

ရိ၀အသုးကလ၀ (၃) ဖျ၀နိ၀ ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး သိလု၀ဟးဂိ၀စ့၀ကိးဝဲ (၁) ခိ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး ခးလိ၀ဝဲကျိ၀ဖးဒိ၀ လ၀ကမု၀အဒုသဝိ၊ တ၀ဖဲးအိ၀မ၀အိ၀လိ၀ကျဲ အိ၀ဝဲအဖျ၀နိ၀ (၆၀) ဘျဲ၀ ဒီး ဘ၀သံဝဲကမု၀ဖိ (၁) ဂ၀ ဘ၀ဟးဂိ၀ဝဲ ကမု၀ဖိအဟံ၀ (၆) ဖျ၀နိ၀၊ ကမု၀ကိ၀ (၁) ဖျ၀နိ၀၊ ကမု၀တ၀ဆိဟံ၀ (၁) ဖျ၀နိ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သုဝဲ Drone ဒီး ဟဲတု၀လိ၀မု၀ပိ၀လ၀၊ ကမု၀အဒုသဝိ၊ တ၀ဖဲးအိ၀မ၀အိ၀လိ၀ကျဲ ခဲလ၀အိ၀ဝဲ (၇) ဘျဲ၀ ဒီး ဘ၀ဒိဝဲကမု၀ဖိ (၆) ဂ၀ ဘ၀ဟးဂိ၀ ယု၀စ့၀ကိး ကမု၀ဖိအဟံ၀ (၃) ဖျ၀နိ၀၊ ကမု၀တ၀ဆိဟံ၀ (၁) ဖျ၀နိ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သုဝဲကတိယု၀ဒုးသုးဒီး ဟဲခးလိ၀တ၀လ၀ ကမု၀ဖိအဒုသဝိ၊ တ၀ဖဲးအိ၀မ၀အိ၀လိ၀ကျဲ ခဲလ၀အိ၀ဝဲ (၃၄) ဘျဲ၀ ဒီး ဘ၀ဟးဂိ၀ဝဲ ကမု၀ဖိအဟံ၀ (၄) ဖျ၀နိ၀၊ ကမု၀တ၀ဆိဟံ၀ (၁) ဖျ၀နိ၀၊ သိခါဖျ၀ တမု၀ယိ၀ (၁) ဖျ၀နိ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး ဒွဲ၀အူကွဲ၀ဝဲ ကမု၀ဖိအဟံ၀ ခဲလ၀ (၂၁) ဖျ၀နိ၀ ဒီး ဖိ၀စ့၀ကိးဝဲကမု၀ဖိလ၀ အတ၀ကမု၀တအိ၀ဘ၀ (၁၂) ဂ၀န့၀လိ၀

ဘျဲးဒဝ်ကိ၀ရု၀ သုးကု (၄) ဟီ၀ကတိတ်ပူ၀ တ၀ဒုးဖးဒိ၀၊ တ၀ဒုးဖိ ခဲလ၀ကဲထီ၀ဝဲ (၃၁) ဘျဲ၀ ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး သံဝဲ (၅၀) ဂ၀ ဘ၀ဒိဝဲ (၂၆) ဂ၀န့၀လိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ တ၀ထု၀ဖျဲးသုးမု၀ဒိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ဂ၀းကရ၀ မ၀ဟးဂိ၀ကွဲ၀ဝဲ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သိလု၀ ခဲလ၀ (၆) ခိ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သု၀တဖ၀ ခးလိ၀ဝဲကျိ၀ဖးဒိ၀လ၀၊ ကမု၀ဖိအဒုသဝိ၊ တ၀ဖဲးအိ၀မ၀အိ၀လိ၀ကျဲ ခဲလ၀အိ၀ဝဲ အဖျ၀နိ၀ (၃၀) ဘျဲ၀ဒီး ဘ၀သံဝဲကမု၀ဖိ (၁) ဂ၀ဒီး ကမု၀ဖိဘ၀ဒိဝဲ (၅) ဂ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး ဒွဲ၀အူကွဲ၀ဝဲ ကမု၀ဖိအဟံ၀ (၉) ဖျ၀နိ၀ ဒီး ဖိ၀စ့၀ကိးဝဲ ကမု၀ဖိလ၀ အတ၀ကမု၀တအိ၀ဘ၀ (၇) ဂ၀န့၀လိ၀

မု၀တြိ၀ကိ၀ရု၀ သုးကု (၅) ဟီ၀ကတိတ်ပူ၀ တ၀ဒုးဖးဒိ၀၊ တ၀ဒုးဖိ ခဲလ၀ကဲထီ၀ဝဲ (၁၁၆) ဘျဲ၀ ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး သံဝဲခဲလ၀ (၆၉) ဂ၀ ဒီး ဘ၀ဒိဝဲ (၅၁) ဂ၀ န့၀လိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ တ၀ထု၀ဖျဲး သုးမု၀ဒိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ဂ၀းကရ၀ မ၀ဟးဂိ၀ကွဲ၀ဝဲ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သိလု၀ (၁) ခိ၀ ဒီး မ၀ဟးဂိ၀ယု၀စ့၀ကိး သုးမိ၀ရိ၀အသုး သုဝဲလိတဲစိ (တ၀တ၀တဲ) အတ၀တခါန့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး ဒီး သုးခိးကိ၀ဆ၀ အသုးသု၀တဖ၀ ခးလိ၀ဝဲ ကျိ၀ဖးဒိ၀ လ၀ကမု၀ဖိအဒုသဝိ၊ တ၀ဖဲးအိ၀

ပူ၀ တ၀ဒုးဖးဒိ၀၊ တ၀ဒုးဖိ ခဲလ၀ကဲထီ၀ဝဲ (၃၃) ဘျဲ၀ ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး သံဝဲ (၄၄) ဂ၀ ဒီး ဘ၀ဒိဝဲ (၄၁) ဂ၀န့၀လိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ တ၀ထု၀ဖျဲးသုးမု၀ဒိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ဂ၀းကရ၀ မ၀ဟးဂိ၀ကွဲ၀ဝဲ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သိလု၀ ခဲလ၀အိ၀ဝဲ (၁၁) ခိ၀ ဒီး သုးခိးကိ၀ဆ၀ သုးရု၀ (၁၀၀၄) အပူ၀ ဟဲကွ၀ဟ်လိ၀တ၀စုကဝဲ (၁) ဂ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး ဒီး သုးခိးကိ၀ဆ၀ အသုးတဖ၀ ခးလိ၀ဝဲကျိ၀ဖးဒိ၀ လ၀ကမု၀ဖိအဒုသဝိ၊ ကမု၀ဖိတ၀ဖဲးအိ၀မ၀အိ၀လိ၀ကျဲ ခဲလ၀အိ၀ဝဲ အဖျ၀နိ၀ (၅၀) ဘျဲ၀ န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး ဒီး သုးခိးကိ၀ဆ၀ အသုးတဖ၀ ခးလိ၀ကျိ၀ဖးဒိ၀အဃီ ဘ၀ဟးဂိ၀ဝဲ ကမု၀ဖိအဟံ၀ (၇) ဖျ၀နိ၀ ဒီး ဘ၀သံဝဲကမု၀ဖိ (၂) ဂ၀ ဒီး ကမု၀ဖိဘ၀ဒိဝဲ (၂) ဂ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး ခးသံစ့၀ကိးဝဲ ကမု၀ဖိလ၀ အတ၀ကမု၀တအိ၀ဘ၀ (၁) ဂ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သုဝဲကတိယု၀ဒုးသုးဒီး ဟဲခးလိ၀တ၀လ၀ ကမု၀ဖိအဒုသဝိ၊ တ၀ဖဲးအိ၀မ၀အိ၀လိ၀ကျဲ အိ၀ဝဲ (၂) ဘျဲ၀ဒီး ဘ၀ဟးဂိ၀ဝဲ

တိအူကိ၀ရု၀ သုးကု (၂) ဟီ၀ကတိတ်ပူ၀ တ၀ဒုးဖးဒိ၀၊ တ၀ဒုးဖိ ခဲလ၀ကဲထီ၀ဝဲ (၁၇) ဘျဲ၀ ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး သံဝဲ (၅၃) ဂ၀ ဘ၀ဒိဝဲ (၁၀) ဂ၀န့၀လိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ တ၀ထု၀ဖျဲးသုးမု၀ဒိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ဂ၀းကရ၀ မ၀ဟးဂိ၀ကွဲ၀ဝဲ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သိလု၀ (၃) ခိ၀န့၀လိ၀ သုးမိ၀ရိ၀အသုး သုဝဲကတိယု၀ဒုးသုးဒီး ဟဲခးလိ၀တ၀လ၀ ကမု၀ဖိအဒုသဝိ၊ တ၀ဖဲးအိ၀မ၀အိ၀လိ၀ကျဲ ခဲလ၀အိ၀ဝဲ (၄) ဘျဲ၀ ဒီး ဘ၀သံဝဲကမု၀ဖိ (၂) ဂ၀ ဘ၀ဒိဝဲကမု၀ဖိ (၄) ဂ၀ဒီး ဘ၀ဟးဂိ၀ယု၀စ့၀ကိး ကမု၀ဖိအဟံ၀ (၃) ဖျ၀နိ၀ ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး ဒွဲ၀အူကွဲ၀စ့၀ကိးဝဲ ကမု၀ဖိအဟံ၀ (၅) ဖျ၀နိ၀န့၀လိ၀

ချ၀လွဲ၀ထု၀ကိ၀ရု၀ သုးကု (၃) ဟီ၀ကတိတ်ပူ၀ တ၀ဒုးဖးဒိ၀၊ တ၀ဒုးဖိ ခဲလ၀ကဲထီ၀ဝဲ (၃၁) ဘျဲ၀ဒီး သုးမိ၀ရိ၀အသုး သံဝဲ (၄၁) ဂ၀ဒီး ဘ၀ဒိဝဲ (၂၉) ဂ၀န့၀လိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ တ၀ထု၀ဖျဲးသုးမု၀ဒိ၀၊ ကညိ၀ဒိကလု၀ဂ၀းကရ၀ ထီ၀ဒုးမ၀ဟးဂိ၀ကွဲ၀ဝဲ သုးမိ၀

မအိတ်လိကျဲ ခဲလတ်အိတ်ဝဲ (၃၃) ဖျာန် ဒီး ဘတ်ဟးဂီဝဲ ကမျာ်ဖိအဟံင် (၁) ဖျာန်န့င် လီၤ သးမိစိရိအသး သူဝဲကဘိယူဒးသး ဒီး ဟဲခးလီၤတတ်လၢ ကမျာ်ဖိအဒုသဝီ၊ တတ် ဖဲးအိတ်မအိတ်လိကျဲ ခဲလတ်အိတ်ဝဲ (၄) ဘျီ ဒီး ဘတ်ဟးဂီဝဲ ကမျာ်ဖိအဟံင် ခဲလတ် (၁၂) ဖျာန်၊ ကမျာ်ဖိအကွံ (၁) ဖျာန် ဒီး တတ် ဘါယုသရိင် (၁) ဖျာန်န့င်လီၤ သးမိစိရိအ သးသ့တဖန် ဟးဒီးလီၤမ့င်ပိ လၢကမျာ်ဖိ ဟးထိတ်က့ၤလီၤကျဲ အယိ ကမျာ်ဖိယိတ်ဘတ် သးမိစိရိအမ့င်ပိ ဒီး သံဝဲ (၂) ဂၤ ဘတ်ဒိ ဝဲ (၁) ဂၤန့င်လီၤ

ဒူပျာ်ယတ်ကိတ်ရုင် သးက့ (၆) ဟိတ်ကဝီ ပူ တတ်ဒုးဖးဒိတ်၊ တတ်ဒုးဖိ ခဲလတ်ကထိတ်ဝဲ (၅၃) ဘျီ ဒီး သးမိစိရိအသး သံဝဲ (၇၉) ဂၤ ဒီး ဘတ်ဒိဝဲ (၈၀) ဂၤန့င်လီၤ ကညီဒိက လတ်

တတ်ထုတ်ဖျဲးသးမုဒိတ်၊ ကညီဒိကလတ်ဂၤၤသး ကရၢ ထိတ်ဒုးမဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ သးမိစိရိ စု ဒုတ်တီၤဖိလတ် ပၤၤကိတ်အသးကလၢ (၂) ဖျာန် ဒီး ဖိတ်သမူန့င် သးမိစိရိအသး လၢတတ်ဒုးဖျီ ပူ (၄) ဂၤန့င်လီၤ ကညီဒိကလတ်တတ်ထုတ်ဖျဲး သးမုဒိတ် ဖိတ်န့င်စုကိတ်ဝဲ သးမိစိရိစုဒုတ်တီၤ ဖိလတ် ဝီၤလုာ်ပၤၤကိတ်အပူ (၂) ဂၤ ပတ်ယုတ်ဒီး ကသံင်မူၤဘျိးန့င်လီၤ သးမိစိရိအသး ဟဲ က့ၤပတ်လီၤတတ်စုကဝဲ အိတ်ဝဲ (၂) ဂၤစုကိတ် န့င်လီၤ သးမိစိရိအသး ဒီး သးခိးကိတ်ဆၢ အသး ခးလီၤဝဲကျဲဖးဒိတ် လၢကမျာ်ဖိအဒုသ ဝီ၊ တတ်ဖဲးအိတ်မအိတ်လိကျဲ ခဲလတ်အိတ်ဝဲ (၇၇) ဖျာန် ဒီး ဘတ်ဒိဝဲကမျာ်ဖိ (၁) ဂၤ ဘတ် ဟးဂီဝဲ ကမျာ်ဖိအဟံင် (၆) ဖျာန်န့င်လီၤ သးမိစိရိ သူဝဲကဘိယူဒးသး ဒီး ဟဲခး လီၤတတ်လၢ ကမျာ်ဖိအဒုသဝီ၊ တတ်ဖဲးအိတ်မ

အိတ်လိကျဲ ခဲလတ်အိတ်ဝဲ (၁၂) ဘျီ ဒီး ဘတ် သံဝဲကမျာ်ဖိ (၃) ဂၤ ဘတ်ဒိဝဲကမျာ်ဖိ (၆) ဂၤန့င်လီၤ သးမိစိရိအသးသ့တဖန် ဟံး ဆူတ်ဝဲကမျာ်ဖိ အတတ်ဖိတတ်လံၤ လီၤလၢစုယိ (၆၀၀၀၀) ဘး ဒီး ဟံးဆူတ်စုကိတ် ကမျာ်ဖိ အဟုသး (၅) ထၢန့င်လီၤ

ခွဲအဲင်ယုတ်-ကညီဒိကလတ်စာဖျိတ်ကရၢ ကိတ်သူလုၤတတ်ပၤၤဟိတ်ကဝီပူ ၂၀၂၂ နံၤ၊ လါ နိတ်ဝဲဘၢ နိတ်လၢအကတိတ်ပူ ကညီဒိက လတ်တတ်ထုတ်ဖျဲးသးမုဒိတ်၊ ကညီဒိကလတ်ဂၤ သးကရၢလုာ်ထိတ်အသးသမူလၢ ထံကိတ်ဒီးပူ ကလတ်အဂီၢ် ခဲလတ် (၃၀) ဂၤ ဒီး ဘတ်ဒိဝဲ (၆၈) ဂၤန့င်လီၤ

ခွဲအဲင်ယုတ်-လိာ်ခၢတ်သး

လံင်ထံရူၢ်ကိတ်သးလၢတတ်တၢ်ကွဲးခိးလၢတတ်ခိးခဲင်ယုတ်ကရၢခိတ်လိာ်လံၤ ပဒိတ်ခိးတးသ့တဖန်

တၢ်ပၢ်ဆၢ စံးတၢ်န့င်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်

ပူတကလတ် ဒ်သိးကထုတ်ဖျဲးထိတ်လၢ တတ်ဆိတ်တၢ်မနုၤအလိာ် ဒီး ဂဲယျာ်ဒုးထိဒါ က့ၤတၢ် ဒ်သိးကမနုၤက့ၤ အခွဲးအယတ်အလၢ အပူၤ လၢထံရူၢ်ကိတ်သး၊ မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွံာ် ဒီး ကညီဂုၢ်ဝီ (လူမူၤရး) တဖန်အဂီၢ်န့ၢ် မုၢ်ပူ တဖုလၢ အပၢ်ဆၢတၢ်န့ၢ်လီၤ လၢတၢ်န့ၢ်အ မဲာ်ညါ တၢ်ပၢ်ဆၢစံးတၢ်န့ၢ်-

- (၁) မုၢ်တၢ်မၤတခါလၢ ပဂုၢ်ကျဲးစးမၤဒ်သိး ပသုတဘၣ် တၢ်ဆိတ်ဘၣ်ဆိတ်ဘၢလၢ တဂ့ၤ အဂီၢ်
- (၂) မုၢ်တၢ်မၤလၢ ပမၤအိၤဒ်သိး ပကပူ ဖျဲး လၢကုၢ်အလိာ် အိတ်မူဘၣ်က့ၤ အိတ်ဒီးတၢ် သဘျု
- (၃) မုၢ်တၢ်မၤလၢ ပမၤအိၤဒ်သိး ပသုတအိတ် လၢလၢ တၢ်အိတ်မူလၢအစဲၤခဲတဂ့ၤ မုၢ်ပက တုၤ ထိတ်၊ ထိတ်ဘးလၢ တၢ်အိတ်မူလၢ ခါခဲ အံၤဒီး ထိတ်ဘးက့ၤဆၢကတိတ်ခဲအံၤအဂီၢ်
- (၄) ဒ်သိး ပထိတ်ပဖဲဘၣ်ခိတ် ဒီး ပူလၢဟိတ် ခိတ်ချၢဒီဖျာန် ဒီး ထိဒါ တၢ်တဘၣ်ဆူတၢ်အ ဘၣ်၊ တၢ်တဂ့ၤဆူတၢ်အဂ့ၤ
- (၅) ဒ်သိးပပူကလတ် ကဂုၢ်ကျဲးစးသ့ၣ် ထိတ်ဆိထိတ် အကိတ်သဘျုလၢအအိတ်ဒီးတၢ်စိတ် ညိတ်ပၤလီၤက့ၤသးဒၣ်ဝဲ အခွဲးအယတ်လၢလၢ ပုၤပုၤအဂီၢ်
- (၆) မုၢ်တၢ်ကျဲးစး လဲလိာ်ကွံာ်တၢ်အိတ် မူ လၢအမုၢ် တၢ်ဆိတ်တၢ်မနုၤအိၤအလိာ် ဆူ တၢ်အိတ်မူသိလၢ အပူၤဖျဲးဒီး တၢ်ဆိတ်တၢ်မနုၤ အိၤအလိာ်န့ၢ်လီၤ

ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢ အတၢ်မၤတဖန်မ့ၢ်တၢ် မနုၤလဲၣ်

ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢ အတၢ်မၤအကျိၤအကျဲ

- တဖန်မ့ၢ်ဝဲ
- (၁) ထံရူၢ်ကိတ်သးဂုၢ်ဝီ - ထံဂုၢ်ကိတ်ဂုၢ်
- (၂) တၢ်ကရၢကရိဂုၢ်ဝီ - တၢ်ရိတ်ဖျိတ်ပတ်ဖျိတ် မၤသကိးတၢ်
- (၃) မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွံာ်ဂုၢ်ဝီ - ထံဖိကိတ်ဖိအတၢ် ဖဲးအိတ်မအိတ်ဂုၢ်ဝီ
- (၄) သးဂုၢ်ဝီတၢ်မၤ - တၢ်ဂၤလီၤသး၊ ဒိတ ဒၤသး၊ ပၢ်ဆၢက့ၤတၢ်
- (၅) တၢ်ပၢ်တၢ်ပြဲး - ပၤထံဖိကိတ်ဖိဒ်တၢ်သိတ် တၢ်သိလၢ ပူအါဂၤတူၢ်လိာ် ပတ်ဂၢ်ပတ် ကျၢအိၤ
- (၆) ပူၤဂုၢ်ဝီအတၢ်မၤ - တၢ်အိတ်မူအပူၤ တၢ် ကျိတ်ဘၣ်ကျိတ်သ့၊ တၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ချၢ၊ တၢ်အိတ် တၢ်ဆိး ဒီး တၢ်အိတ်ဘၣ်အိတ်ဘၣ် ဂုၢ်ဝီတဖန် န့ၢ် မုၢ်ပူၤဂုၢ်ဝီ အဂီၢ်အကျိၤတဖန်န့ၢ်လီၤ

ဘၣ်မနုၤအယိ ပဘၣ်မၤစုကဝဲၤတၢ်ပၢ် ဆၢလဲၣ်

ထံကိတ်လၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤ တၢ်ကိးအိၤ လၢ ကိတ်ပယိတဘၣ်အံၤ လၢထံးလၢသိန့ၢ်ဒ် မိာ်ပိဖဲဖုတဲယုပူလၢ လုာ်ဇိၤထါဇိၤအသိးမုၢ် ကညီဖိအထံအကိတ် အလိာ်အကျဲန့ၢ်လီၤ ဘၣ်ဆၣ် ခိဖျိလၢ တလၢမိ၊ ပယိမိတဖန်အ တၢ်မနုၤမၤမၤဆၣ်အယိ ကညီဖိတဖန် သးက စီပူၤဖျဲးအသးဆူ ကစၢ်ခဲကလိလီၤ တနီၤ ဒီး ဆူပၤထံး ဆူပျာ်၊ ဆူပျိတနီၤအယိ ကညီ ဖိတဖန် လီၤတၢ်လၢကလတ်ဂၤအဖိလတ်လၢ တၢ်ကျိတ်ဘၣ်ကျိတ်သ့၊ တၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ချၢ၊ တၢ် ဖဲးအိတ်မအိတ်၊ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖန် တုၤဒၣ် လဲာ် တၢ်ဘၣ်ယိာ်အိတ်လၢကညီကလတ်ကလီၤ မၢ်ကွံာ်န့ၢ်လီၤ ဖဲတၢ်ဒုးဖးဒိတ် ၂ ဘျီတဘျီအ ဆၢကတိတ် ပူဖဲးစုၣ်ကွၢ်ပတ်အစိၤ ကညီဖိတ ဖန် ဘၣ်တၢ်မၤသံမၤတရိတပါအိၤ ဆူၣ်မဲာ် ကါမဲာ်အယိ ဒ်သိးကညီဖိတဖန် ကအိတ်ကၢ

အိတ်ဒိး၊ တၢ်မၤအါမၤနးအိၤ သုတသ့တန့ၢ်အ ဂီၢ် ကဘၣ်အိတ်က့ၤဒီးအခိတ်အနၢ်လၢ အပၤအိၤ ဒီး အထံအကိတ်၊ အဟိတ်ကဝီဒၣ်ဝဲလၢ အအိတ် ဒီးတၢ်သဘျု၊ တၢ်စိတ်ညိတ်ပၤလီၤသးဒၣ်ဝဲသ့ အခွဲးအယတ် တုၤလီၤတၢ်လီၤန့ၢ်လီၤ အဂီၢ်ဒ် အံၤ ပမ့ၢ်အိတ်ဘၣ်က့ၤဒီး ပထံပကိတ်ဒီး ပဂူ ထိတ်ပသိထိတ် ဒ်ကလတ်ဂၤ လၢတၢ်ကျိတ်ဘၣ် ကျိတ်သ့၊ တၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ချၢ၊ တၢ်ဖဲးအိတ်မၤ အိတ်၊ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ သ့ဝဲဒၣ်ဒီး ပတၢ်ဘၣ် ယိာ်ဘၣ်ဘျီလၢ ကညီကလတ်ကလီၤမၢ်အဂီၢ် တအိတ်လၢဘၣ်ဒီး ပကအိတ်ကၢအိတ်ခိး အိတ်မူ ဘၣ်ဒ် ပူတကလတ်အသိး ထူးထူးတီၤတီၤ အိတ်ကုးအိတ်ပူၤ ကသ့ဝဲန့ၢ်လီၤ

လၢတၢ်န့ၢ်အယိ ကညီဒိကလတ်စာဖျိတ် ကရၢ အတၢ်တီၢ်ခိတ်ရိတ်မဲဖိလတ် ကညီဖိလၢဝုာ် အါဖျာန် ဟးတရံးဒုးန့ၢ်ဖျါ အတၢ်မိတ်န့ၢ်သး လိခိဖျိ တၢ်ကိးသတြိ လွံထံာ် ဒ်လတ်အံၤအ သိးန့ၢ်လီၤ

- (၁) ဟ့ၣ်ကညီကိတ်တဘျီယိ
- (၂) ဒုးန့ၢ်ပယိတဘး ကညီတဘးတဘျီယိ
- (၃) ပတအဲၣ်ဒီး ကလတ်တၢ်သဘၣ်သဘၣ် ဘၣ်
- (၄) ပတအဲၣ်ဒီး ထံလိာ်ကိတ်ပူၤ တၢ်ဒုး ဘၣ်န့ၢ် လီၤ

ပဟးစုၤဝီၤ ပတ်ဖျါထိတ် ကညီဖိတဖန်အ တၢ်မိတ်န့ၢ်သးလိ ကစုဒုလၢ တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အ ကျဲသန့ၢ်က့ ဖဆပလ အသးဖိတဖန် ဒွဲာ်အူ မၤတရိတပါ ကညီဖိတဖန် အိတ်တၢ်အလိာ် လၢ ဝုာ်တကျိတ် ဒီး ထိတ်ဒုး ကညီဖိအိတ်တၢ်အ လိာ်လၢ အ့စုၣ် ဒီး သမဲ ကညီအိတ်တၢ်လိာ်တ ဖန်အယိ ပဟးဆူးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ တန့ၢ်လၢ ဘၣ်ဒီး ကညီဒိကလတ် တၢ်အိတ်ကၢအိတ်ခိးအ ဂီၢ် ပဘၣ်ပၢ်ဆၢက့ၤဒၣ်ဒါ ဒီး တၢ်ပၢ်ဆၢစး ထိတ်ဝဲဒၣ်န့ၢ်လီၤ

လၢ ဖုဘးသ့တဖန်